

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ**

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δημόσια Ιστορία, προφορικές αφηγήσεις για τον πόλεμο του Βιετνάμ

Public History, oral narratives of the Vietnam War

Γεώργιος Λυκοσκούφης Α.Μ. 1243

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ιφιγένεια Βαμβακίδου

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ιφιγένεια Βαμβακίδου: Καθηγήτρια

Κωνσταντίνος Ντίνας: Καθηγητής

Λάππας Γεώργιος: Καθηγητής

ΙΟΥΛΙΟΣ 2024

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κύριο Λεωνίδα Παπουτσόπουλο, τον πομπό αυτής της διπλωματικής εργασίας. Για το βιβλίο του, που μου έστειλε, ώστε να χτιστεί πάνω σε αυτό η παρούσα εργασία. Τον ευχαριστώ για τις τηλεφωνικές και διαδικτυακές μας συνομιλίες. Για την ευγένεια και την προθυμία που έδειξε από το πρώτο τηλεφώνημα, τον Ιούνιο του 2023. Χωρίς αυτόν, η παρούσα εργασία δεν θα μπορούσε ποτέ να πραγματοποιηθεί.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τον Γεώργιο Κόνδη, πρώτο ξάδελφο του Λεωνίδα του Παπουτσόπουλου, για την συνάντησή μας στις 11 Αυγούστου 2023 και τις αναμνήσεις που μοιράστηκε μαζί μου για τον ξάδελφό του.

Θερμές και αμέτρητες ευχαριστίες στην επιβλέπουσα Καθηγήτριά μου, την κυρία Ιφιγένεια Βαμβακίδου. Για την καθοδήγησή της καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης αυτής της εργασίας. Για την υπομονή και τον σεβασμό που έδειξε στις επαγγελματικές μου υποχρεώσεις, που είχαν ως αποτέλεσμα διάφορες καθυστερήσεις στην πρόοδο της εργασίας. Οι επιστημονικές γνώσεις και η παρουσία της προσέφεραν ασφάλεια και σιγουριά. Την ευχαριστώ, επίσης, διότι υπήρξε καθοριστικός παράγοντας επιλογής της εργασίας αυτής, με την διδασκαλία της στα μαθήματα του πρώτου έτους του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
ABSTRACT	6
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	7
Ο ΠΟΜΠΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	9
ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΗΓΗ.....	10
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	12
ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	13
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	14
Α. ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ-ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ-ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ.....	14
Α1. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ	14
Α2. ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ.....	16
Α3. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ.....	16
Ερμηνευτική ανάλυση- Α3.1. Ανυποταξία	16
Β. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ	19
Β1. Ελλάδα	19
Β2. ΗΠΑ.....	19
Β3. Βιετνάμ.....	21
Γ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟ	23
ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ.....	23
Γ1. Ελληνοϊταλικός Πόλεμος (1940-1941)	23
Γ2. Ελληνικός Εμφύλιος (1946-1949).....	23
Γ3. Πρώτος Πόλεμος της Ινδοκίνας (1946-1954)	25
Δ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ-11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΣΤΟ ΒΙΕΤΝΑΜ	26
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ	27
Δ1. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ-ΗΠΑ.....	27
Δ2. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ-ΒΙΕΤΝΑΜ	31
Ε. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΜΕ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ.....	34

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	36
ΣΤ. ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΗΨΙΕΣ	36
ΣΤ1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	38
ΣΤ2. Domino Effect ή Domino Theory (Θεωρία ντόμινο)	39
Ζ. Γυναίκες και παιδιά στον πόλεμο του Βιετνάμ-Συμπεριφορές σεξουαλικότητας και βιασμών-Έρωτες με τον εχθρό	41
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	42
Ζ1. Τα παιδιά στον πόλεμο του Βιετνάμ-Μελέτες περίπτωσης-Έρωτες με τον εχθρό	42
Ζ.2. Γυναίκες στον πόλεμο του Βιετνάμ-Συμπεριφορές σεξουαλικότητας και βιασμών	50
Η. Διακειμενική καταγραφή	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ-ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΑΡΟΜΟΙΩΝ ΕΡΓΩΝ-ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ-ΒΑΛΚΑΝΙΟΥΣ-ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ.....	52
Η.1. Μπισκίνης, Ιάκωβος	53
Η.2. Στεφανοπούλου, Αλεξάνδρα.....	54
Η.3. Riffaud, Madeleine	56
Η.4. Σαραντίδης, Κώστας	57
Η.4.1. Αγώνας για την επιβίωση	58
Η.4.2. Το τέλος του πολέμου και η προσπάθεια επαναπατρισμού	58
Η.4.3. Φτάνοντας στη Σαϊγκόν (Χο Τσι Μινχ)	59
Η.4.4. Ο Σαραντίδης περνά με τους Βιετμίνχ.....	59
Θ. ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.....	61
Αμερικανικές ταινίες για τον πόλεμο του Βιετνάμ.....	61
Ι. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ	72
Ι.1. ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΘΕΣΗ.....	72
Ι.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	77
Η οικονομική παγκοσμιοποίηση επικράτησε των τραυμάτων μνήμης	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	79
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	88

Περίληψη

Με πομπό το βιβλίο του Λεωνίδα Παπουτσόπουλου και την προσωπική του ιστορία για τον πόλεμο του Βιετνάμ, ακολουθούμε προφορικές αφηγήσεις για τον πόλεμο από ανθρώπους που τον έζησαν από κοντά είτε ως πολεμιστές, είτε ως δημοσιογράφοι, είτε ως θύματα. Πρόκειται για έναν βάνανσο πόλεμο που κόστισε τη ζωή σε περίπου 2.2 εκατομμύρια ανθρώπους και κατέστρεψε μια ολόκληρη χώρα. Μεταξύ άλλων καταστράφηκαν 9.000 από τους 15.000 οικισμούς, 86.000.000 στρέμματα αγροτικής γης και σκοτώθηκαν 1.500.000 αγροτικά ζώα. 879.000 παιδιά έμειναν ορφανά, 1.000.000 γυναίκες έμειναν χήρες, 181.000 άνθρωποι έμειναν ανάπηροι και περίπου 10 εκατομμύρια έγιναν πρόσφυγες. Τα 8 εκατομμύρια τόνοι εκρηκτικής ύλης μαζί με τις βόμβες φωσφόρου και ναπάλμ αλλά και τα δηλητηριώδη αέρια, όπως ο πορτοκαλί παράγοντας (Agent Orange), είναι υπεύθυνα για γενετικές ανωμαλίες σε γεννήσεις παιδιών ακόμη και σήμερα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ

Σκοπός της μελέτης είναι ο ιστορικός γραμματισμός. Με θεματική και ερμηνευτική ανάλυση, προσεγγίζουμε προσωπικές αφηγήσεις ανθρώπων που έζησαν από κοντά αυτά τα συνταρακτικά γεγονότα. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις γυναίκες και τα

παιδιά, τα μεγαλύτερα θύματα όλων των πολέμων. Παρουσιάζεται πολυτροπικό υλικό από αμερικανικές ταινίες για τον πόλεμο του Βιετνάμ και διακειμενική καταγραφή προσωπικών ημερολογίων πολέμου από Έλληνες, Βαλκάνιους και Ευρωπαίους. Η εργασία ολοκληρώνεται με αποτελέσματα, συζήτηση και παρατηρήσεις. Στο τέλος υπάρχει παράρτημα χρονολογικής ανάλυσης, με όλες τις σημαντικές ημερομηνίες, πρόσωπα και γεγονότα, που καθόρισαν την πορεία του λαού του Βιετνάμ, από το 1883 μέχρι σήμερα.

Λέξεις-κλειδιά: Δημόσια Ιστορία, Ιστορικός Γραμματισμός, Βιετνάμ.

ABSTRACT

Based on Leonidas Papoutsopoulos' book and his personal story about the Vietnam War, we follow oral narratives of the war from people who lived it up close either as warriors, as journalists or as victims. It was a brutal war that claimed the lives of approximately 2.2 million people and destroyed an entire country. Among other things, 9.000 of the 15.000 settlements were destroyed, 86.000.000 acres of agricultural land and 1.500.000 farm animals were killed. 879.000 children were orphaned, 1.000.000 women were widowed, 181.000 people were disabled and about 10 million became refugees. The 8 million tones of explosives along with phosphorus and napalm bombs and poisonous gases such as Agent Orange are responsible for birth defects in children even today.

METHODS

The aim of the present study is the Historical Literacy. With thematic and interpretive analysis, we approach personal narratives of people who lived these shocking events up close. Special mention is made of women and children, the greatest victims of all wars. Multimodal material from American films about the Vietnam War and intertextual recording of personal war diaries from Greeks, Balkans and Europeans are presented. The paper concludes with results, discussion, and remarks. At the end there is a chronological analysis appendix, with all the important dates, persons and events that determined the course of the Vietnamese people, from 1833 until today.

Key-words: Public History, Historical Literacy, Vietnam.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στις πολεμικές αναμετρήσεις που έλαβαν χώρα στο πέρασμα των αιώνων οι ιστορικοί κατέγραψαν τα ονόματα των επικεφαλής των χωρών που συμμετείχαν σε αυτές. Ονόματα Βασιλιάδων, Αυτοκρατόρων, Προέδρων, Πρωθυπουργών και στρατιωτικών. Αυτοί κήρυξαν τους πολέμους, αυτοί τους διεξήγαγαν, αυτοί κέρδισαν ή έχασαν, εάν υπάρχουν νικητές σε έναν πόλεμο. Οι αποφάσεις λήφθηκαν σε παλάτια, προεδρικά μέγαρα, πρωθυπουργικά γραφεία, σουίτες ξενοδοχείων. Αυτά τα ονόματα διαβάζουμε στα βιβλία της Ιστορίας, αυτά τα ονόματα έμειναν ανεξίτηλα στο πέρασμα των αιώνων. Στο πεδίο, όμως, της μάχης, βρέθηκαν, πάντοτε, «ανώνυμοι» άνθρωποι που πολέμησαν, τραυματίστηκαν, πέθαναν, έχασαν γονείς, αδέρφια και αγαπημένους. Άνθρωποι απλοί, άνθρωποι της διπλανής πόρτας που είδαν την ζωή τους να ανατρέπεται και από την μία μέρα στην άλλη βρέθηκαν να πολεμούν άλλους ανθρώπους.

Σκοπός της μελέτης είναι ο ιστορικός γραμματισμός

Ο ιστορικός γραμματισμός αφορά τη μελέτη της Ιστορίας σε σχέση με την κοινωνική της χρησιμότητα, την ανάπτυξη της ικανότητας του ατόμου να σκέφτεται, να κατανοεί τον σύγχρονο κόσμο και να τοποθετεί τον εαυτό του μέσα σ' αυτόν. Καθοριστική ήταν η σημασία της Νέας Ιστορίας, οι μελέτες και οι έρευνες για την ιστορική γνώση των μαθητών/τριών, οι διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές σε συνδυασμό με το ιστοριογραφικό παράδειγμα των Annales και της κοινωνικής

ιστορίας στη συνειδητοποίηση της ανάγκης αναθεώρησης και εμπλουτισμού του γνωστικού περιεχομένου του μαθήματος και στη διεύρυνση, τη διαμόρφωση νέων ιστορικών ειδών και την τροποποίηση της παραδοσιακής αντίληψης για την κυριαρχία της Γενικής Ιστορίας, δίνοντας θέση στη μνημονική-προφορική ιστορία, την πειραματική, τη μακροϊστορία και τη μικροϊστορία (Μαυροσκούφης, 2005: 18-19). Η Νέα Ιστορία προκρίνει τη συνολική μελέτη της ανθρώπινης δραστηριότητας, τη μετάβαση από τις δομές επιφάνειας (το γεγονοτολογικό επίπεδο) στις δομές βάσης, καθώς και την υπεροχή της ιστορικής ανάλυσης έναντι της ιστορικής αφήγησης, την επιστημολογική αναθεώρηση και την υπέρβαση του θετικισμού, το διεπιστημονικό χαρακτήρα (Κόκκινος, 1998β: 20). Σημαντική, επίσης, ήταν η συμβολή της παιδαγωγικής θεωρίας στο ριζικό αναπροσανατολισμό στις διαδικασίες μάθησης στην ιστορική εκπαίδευση με τις εποικοδομητικές θεωρίες μάθησης. Ο Bruner πρώτος συσχέτισε το χαρακτήρα της διδακτικής μεθοδολογίας με τη φύση, τις μεθόδους και το εννοιολογικό οπλοστάσιο κάθε ιδιαίτερης επιστήμης, δίνοντας το έναυσμα για την εφαρμογή ενεργητικών μορφών προσπέλασης της ιστορικής γνώσης (Κόκκινος, 1998α: 301· Κόκκινος, 1998β: 14). Σύμφωνα με τον Bruner, στόχος της διδασκαλίας ενός γνωστικού αντικείμενου πρέπει να είναι η κατανόηση της δομής αυτού του αντικείμενου, των βασικών σχέσεων και αρχών που το διέπουν. Επίσης, βεβαίωσε ότι είναι δυνατό στο πλαίσιο ενός σπειροειδούς και διαρκώς πολυπλοκότερου αναλυτικού προγράμματος να διδαχθεί αποτελεσματικά και χωρίς να προδίδεται η επιστημονική εγκυρότητά του οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο σε κάθε παιδί και σε κάθε στάδιο της διανοητικής του ανάπτυξης (Bruner, 1960· Σύμφωνα, λοιπόν, με τη σύγχρονη προσέγγιση της Διδακτικής Μεθοδολογίας της Ιστορίας το κέντρο βάρους της μαθησιακής διαδικασίας μετατοπίζεται από τη δηλωτική στη διαδικαστική γνώση, στη δόμηση δεξιοτήτων διαχείρισης, επικοινωνίας, ιστορικής κατανόησης και ερμηνείας σε αναφορά με το γνωστικό περιεχόμενο του μαθήματος (Κόκκινος, 1998β: 19-21). Επίσης, τα ενδιαφέροντα της Διδακτικής Μεθοδολογίας της Ιστορίας δεν αφορούν μόνο τις διεργασίες οικείωσης της ιστορικής γνώσης στο σχολείο, αλλά προεκτείνονται στη διερεύνηση των μέσων παραγωγής και διάχυσης ιστορικού λόγου, στα ακαδημαϊκά κέντρα, τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο, τα μουσεία, τις τοπικές κοινότητες (Κόκκινος, 1998β: 17-18· Νάκου, 2006).

Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρήθηκε η υλοποίηση της διδακτικής εφαρμογής με την αξιοποίηση της δημοσιευμένης ιστορικής ετερόχρονης αυτοβιογραφικής πηγής, προκειμένου να διαπιστωθεί αν με τον τρόπο αυτό μπορεί να ενισχυθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για το μάθημα της Ιστορίας και η καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης.

Ο ΠΟΜΠΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

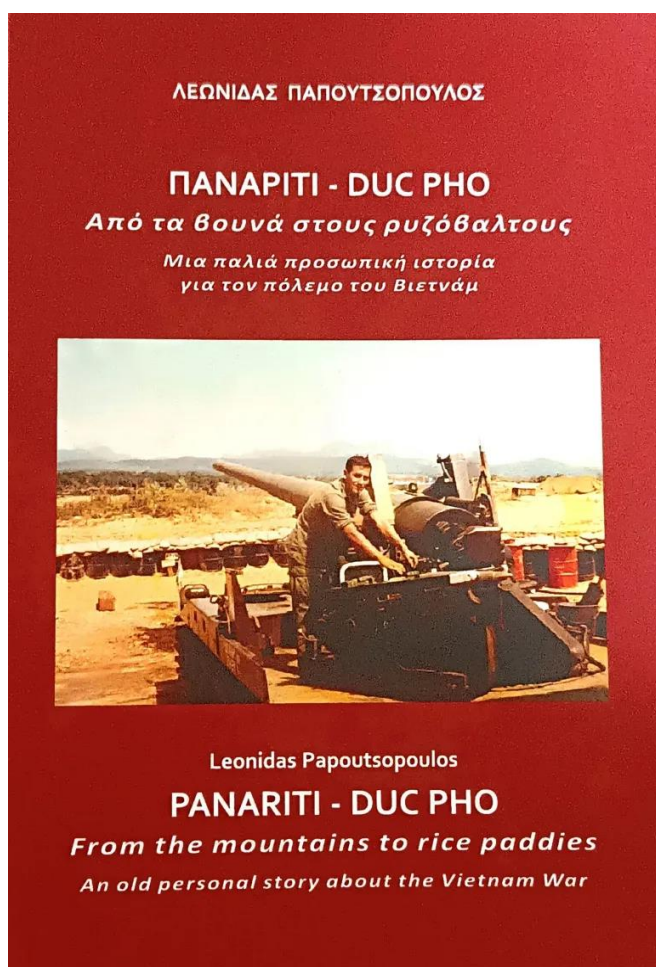
Ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος, το καλοκαίρι του 1962, ετοιμαζόταν να μετακομίσει από την ορεινή Κορινθία στην Αθήνα, να παρακολουθήσει μαθήματα σε φροντιστήριο και να δώσει εξετάσεις για να μπει στο Πανεπιστήμιο. Βρέθηκε, τελικά, στις ΗΠΑ στις αρχές του 1963, κυνηγώντας μια καλύτερη ζωή. Αν' αυτού, βρέθηκε να πολεμάει στο Βιετνάμ για 11 μήνες, από τον Δεκέμβριο του 1967 μέχρι τον Οκτώβριο του 1968. Η θητεία του συνέπεσε με την χειρότερη περίοδο του πολέμου και την αιματηρή Επίθεση του Τετ (Tet offensive). Η μονάδα του, η 11η Μεραρχία Πεζικού, ήταν υπεύθυνη για τη Σφαγή του Μι Λάι, ένα από τα πιο αποτρόπαια εγκλήματα πολέμου στην ιστορία του Αμερικανικού Στρατού. Για πολλά χρόνια, δεν ήθελε να θυμάται όσα άσχημα έζησε στη μακρινή ασιατική χώρα, ούτε είχε σκεφτεί να καταγράψει τις επώδυνες αναμνήσεις του.

Για τον Λεωνίδα Παπουτσόπουλο και την συγκλονιστική ιστορία της ζωής του, πρωτοέμαθα από την ιστοσελίδα της Μηχανής του Χρόνου (<https://www.mixanitouxronou.gr/ti-kanoyme-emeis-edo-o-ellinas-poy-polemise-sto-vietnam-kai-i-monada-toy-symmeteiche-sti-sfagi-amachon-sto-mi-lai/>), τον Ιούνιο του 2023.

Θέλησα να έρθω σε επικοινωνία μαζί του εντυπωσιασμένος από την ιστορία του. Βρήκα το τηλέφωνό του, μιλήσαμε και μου έστειλε το βιβλίο του, την ιστορία της ζωής του.

Από τότε, μιλήσαμε αρκετές φορές. Για τη ζωή του στις ΗΠΑ πριν τον πόλεμο του Βιετνάμ, για τις μέρες του Βιετνάμ, για την επιστροφή στις ΗΠΑ και αργότερα στην Ελλάδα. Για τις εξορμήσεις στον Γράμμο και το Βίτσι ακολουθώντας τα μονοπάτια της ιστορίας. Ένας «αιώνιος έφηβος» ετών 81! Δεν θα ξεχάσω τα λόγια του σε μια συνομιλία μας: «Εγώ που δεν μπορώ να πειράξω ούτε πουλί, βρέθηκα να πολεμάω στο Βιετνάμ». Σήμερα, ζει με την σύζυγό του στην Αθήνα, με την ιδιότητα του παππού.

Ωστόσο, με αφορμή τη δημοσίευση της ιστορίας του στην εφημερίδα της ομογένειας «Εθνικός Κήρυξ» και ύστερα από προτροπή του γιου του, Γιάννη και γνωστών του, αποφάσισε στα 80 του χρόνια να γράψει ένα βιβλίο και να το μοιράσει σε συγγενείς και φίλους.

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΗΓΗ

Αφήγηση είναι μια πράξη επικοινωνίας με την οποία παρουσιάζεται προφορικά ή γραπτά μια σειρά πραγματικών ή πλασματικών (επινοημένων) γεγονότων. Επομένως κάθε αφήγηση, ως πράξη επικοινωνίας, προϋποθέτει τουλάχιστον δύο πρόσωπα: ένα πομπό – τον αφηγητή- και κάποιον στον οποίο απευθύνεται ο αφηγητής- τον αποδέκτη- της αφήγησης. Ο αφηγητής φροντίζει να δώσει στον αποδέκτη τις απαραίτητες πληροφορίες για τον τόπο, το χρόνο, τα πρόσωπα και τα πιθανά αίτια ενός συμβάντος. Η έκταση της αφήγησης ποικίλλει. Μπορεί να είναι πολύ εκτεταμένη ή να περιορίζεται

σε μία μόνο φράση. Αντικείμενο της αφήγησης είναι η εξιστόρηση, με μια ορισμένη σειρά, συμβάντων που μεταβάλλουν μια αρχική κατάσταση πραγμάτων ή ενεργειών, ή πράξεων που σκόπιμα διαπράττονται από τους «ήρωες» μιας ιστορίας.

Ο Philippe Lejeune διευκρίνισε πως στον ορισμό της αυτοβιογραφίας περιλαμβάνονται στοιχεία τα οποία δεν είναι υποχρεωτικό να υπάρχουν σε απόλυτο βαθμό. Για παράδειγμα, στην αυτοβιογραφία, η αφήγηση είναι αναδρομική, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως δεν μπορούν να υπάρχουν παρατηρήσεις ή σκέψεις που να αφορούν το παρόν της συγγραφής του κειμένου. Και ακόμα, ασφαλώς πρωταρχικό αντικείμενο κάθε αυτοβιογραφίας είναι ο ατομικός βίος, όμως η κοινωνική και πολιτική ιστορία μπορούν επίσης να αποτυπώνονται στις σελίδες του κειμένου. Δύο μόνο όροι πρέπει να ισχύουν σε απόλυτο βαθμό: η ταύτιση συγγραφέα και αφηγητή και η ταύτιση του αφηγητή με το βασικό πρόσωπο του κειμένου. Στην τριπλή αυτή ταύτιση συγγραφέα, αφηγητή και βασικού προσώπου, η οποία ισχύει για όλα τα είδη του αυτοβιογραφικού λόγου, δεν μπορούν να υπάρχουν διαφορετικοί βαθμοί, δεν μπορεί να υπάρχει απλώς κάποια ομοιότητα ή μια αναλογία, πρέπει η ταύτιση να είναι απόλυτη (Lejeune 1996, 14-15, 26 & 35-41).

Ο Lejeune καταλήγει πως είναι κάποιες φορές αδύνατο να ξεχωρίσει κανείς ένα αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα από μια αυτοβιογραφία, γιατί όλους τους μηχανισμούς που αξιοποιεί η αυτοβιογραφία για να μας πείσει πως η ιστορία της είναι αυθεντική μπορεί ένα μυθιστόρημα να τους μιμηθεί. Αυτό που αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο είναι τελικά το όνομα του συγγραφέα στο εξώφυλλο, δηλαδή αν δηλώνεται ρητά ή συνεπάγεται πως ο αφηγητής, ο οποίος αφηγείται τη δική του ζωή, είναι αυτός που αναγράφεται στο εξώφυλλο του βιβλίου. Η «αυτοβιογραφική συμφωνία» είναι η διαβεβαίωση που παρέχεται από το βιβλίο, δηλαδή τόσο από το κείμενο όσο και από τα στοιχεία του παρακειμένου (εξώφυλλο, βιογραφικό σημείωμα), για την τριπλή αυτή ταύτιση συγγραφέα, αφηγητή και πρωταγωνιστή του κειμένου και η οποία λαμβάνει υπόψη της και το όνομα στο εξώφυλλο (Lejeune 1996, 26-27).

Ο Lejeune ασχολήθηκε στις επόμενες δεκαετίες με την ιστορία και τη θεωρία του αυτοβιογραφικού λόγου και συμπλήρωσε ή και αναθεώρησε κάποια από τα σημεία της πρώτης του προσέγγισης (Lejeune 2005, 11-30· Lejeune 2015). Η ίδια, ωστόσο, η αυτοβιογραφική συμφωνία ως σύλληψη άσκησε πολύ μεγάλη επίδραση συνολικά στον τρόπο που αντιμετωπίζονται οι «γραφές του εγώ» (Marcus 1994, 251-266· Allamand 2018).

Η ουσιαστικότερη ίσως αλλαγή είναι πως η ιδιαιτερότητα του αυτοβιογραφικού λόγου δεν θεωρείται πια ένα εγγενές στοιχείο του κειμένου, αλλά η προσοχή έκτοτε στράφηκε στον δεσμό που συνδέει τα αυτοβιογραφικά κείμενα με την εξωκειμενική πραγματικότητα (Clerc 2001, 20-23). Για παράδειγμα, η Laura Marcus, αφού εξέτασε τον θεωρητικό λόγο για τις «γραφές του εγώ», όπως εξελίχθηκε στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, διαπίστωσε πως οι μελετητές τοποθετούν την αυτοβιογραφία σε έναν ενδιάμεσο χώρο μεταξύ της λογοτεχνίας και της ιστορίας, ή ίσως και της φιλοσοφίας, αλλά και μεταξύ των μυθοπλαστικών και των μη μυθοπλαστικών κειμένων. Έτσι, η συζήτηση για την αυτοβιογραφία έχει συμπεριληφθεί πια στην ευρύτερη συζήτηση για τη διάκριση μεταξύ γεγονότων και μυθοπλασίας, μια διάκριση δηλαδή που είχε έντονα αμφισβητηθεί το ίδιο ακριβώς χρονικό διάστημα (Marcus 1994, 229).

Η αυτοβιογραφία είναι ένας είδος που δεν γνώρισε ιδιαίτερη άνθιση σε καμία περίοδο των ελληνικών γραμμάτων (Χρυσανθόπουλος κ.ά. 2015, 104-129, 131-180, 182-218 & 221-225).

Είναι μάλλον παράδοξο το γεγονός πως δύο από τις πιο γνωστές αυτοβιογραφίες Ελλήνων που κυκλοφορούν στα ελληνικά, του Καποδίστρια και του Ανδρέα Λασκαράτου δεν ανήκουν στη νεοελληνική γραμματεία, καθώς πρόκειται για μεταφράσεις, από τα γαλλικά και από τα ιταλικά αντίστοιχα.

Το ενδιαφέρον των μελετητών έχει προσελκύσει, ιδιαίτερα από την αρχή του 21^{ου} αιώνα, η Αυτοβιογραφία (1881) της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου (1801-1836).

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η θεματική ανάλυση είναι μια εύχρηστη μέθοδος η οποία χρησιμοποιείται ευρέως στην ποιοτική έρευνα. Θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για τον νέο ερευνητή, καθώς παρέχει βασικές δεξιότητες που είναι χρήσιμες και για τη διεξαγωγή πιο εξειδικευμένων προσεγγίσεων ποιοτικής ανάλυσης (Clarke, Braun and Hayfield, 2015).

Είναι μια μέθοδος εντοπισμού, περιγραφής, αναφοράς και «θεματοποίησης» επαναλαμβανόμενων νοηματικών μοτίβων, δηλαδή «θεμάτων» τα οποία προκύπτουν από τα ερευνητικά δεδομένα, και αποτελεί βασικό εργαλείο για όλους τους ερευνητές που ασχολούνται με την ποιοτική έρευνα.

Αναλύοντας θεματικά και ερμηνευτικά το αυτοβιογραφικό αυτό έργο ως υστερόχρονη από τα γεγονότα ιστορική πηγή προέκυψαν οι παρακάτω θεματικές, τις οποίες ερμηνευτικά αναλύουμε σε συνάρτηση με τα ιστορικά γεγονότα της εποχής:

Α) Γενεαλογία-Σπουδές-Ειδικότητες-Αμερικανό όνειρο μετανάστευσης και αμερικανικός στρατός.

Β) Γεωγραφίας (Κορινθία, ΗΠΑ, Βιετνάμ)

Γ) Ιστορικό συγκείμενο-Από το παρελθόν στο παρόν (Ελληνοϊταλικός Πόλεμος, Ελληνικός Εμφύλιος, Πρώτος Πόλεμος Ινδοκίνας).

Δ) Στρατιωτική εκπαίδευση-11μηνη θητεία στις ΗΠΑ-11μηνη θητεία στο Βιετνάμ.

Ε) 11μηνη θητεία με αποζημίωση-Οικονομική υποστήριξη στρατευμένων μετά την θητεία.

ΣΤ) Αντικομμουνισμός και ιδεοληψίες.

Ζ) Γυναίκες και παιδιά στον πόλεμο του Βιετνάμ-Συμπεριφορές σεξουαλικότητας και βιασμών-Έρωτες με τον εχθρό.

Η) Διακειμενική καταγραφή

Θ) Διακειμενικότητα-Πολυτροπικό υλικό

Ι) Αποτελέσματα-Συζήτηση

Στη συνέχεια αναζητούμε προσωπικά ημερολόγια πολέμου Βιετνάμ από Έλληνες, Βαλκάνιους, Ευρωπαίους συγγραφείς καθώς και αμερικανικές ταινίες για τον πόλεμο του Βιετνάμ.

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η «οπτική γραμματική» που προτείνεται από τους Kress και Van Leeuwen για την ανάλυση της οπτικής επικοινωνίας εντάσσεται, όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο πλαίσιο της «κοινωνικής σημειωτικής». Σε τι αναφέρεται όμως ο όρος κοινωνική σημειωτική; Για τον Ferdinand de Saussure η κοινωνική σημειωτική συνιστά «μια επιστήμη που μελετά την ύπαρξη των σημείων στην κοινωνία». Ο Theo Van Leeuwen (2005), από την άλλη πλευρά, θέτει διαφορετικά το ερώτημα, διατυπώνοντάς το ως εξής: Τι είδους δραστηριότητα είναι η κοινωνική σημειωτική; ή Με τι ασχολούνται οι σημειολόγοι; Η απάντηση που δίνει είναι ότι οι σημειολόγοι ασχολούνται με τρία κυρίως πράγματα (Van Leeuwen, 2005, σ. 3): 1. Συλλέγουν, τεκμηριώνουν και καταγράφουν συστηματικά τους διάφορους σημειωτικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένης της ιστορίας τους, 2. διερευνούν πώς αυτοί οι πόροι χρησιμοποιούνται σε συγκεκριμένα ιστορικά, πολιτισμικά και θεσμικά πλαίσια, καθώς και πώς οι άνθρωποι μιλούν γι' αυτούς σε αυτά τα περιβάλλοντα-τους διδάσκουν, τους σχεδιάζουν, τους κρίνουν κ.ο.κ. 3. συμβάλλουν στην ανακάλυψη και την ανάπτυξη νέων σημειωτικών πόρων και νέων χρήσεων των υπαρχόντων σημειωτικών πόρων.

Κατά συνέπεια, βασική έννοια της κοινωνικής σημειωτικής συνιστά ο όρος σημειωτικός πόρος, ο οποίος προέρχεται επίσης από τη δουλειά του Halliday για τη γλώσσα, ο οποίος υποστήριξε ότι η γραμματική της γλώσσας δεν αποτελεί έναν κώδικα, ένα σύνολο κανόνων για την παραγωγή ορθών προτάσεων, αλλά «μια πηγή για τη δημιουργία νοημάτων». Πρόσφατα, η ιδέα της «γραμματικής» άρχισε να διευρύνεται και σε άλλους σημειωτικούς τρόπους, προσδιορίζοντάς τους ως δράσεις, υλικά και τεχνουργήματα που χρησιμοποιούμε προκειμένου να επικοινωνήσουμε, είτε παράγονται φυσικά «μέσω του φωνητικού μας συστήματος ή μέσω της χρήσης των μυών στην περίπτωση των μορφασμών και των χειρονομιών – ή μέσω των τεχνολογιών- για παράδειγμα, με μολύβι, μελάνι και χαρτί, με υπολογιστικό λογισμικό, με ψαλίδι και ραπτομηχανή κ.ο.κ.». Παραδοσιακά, ο όρος σημειωτικός πόρος μάς είναι γνωστός ως σημείο. Για παράδειγμα, το χαμόγελο μπορεί να ερμηνεύεται ως σημείο

αποδοχής ή το κόκκινο χρώμα ως σημείο κινδύνου. Το σημείο -βασική έννοια της σύγχρονης επιστήμης της γλωσσολογίας, η οποία εισάγεται και εξετάζεται συστηματικά στο έργο του Saussure (1916)- συνιστά την ένωση ενός σημαίνοντος (μορφής) και ενός σημαινόμενου (νοήματος). Κατά αντιστοιχία, το οπτικό σημείο συνιστά το συνδυασμό ενός σημαίνοντος (μορφής) που στην προκειμένη περίπτωση μπορεί να είναι το χρώμα, η προοπτική, η γραμμή, κλπ, και ενός σημαινόμενου (νοήματος), δηλαδή του τρόπου με τον οποίο δομούνται τα συγκεκριμένα στοιχεία κατά την «κατασκευή» ενός σημείου προκειμένου να πραγματοποιηθεί νόημα.

Εφαρμόζουμε σημειωτική ανάλυση στις φωτογραφίες από το προσωπικό αρχείο του Λεωνίδα Παπουτσόπουλου και στις αφίσες των αμερικανικών ταινιών για τον πόλεμο του Βιετνάμ.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Α. ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ-ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ-ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

Ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος γεννήθηκε τον Οκτώβριο του 1943 στο χωριό Παναρίτι της ορεινής Κορινθίας. Πατέρας του ήταν ο Βλάσης Παπουτσόπουλος και μητέρα του η Κωνσταντίνα Κόνδη. Ο πατέρας του, μετανάστευσε στις ΗΠΑ το 1912 με σκοπό να βοηθήσει οικονομικά την οικογένειά του. Το 1939 επέστρεψε στην Ελλάδα, αλλά λόγω της Κατοχής δεν μπόρεσε να επιστρέψει στην Αμερική με αποτέλεσμα να χάσει την αμερικανική υπηκοότητα το 1946. Ο Λεωνίδας, μεγάλωσε στο Παναρίτι όπου και τελείωσε το Δημοτικό σχολείο.

Το καλοκαίρι του 1962, ο Βλάσης Παπουτσόπουλος μετέβη στην Αθήνα για να βρει φροντιστήριο για τον Λεωνίδα, ο οποίος μόλις είχε τελειώσει το Γυμνάσιο Ξυλοκάστρου και έπρεπε να προετοιμαστεί για τις εξετάσεις. Εκεί, συνάντησε τυχαία κάποιον από την Αμερική, ο οποίος του είπε ότι ο Λεωνίδας μπορούσε να διατηρήσει τα δικαιώματά της αμερικανικής υπηκοότητας εφόσον δεν καταταγεί στον ελληνικό στρατό.

Α1. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

Έτσι, τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς, ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος ξεκινούσε το μεγάλο ταξίδι της ζωής του με το υπερωκεάνιο «ΟΛΥΜΠΙΑ» και προορισμό τη Νέα Υόρκη, όπου ζούσε ο εργένης αδελφός του Βλάση Παπουτσόπουλου.

Εικόνα 1 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Φωτογραφία στο πλοίο που τον μεταφέρει στην Αμερική. Αμηχανία στο βλέμμα. Σημαινόμενο η αγωνία για τη νέα ζωή στην Αμερική, για το άγνωστο, αλλά και για όσα αφήνει πίσω. Ταυτόχρονα, μια αποφασιστικότητα. Σημαινόμενο η θέληση των νέων να πετύχουν στην ζωή τους.

«Έφυγα για την Αμερική χωρίς καθόλου γνώση αγγλικών και με 100 δολάρια στην τσέπη (και αυτά δανεικά!)», γράφει χαρακτηριστικά στο βιβλίο του.

Ο πρώτος καιρός στην Αμερική πέρασε δύσκολα και περίπου ένα χρόνο μετά προσπάθησε να ενταχθεί στον αμερικανικό στρατό για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες εύρεσης εργασίας. Επηρεάστηκε, όπως λέει ο ίδιος, από τις έξυπνες διαφημίσεις που έκανε ο αμερικανικός στρατός. (Στην αμερικανική τηλεοπτική σειρά *Cobra Kai*, υπάρχει μία σκηνή που περιγράφει ακριβώς αυτό. Αξιωματικός του στρατού των ΗΠΑ μοιράζει φυλλάδια σε εστιατόρια, τα οποία απευθύνονται σε νέους που θέλουν να βρουν εργασία και να εξασφαλίσουν το μέλλον τους).

Δυστυχώς, απορρίφθηκε λόγω ανεπάρκειας αγγλικών.

Άρχισε, λοιπόν, να εργάζεται σε ελληνικά εστιατόρια και μπακάλικα της Νέας Υόρκης και παράλληλα να μαθαίνει την αγγλική γλώσσα πηγαίνοντας σε νυχτερινό σχολείο. Το αντίστοιχο ΙΚΑ (Social Security), μετά από προτροπή του θείου του, τον μετονόμασε σε Leonidas Pappas, όνομα που φέρει ακόμη στους αμερικανικούς καταλόγους.

A2. ΣΠΟΥΔΕΣ-ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

Στη συνέχεια, ταυτόχρονα με τις πρόχειρες δουλειές που έκανε για να επιβιώσει, ξεκίνησε σπουδές στη σχολή ηλεκτρονικών (RCA Institutes), από όπου αποφοίτησε τον Νοέμβριο του 1966. Αμέσως μετά έπιασε δουλειά στην Grumman Aerospace (Bethpage L.I.). Στη συνέχεια, γράφτηκε στο Polytechnic Institute of Brooklyn (τόρα Νέας Υόρκης) όπου έγινε δεκτός λόγω των πολύ καλών επιδόσεων που είχε στην προηγούμενη σχολή και τον Φεβρουάριο του 1967 θα ξεκινούσε την φοίτησή του.

A3. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

Αυτό που δεν είχε υπολογίσει, ήταν ότι ο πόλεμος στο Βιετνάμ είχε φουντώσει και όπως λέει χαρακτηριστικά, μάζευαν κόσμο από τους δρόμους.

«Δεν είχα τη γνώση και το οικονομικό υπόβαθρο, αλλά ούτε και τα μέσα να φύγω στον Καναδά όπως έκαναν πολλοί επώνυμοι (π.χ. Trump, Clinton κ.α.). **Ήμουν ένας σιωπηλός αμνός έτοιμος για θυσία**». (Παπουτσόπουλος, 2023).

Ερμηνευτική ανάλυση- A3.1. Ανυποταξία

Στις 16 Σεπτεμβρίου 1974, ο Πρόεδρος Τζέραλντ Φορντ, υπέγραψε ένα διάταγμα που καθιέρωνε μια πολιτική επιείκειας για όλους τους ανυπότακτους στο Βιετνάμ.

Σύμφωνα με στοιχεία των Υπουργείων Άμυνας και Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, οι ανυπότακτοι (και όσοι είχαν αναβολή) ήταν πάνω από 570.000, από τους οποίους οι 209.517 διώχθηκαν για ανυποταξία από την Κυβέρνηση. Απ' αυτούς, οι 8.750 καταδικάστηκαν για αδικήματα σχετικά με τη στράτευση. Οι υπόδικοι διέφεραν μεταξύ τους. Άλλοι είχαν συλληφθεί και φυλακιστεί, ενώ άλλοι είχαν διαφύγει σε χώρες όπως ο Καναδάς και η Σουηδία και εξακολουθούσαν να ζουν αυτοεξόριστοι. Επίσης, σε αυτούς περιλαμβάνονταν και όσοι είχαν αγνοήσει τη στράτευση, αλλά λόγω γραφειοκρατικών διαδικασιών δεν είχαν έρθει αντιμέτωποι με τη δικαιοσύνη.

Όταν αντιμετώπιζε τη στράτευση, ο υποψήφιος ανυπότακτος είχε μια σειρά από εναλλακτικές λύσεις. Μπορούσε να αποφύγει ή να καθυστερήσει την παρουσίασή του στο στρατολογικό γραφείο της περιοχής του, όμως αυτό δύσκολα έφερνε αποτέλεσμα- ήταν πολύ εύκολο να το επισημάνουν. Ήταν πιο αποτελεσματικό να βρει μια νόμιμη αιτία για αναβολή, συνήθως τον γάμο, τις σπουδές ή την υγεία. Οι αναβολές λόγω σπουδών ήταν συνηθισμένες- ο καθένας που σπούδαζε καθυστερούσε την ημερομηνία κατάταξής του μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών του- αλλά τα στρατολογικά γραφεία έλεγχαν την πρόοδο των φοιτητών ανακαλώντας την αναβολή εάν οι βαθμοί τους ήταν χαμηλοί.

Οι αναβολές για λόγους υγείας ήταν πιο αποτελεσματικές, και δεν ήταν ασυνήθιστο κάποιιο να αυτοακρωτηριάζονται για να εξασφαλίσουν την απαλλαγή τους από την στράτευση.

Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις ήταν άλλη μια λύση που οδήγησε στο καθεστώς των αντιρρησιών συνείδησης και στην τοποθέτησή τους σε μη μάχιμες θέσεις. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά και οι μουσουλμάνοι αρνούταν εντελώς να υπηρετήσουν και 3.250 αντιρρησίες συνείδησης οδηγήθηκαν στις φυλακές.

Στα αρχικά στάδια του πολέμου του Βιετνάμ, η αμερικανική κοινωνία έδειχνε ελάχιστη ή και καθόλου συμπάθεια στους ανυπότακτους.

Η συμπεριφορά μιας κοινωνίας προς εκείνους που προσπαθούν με θεμιτά και αθέμιτα μέσα να αποφύγουν τη στράτευση, διαφέρει ανάλογα με την άποψη που έχει η κοινή γνώμη για κάθε πολεμική αναμέτρηση. Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, για παράδειγμα, οι συμμαχικές χώρες πίστευαν ότι η πάλη τους ενάντια στη Γερμανία ήταν *jus bellum*, σύμφωνα δηλαδή με τις αρχές της θεωρίας του δίκαιου πολέμου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την πλατιά καταδίκη των ανυπότακτων.

Στην πρώτη περίοδο της εμπλοκής των ΗΠΑ στο Βιετνάμ, στα μέσα της δεκαετίας του 1960, η συμπεριφορά του αμερικανικού λαού ήταν παρόμοια. Η ανυποταξία θεωρείτο ενέργεια μη πατριωτική ή ακόμη και εγκληματική. Αυτό ήταν φυσικό για μια γενιά που είχε μεγαλώσει πριν ή και κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η περιφρόνηση για τους ανυπότακτους έγινε πιο εμφανής, από το γεγονός ότι η κοινή γνώμη δεν έδειχνε το παραμικρό ενδιαφέρον για τις συμφυείς με το σύστημα στράτευσης ανισότητες. Τα προνόμια που προέβλεπε για τους μορφωμένους λευκούς Αμερικανούς της μεσαίας τάξης μπορεί να μη γίνονταν αμέσως φανερά, αλλά η συστηματική δίωξη των μειονοτικών ομάδων, όπως οι μάρτυρες του Ιεχωβά-πολλοί από τους οποίους δικάστηκαν και φυλακίστηκαν όταν αμφισβήτησαν τους στρατολογικούς νόμους- ήταν λογικό να οδηγήσει σε κατακραυγή.

Αυτή η παθητική αποδοχή της κυβερνητικής πολιτικής άρχισε να μεταβάλλεται το 1968, όταν η λαϊκή στάση απέναντι στον πόλεμο έγινε επικριτική. Οικογένειες, κυρίως από τις πιο εύπορες, άρχισαν να βοηθούν τους γιους τους να αποφύγουν τη στρατιωτική θητεία. (Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987)

Περισσότεροι από 26 εκατομμύρια Αμερικανοί έφτασαν σε ηλικία στράτευσης κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ· 2,15 εκατομμύρια από αυτούς πήγαν στο Βιετνάμ και από αυτούς 1,6 εκατομμύριο πήραν μέρος σε μάχη. Αυτοί που πήραν μέρος στον πόλεμο και σκοτώθηκαν σε αυτόν ήταν σε δυσανάλογα μεγάλη αναλογία φτωχοί, αμόρφωτοι, και μαύροι. Κάποιος που εγκατέλειπε το Γυμνάσιο και κατατασσόταν είχε πιθανότητα 70% να σταλεί στο Βιετνάμ, ενώ ένας απόφοιτος Κολεγίου μόνο 42%. Μέχρι το 1975, οι απαλλαγές λόγω σπουδών προστάτευαν πλήρως την πλειοψηφία των φοιτητών από την στράτευση. Ο στρατός που πήγε στο Βιετνάμ ήταν ένας εφηβικός στρατός- περισσότεροι από το 60% αυτών που πέθαναν στο Βιετνάμ ήταν ηλικίας από δεκαεπτά έως είκοσι ενός ετών, και ο μέσος όρος ηλικίας αυτών που υπηρέτησαν ήταν τα δεκαεννέα έτη, πέντε έως επτά χρόνια λιγότερο από όσο σε άλλους αμερικανικούς πολέμους. (Young, 2008)

Οι κατηγορίες στις οποίες τα τοπικά στρατολογικά γραφεία κατέτασσαν τους στρατεύσιμους ήταν οι εξής:

I-A Ικανός για στρατιωτική υπηρεσία.

I-A-O Αντιρρησίας συνείδησης, διαθέσιμος μόνο για μη μάχιμη στρατιωτική υπηρεσία.

I-C Μέλος των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ, της Υπηρεσίας Γεωδαιτικών Ερευνών, ή της Υπηρεσίας Δημόσιας Υγείας.

I-D Μέλος του σώματος των εφέδρων ή μαθητής σε στρατιωτική σχολή.

I-O Αντιρρησίας συνείδησης, διαθέσιμος για πολιτική υπηρεσία, η οποία σχετίζεται με τη διατήρηση της δημόσιας υγείας, τη δημόσια ασφάλεια ή ωφέλεια.

I-S Μαθητής σε αναβολή σπουδών.

I-W Αντιρρησίας συνείδησης που εκτελεί πολιτική υπηρεσία, η οποία σχετίζεται με τη δημόσια υγεία, τη δημόσια ασφάλεια ή ωφέλεια.

I-Y Κατάλληλος για στρατιωτική υπηρεσία αλλά μόνο για περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή πολέμου.

II-A Αναβολή λόγω επαγγελματικών δραστηριοτήτων πλην αγροτών και απασχολούμενων με την έρευνα.

II-C Αναβολή λόγω αγροτικών εργασιών.

II-S Αναβολή λόγω δραστηριότητας στον τομέα της έρευνας.

III-A Άντρες με ένα ή περισσότερα παιδιά. Αναβολή λόγω εξαρτωμένων.

IV-A Έχει τελειώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις. Μόνος επιζώντας γιος.

IV-B Αξιωματούχος δικαιούμενος αναβολή σύμφωνα με το νόμο.

IV-C Αλλοδαπός.

IV-D Ιερωμένος ή σπουδαστής θεολογίας.

IV-F Ανίκανος για στρατιωτική υπηρεσία.

V-A Εγγεγραμμένος σαν περασμένης ηλικίας για στρατιωτική υπηρεσία.

Μεταξύ του 1966 και του 1972, ένα ειδικό πρόγραμμα της Μεγάλης Κοινωνίας- το Σχέδιο 100.000- συγκέντρωσε περισσότερους από 300.000 νεαρούς που είχαν κριθεί ακατάλληλοι για τον στρατό λόγω χαμηλής βαθμολογίας. Το Σχέδιο 100.000, διακήρυξε ο Υπουργός Άμυνας Ρόμπερτ Μακναμάρα (1916-2009) , ήταν «η μεγαλύτερη επιμόρφωση στον κόσμο». Με χαμηλούς βαθμούς εισαγωγής, οι «απόκληροι» θα είχαν μια ευκαιρία να υπηρετήσουν τη χώρα τους στο Βιετνάμ. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα είχε το πλεονέκτημα ότι απέφευγε την πολιτικά ανεπιθύμητη εναλλακτική λύση να απαιτεί από τους φοιτητές ή τους έφεδρους να κάνουν το ίδιο. Τα οφέλη, ειδικά για τους νεαρούς μαύρους, λεγόταν ότι θα είναι εκπληκτικά. Στα δύο πρώτα χρόνια της λειτουργίας του προγράμματος, 41% όσων πήγαν στο στρατό με το Σχέδιο 100.000 ήταν μαύροι, 80% είχαν εγκαταλείψει το

Γυμνάσιο, 40% μπορούσαν να διαβάσουν λιγότερο από ένα παιδί της έκτης Δημοτικού και 37% μπήκαν κατευθείαν στη μάχη. Έχοντας παραπομπές στο Στρατοδικείο σε διπλάσια αναλογία από τη συνηθισμένη, πάνω από 80.000 από αυτούς έφυγαν από το στρατό χωρίς την κατάρτιση και τις ευκαιρίες που ο Μακναμάρα τους διαβεβαίωνε ότι θα αποκτήσουν. Επιπλέον, πολλοί από αυτούς είχαν στρατιωτικά μητρώα που θα έκαναν την πολιτική ζωή τους πολύ πιο δύσκολη ακόμη και από όσο εάν δεν είχαν υπηρετήσει καθόλου. (Young, 2008)

B. ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Από το Παναρίτι στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και από εκεί στο Βιετνάμ. Είκοσι δύο χιλιάδες εξακόσια επτά χιλιόμετρα (44134 χιλιόμετρα) με ενδιάμεσους σταθμούς διάφορες περιοχές. Στο βιβλίο αναφέρονται οι παρακάτω περιοχές/τοποθεσίες:

B1. Ελλάδα-Παναρίτι Κορινθίας: Το Παναρίτι βρίσκεται στην ορεινή Κορινθία, στις πλαγιές της Ζήρειας και ανήκει διοικητικά στο Δήμο Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης, της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας, της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Σύμφωνα με την απογραφή του 2023 ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 246 κατοίκους. Η πρώτη επίσημη ιστορική καταγραφή του, είναι στην απογραφή του 1700, που καταγράφεται ως χωριό της ορεινής Κορινθίας, ενώ το αναφέρει και ο Φρανσουά Πουκεβίλ φιλέλληνας γιατρός, διπλωμάτης και περιηγητής, το 1814. Σύμφωνα με τον ιστοριοδίφη και συγγραφέα Σωκράτη Λιάκο το όνομα «Παναρίτι» σημαίνει τόπος με νερά και ανάγεται στην κέλτικη, γαλλική και αρχαία ελληνική γλώσσα. Άλλες βιβλιογραφικές πηγές αναφέρουν ότι το «Παναρίτι» προέρχεται από την λέξη πανάρετος. Το τοπωνύμιο «Παναρίτι» υπάρχει και στην κεντρική Αλβανία, σε 2 χωριά, το ένα βόρεια και το άλλο ανατολικά του Τεπελενίου. Γαλλική ερευνητική αποστολή, το 1913, διαπίστωσε ότι οι κάτοικοι αυτών των χωριών δεν ήταν αλβανικής καταγωγής, αλλά ελληνικής. Επί τουρκοκρατίας, οι Τούρκοι μετέφεραν Έλληνες Βορειοηπειρώτες από την Αλβανία στην Κορινθία και οι τελευταίοι για να τιμήσουν τον τόπο καταγωγής τους, έδωσαν στην νέα τους πατρίδα το ίδιο όνομα. Χωριό με όνομα «Παναρίτι» υπάρχει και στον Δήμο Ναυπλιέων, της περιφερειακής ενότητας Αργολίδας. Την περίοδο 1537-1540, μεταξύ των αλβανικών φυλών που πολέμησαν στο πλευρό των Ενετών εναντίον των Τούρκων, στο Ναύπλιο, ήταν και η φατρία Παναρίτι. (<https://www.xylokastro-evrostini.gov.gr/el/city-as-a-tourist/demotika-diamerismata/337-panariti>)

B2. ΗΠΑ-Πόλη της Νέα Υόρκης: Πρόκειται για την πιο πυκνοκατοικημένη πόλη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής(ΗΠΑ) και μία από τις πιο πυκνοκατοικημένες αστικές περιοχές του πλανήτη. Βρίσκεται στην πολιτεία της Νέας Υόρκης και σύμφωνα με την απογραφή του 2020, ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 8.804.190 κατοίκους. Βρίσκεται στην ανατολική ακτή των ΗΠΑ, στα βορειοανατολικά της χώρας. Αποτελείται από πέντε μεγάλα διαμερίσματα (boroughs), το Μανχάταν, το Κούνις, το Μπρούκλιν, το Μπρονξ και το Στάτεν Άιλαντ. Η πόλη της Νέας Υόρκης ασκεί παγκόσμια επιρροή στο εμπόριο, την οικονομία, τα ΜΜΕ, την μόδα, την έρευνα, την τεχνολογία, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία.

Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, Ολλανδοί έμποροι ξεκίνησαν εμπορικές συναλλαγές (εμπόριο γούνας) με τους κατοίκους της Νέας Υόρκης και το 1924 ξεκίνησαν να φτάνουν οι πρώτοι άποικοι, οι οποίοι ήταν Ολλανδοί. Για τον λόγο αυτό, ονομάστηκε στην αρχή Νέο Άμστερνταμ. Το 1664 πέρασε στην κατοχή των Άγγλων και πήρε το σημερινό της όνομα προς τιμήν του Δούκα της αγγλικής Υόρκης, Ιακώβου Β', ο οποίος εκτός από Διοικητής του αγγλικού στόλου ήταν και αδερφός του Άγγλου βασιλιά Καρόλου Β'. Είναι, επίσης, γνωστή με το όνομα Μεγάλο Μήλο (Big apple), που εισήγαγε στον δημόσιο λόγο την δεκαετία του 1920 ο δημοσιογράφος της εφημερίδας «New York Morning Telegraph» Τζον Φιτζ Τζέραλντ και παγίωσε το 1971 ο Τσαρλς Γκίλετ, Πρόεδρος του Οργανισμού Τουρισμού των ΗΠΑ, ο οποίος το χρησιμοποίησε στην εκστρατεία για την τουριστική προβολή της πόλης. (<https://worldpopulationreview.com/states>)

(<https://www.britannica.com/place/New-York-state>)

Φορτ Χάμιλτον (οχυρό Χάμιλτον): Βρίσκεται στην νοτιοδυτική πλευρά της πόλης της Νέας Υόρκης, στο διαμέρισμα του Μπρούκλιν. Δημιουργήθηκε το 1831. Πήρε το όνομά της από τον Αλεξάντερ Χάμιλτον (1775-1804), ο οποίος ήταν ένας από τους ιδρυτές των ΗΠΑ (Founding Father) και Υπουργός Οικονομικών (1789-1795) επί Προεδρίας του Τζορτζ Ουάσινγκτον.

(<http://forthamiltonhousing.com/>)

Φορτ Τζάκσον (οχυρό Τζάκσον): Βρίσκεται στην πολιτεία της Νότιας Καρολίνας και αποτελεί το κύριο κέντρο βασικής εκπαίδευσης του στρατού των ΗΠΑ. Εκπαιδεύει περίπου το 50% των ανδρών και περισσότερο από το 60% των γυναικών που εισέρχονται στον στρατό κάθε χρόνο. Συγκεκριμένα, σε ετήσια βάση, 45.000 στρατιώτες περνούν εκεί την βασική τους εκπαίδευση και άλλοι 12.000 την πιο προηγμένη. Δημιουργήθηκε το 1917 για τις ανάγκες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Πήρε το όνομά του, προς τιμήν του Άντριου Τζάκσον(1767-1845), ο οποίος ήταν στρατηγός του αμερικανικού στρατού με καταγωγή από τα σύνορα Βόρειας και Νότιας Καρολίνας και έβδομος Πρόεδρος των ΗΠΑ (1829-1837). (<http://fortjacksonhousing.com/>)

Φορτ Γκόρντον (Φορτ Αϊζενχάουερ): Είναι μία εγκατάσταση του αμερικανικού στρατού που ιδρύθηκε το 1917 για τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά το τέλος του πολέμου, έμεινε ανενεργή και ενεργοποιήθηκε ξανά το 1941 για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Βρίσκεται κοντά στην πόλη Αουγκούστα, στην Πολιτεία της Τζόρτζια. Πήρε το όνομά της από τον Τζον Μπράουν Γκόρντον (1832-1904), στρατηγό του στρατού των Νοτίων κατά την διάρκεια του αμερικανικού εμφυλίου, ο οποίος διετέλεσε γερουσιαστής (1873-1880) και Κυβερνήτης (1891-1897) της Τζόρτζια.

Στις 27 Οκτωβρίου 2023, το Φορτ Γκόρντον μετονομάστηκε σε Φορτ Αϊζενχάουερ, προς τιμήν του Ντουάιτ Αϊζενχάουερ, ο οποίος ήταν στρατάρχης του Στρατού Ξηράς

των ΗΠΑ κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και 34^{ος} Πρόεδρος (1953-1961). Ήταν ο πρώτος Αμερικανός Πρόεδρος που πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα, στις 14 Δεκεμβρίου 1959.

(<http://fortgordonhousing.com/>)

Scofield Barracks: Το Scofield Barracks είναι μία εγκατάσταση του αμερικανικού στρατού στην πόλη Χονολουλού, στην Πολιτεία της Χαβάης, η οποία λειτουργεί από το 1909. Πήρε το όνομα προς τιμήν του John McAllister Schofield (1831-1906), που υπηρέτησε ως Γραμματέας Πολέμου (1868-1869) επί Προεδρίας Άντριου Τζόνσον και Στρατηγός του αμερικανικού στρατού (1888-1895).
(<http://scofieldbarrackshousing.com/>)

B3. Βιετνάμ-Quy Nhon (Κούι Νχον): Το Quy Nhon είναι μία παραλιακή πόλη στο κεντρικό Βιετνάμ, πρωτεύουσα της επαρχίας Binh Dinh. Παλαιότερα, η οικονομία της βασιζόταν στην γεωργία και την αλιεία, όμως τα τελευταία χρόνια υπήρξε «στροφή» στην βιομηχανία και τον τουρισμό. Ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 457.400 κατοίκους, σύμφωνα με στοιχεία του 2019.

(https://en.wikivoyage.org/wiki/Quy_Nhon#Q36081)

Duc Pho (Ντακ Πο): Η πόλη Duc Pho βρίσκεται στην επαρχία Quang Ngai, στο κεντρικό και νότιο Βιετνάμ. Ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 150.927 κατοίκους, σύμφωνα με στοιχεία του 2019. Κατά την διάρκεια του αμερικανικού πολέμου, στην ευρύτερη περιοχή, υπήρχε η αμερικανική βάση με το όνομα «Bronco». Στην θέση της, σήμερα, υπάρχουν αγροτικές καλλιέργειες, ελαφρά βιομηχανία και κατοικίες. (Παπουτσόπουλος, 2023).

My Lai (Μι Λάι): Βόρεια και ανατολικά της πόλης Quang Ngai, της ομώνυμης επαρχίας, βρίσκονται αρκετά διάσπαρτα μικρά χωριά, μεταξύ των οποίων και ένα σύμπλεγμα έξι χωριών με το όνομα My Lai. Εκεί, στις 16 Μαρτίου 1968, οι Αμερικανοί διέπραξαν το μεγαλύτερο έγκλημα στον πόλεμο του Βιετνάμ, σκοτώνοντας αμάχους 504 ηλικιωμένους, γυναίκες και παιδιά. Σήμερα, στην κεντρική πλατεία του χωριού, υπάρχει μνημείο για τα θύματα. Όταν έγινε γνωστή η σφαγή, προκάλεσε διεθνή καταδίκη. Το αμερικανικό Υπουργείο Άμυνας διέταξε έρευνα. Ο αξιωματικός Γουίλιαμ Κάλει και 26 πεζοναύτες παραπέμφθηκαν σε δίκη. Όλοι αθωώθηκαν και μόνο ο Κάλει καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Η ποινή του μειώθηκε σε δέκα χρόνια σε κατ' οίκον περιορισμό και τελικά ο πρόεδρος Νίξον του έδωσε χάρη και αφέθηκε ελεύθερος τον Νοέμβριο του 1974.

(Αναλυτική παρουσίαση της σφαγής του My Lai, υπάρχει σε επόμενο κεφάλαιο της εργασίας).

(Παπουτσόπουλος, 2023), (Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987)

Khe Sanh (Κε Σαν): Η πόλη Khe Sanh είναι η πρωτεύουσα της περιοχής Huong Hoa, που ανήκει στην επαρχία Quang Tri. Βρίσκεται στο κεντρικό μέρος του Βιετνάμ (την

περίοδο του πολέμου βρισκόταν στα σύνορα μεταξύ Βορείου και Νοτίου Βιετνάμ). Κατά την διάρκεια του αμερικανικού πολέμου, στην περιοχή λειτούργησε αμερικανική βάση. Στην ευρύτερη περιοχή της Khe Sanh, έλαβε χώρα μία από τις πιο γνωστές μάχες του πολέμου. Σήμερα, στο μέρος που ήταν η αμερικανική βάση, υπάρχει Μουσείο με πολεμικά αντικείμενα, ιστορικές φωτογραφίες, όπλα, ελικόπτερα και πολεμικά άρματα, που αποτελεί πόλο έλξης για τουρίστες από όλο τον κόσμο.

(<http://www.statoids.com/yvn.html>)

Dien Bien Phu (Ντιεν Μπιεν Φου): Χωριό στο Βόρειο Βιετνάμ (στο Τονκίν, όπως το είχαν ονομάσει οι Γάλλοι), που βρισκόταν σε μία κοιλάδα που περιβαλλόταν από ψηλούς λόφους, κοντά στα σύνορα με το Λάος, 400 χιλιόμετρα από το Ανόι. Εκεί, διεξήχθη μία από τις σημαντικότερες μάχες 20^{ου} αιώνα και η σημαντικότερη μάχη του 1^{ου} Πολέμου της Ινδοκίνας (γνωστός ως Πόλεμος της Ανεξαρτησίας στο Βιετνάμ και Πόλεμος της Ινδοκίνας στη Γαλλία). Η μάχη που διεξήχθη από τις 13 Μαρτίου έως 6 Μαΐου του 1954, είχε ως αποτέλεσμα την νίκη των δυνάμεων του Βιετνάμ και την παράδοση των γαλλικών δυνάμεων στις 7 Μαΐου. Ακολούθησε η διάσκεψη της Γενεύης, στις 20 Ιουλίου, στην οποία αποφασίστηκε η κατάπαυση του πυρός και ο χωρισμός του Βιετνάμ, στον 17^ο παράλληλο, σε Βόρειο και Νότιο Βιετνάμ. Συγκεκριμένα, οι μονάδες του Λαϊκού Στρατού του Βιετνάμ (οι Βιετμίνχ) θα ανασυντάσσονταν βορείως του 17^{ου} παραλλήλου, ενώ οι δυνάμεις της γαλλικής ένωσης θα αποσύρονταν στον Νότο. Η Λαοκρατική Δημοκρατία του Βιετνάμ στον Βορρά με πρωτεύουσα το Ανόι, είχε Πρόεδρο τον κομμουνιστή ηγέτη Ho Chi Min (Χο Τσι Μιν), ενώ το Κράτος του Βιετνάμ στον Νότο με πρωτεύουσα την Σαϊγκόν (σήμερα η πόλη ονομάζεται Χο Τσι Μιν Σίτυ) είχε επίτιμο αρχηγό τον αυτοκράτορα Bao Dai (Μπάο Ντάι), που είχε υπηρετήσει τους Γάλλους, τους Ιάπωνες και μετά πάλι τους Γάλλους. (Young, 2008)

Ha Noi (Ανόι): Είναι η πρωτεύουσα του Βιετνάμ και η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, μετά την Χο Τσι Μιν, με πληθυσμό 7.328.400, σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2016. Ήταν η πρωτεύουσα της γαλλικής Ινδοκίνας από το 1902 έως το 1954 και η πρωτεύουσα του Βορείου Βιετνάμ από το 1954 έως το 1976. Μετά την νίκη του Βορείου Βιετνάμ στον πόλεμο εναντίον του Νοτίου Βιετνάμ και την επανένωση της χώρας, το Ha Noi έγινε η πρωτεύουσα του Βιετνάμ.

Κατά την διάρκεια του πολέμου με τους Αμερικανούς, στο Ha Noi βρίσκονταν οι φυλακές για αιχμαλώτους πολέμου, τις οποίες οι Αμερικανοί ονόμαζαν ειρωνικά Ha Noi Hilton, λόγω των άθλιων συνθηκών διαβίωσης, της πείνας και των βασανισμών που υποβάλλονταν οι κρατούμενοι. (Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987), ([www.gso.gov.vn/en/px-web/?pxid=E0201&theme=Population+and+Employment.](http://www.gso.gov.vn/en/px-web/?pxid=E0201&theme=Population+and+Employment))

Da Nang(Ντα Νανγκ): Η Da Nang είναι μία από τις μεγαλύτερες πόλεις του Βιετνάμ. Διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια και αεροδρόμια της χώρας και έχει πληθυσμό 887.069 κατοίκους.

Στην ακτή της Da Nang αποβιβάστηκαν στις 8 Μαρτίου 1965 οι 3500 πρώτοι Αμερικανοί πεζοναύτες με επικεφαλής τον στρατηγό Φρέντερικ Καρς. Αξίζει να σημειωθεί ότι έγιναν δεκτοί από Βιετναμέζες μαθήτριες οι οποίες τους κρέμασαν στον λαιμό γιρλάντες από λουλούδια. Η αμερικανική βάση που υπήρχε εκεί, έγινε, στα χρόνια του πολέμου, το τρίτο πιο πολυσύχναστο αεροδρόμιο του κόσμου.

(Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987), (www.gso.gov.vn/en/px-web/?pxid=E0201&theme=Population+and+Employment)

Γ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

Ελληνοϊταλικός Πόλεμος, Ελληνοικός Εμφύλιος, περιπέτεια Γάλλων στην Ινδοκίνα (Πρώτος Πόλεμος Ινδοκίνας).

Γ1. Ελληνοϊταλικός Πόλεμος (1940-1941)

Το φασιστικό καθεστώς του Μουσολίνι κήρυξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδας στις 28 Οκτωβρίου του 1940. Ωστόσο, απέτυχε να διεξαγάγει έναν επιτυχή πόλεμο στα Δυτικά Βαλκάνια, ακολουθώντας την τακτική του αστραπιαίου πολέμου. Η φασιστική εισβολή του Οκτωβρίου του 1940 βρήκε αντίσταση στη γενική επιστράτευση και τη στρατιωτική κινητοποίηση του ελληνικού στρατού στη μεθόριο με την Αλβανία. Ο ελληνικός στρατός κατέλαβε τον Νοέμβριο 1940 – Ιανουάριο 1941 το 1/3 σχεδόν της αλβανικής επικράτειας. Σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ιστορίας Στρατού (ΓΕΣ/ΔΙΣ), μέχρι τις 26 Μαρτίου 1941, 11.307 Έλληνες στρατιώτες είχαν χάσει τη ζωή τους στο Αλβανικό Μέτωπο. Οι αγνοούμενοι έφταναν τους 1.335. Εξακόσιοι τέσσερις αξιωματικοί είχαν σκοτωθεί, ενώ αγνοούνταν η τύχη άλλων επτά. Συνολικά, 7.948 Έλληνες στρατιώτες και αξιωματικοί σκοτώθηκαν στην Αλβανία, πολεμώντας την ΙΧ και ΧΙ Ιταλική Στρατιά. Στις 6 Απριλίου 1941 ο γερμανικός στρατός εισέβαλλε στην ελληνική χερσόνησο και έθεσε τέλος στον ελληνοϊταλικό πόλεμο (επιχείρηση Marita). (Καράβης, 2015)

Γ2. Ελληνοικός Εμφύλιος (1946-1949)

Ως ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος αναφέρεται η χρονική περίοδος (1946-1949) των ένοπλων συγκρούσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα μεταξύ του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας και του Εθνικού Στρατού. Υπάρχει μια μεγάλη συζήτηση για το πότε ξεκίνησε και πότε έληξε ο εμφύλιος πόλεμος.

Ως πρώτη πολεμική ενέργεια που θεωρήθηκε ότι σηματοδοτούσε την «επίσημη» έναρξη του εμφυλίου πολέμου αναφέρεται η συμβολική επίθεση των ένοπλων

καταδιωκόμενων εναντίον του σταθμού Χωροφυλακής στο Λιτόχωρο Πιερίας, η οποία έλαβε χώρα το βράδυ της 30^{ης} προς 31^η Μαρτίου 1946, την παραμονή δηλαδή των εκλογών από τις οποίες το ΚΚΕ είχε καλέσει σε αποχή τους υποστηρικτές του. Ωστόσο, οι ένοπλες συγκρούσεις ανάμεσα στον *Εθνικό Στρατό*, τα σώματα ασφαλείας, από τη μία πλευρά, και τις *Ομάδες Ένοπλων Καταδιωκόμενων* αρχικά και στη συνέχεια του *Δημοκρατικού Στρατού* από την άλλη, δεν ξεκίνησαν ξαφνικά αλλά ήταν αποτέλεσμα αντιπαλότητας παλαιότερων ετών. Από μία άποψη ο Εμφύλιος αποτέλεσε τη συνέπεια συσσωρευμένων πολιτικών και κοινωνικών διεργασιών, που ξεκίνησαν από την εποχή του *Εθνικού Διχασμού* το 1915, εντάθηκαν με τη Μικρασιατική καταστροφή και την έλευση και εγκατάσταση ενός τεράστιου αριθμού προσφύγων και κορυφώθηκαν με την επιβολή της Δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936. Το καταλυτικό στοιχείο υπήρξε η ξένη κατοχή και το πολιτικό κενό που δημιούργησε η έλλειψη μια ελληνικής κυβέρνησης που να διαθέτει στοιχεία νομιμοποίησης και αποδοχής. Κατά την διάρκεια της Κατοχής, την περίοδο 1943-44, ο ΕΛΑΣ συγκρούστηκε με τον ΕΔΕΣ και την ΕΚΚΑ. Λίγους μήνες μετά την Απελευθέρωση της χώρας ακολούθησαν, τον Δεκέμβριο του 1944, τα «*Δεκεμβριανά*» στην περιοχή της Αθήνας, συγκρούσεις ανάμεσα στους αντάρτες του ΕΛΑΣ και τις δυνάμεις που ήταν πιστές στην μόλις επαναπατρισμένη εξόριστη κυβέρνηση υπό την ηγεσία του Γ. Παπανδρέου και είχαν την υποστήριξη των βρετανικών τμημάτων. Στο πλευρό των κυβερνητικών δυνάμεων πολέμησαν επίσης τα Τάγματα Ασφαλείας, μέλη της οργάνωσης Χ (χίτες) και άλλες μικρότερες παραστρατιωτικές ομάδες. Μετά το τέλος των Δεκεμβριανών και τη συνθηκολόγηση του ΕΑΜ με τη Συμφωνία της Βάρκιζας επακολούθησε μία περίοδος κατά την οποία ένοπλες παρακρατικές αντικομμουνιστικές συμμορίες της άκρας δεξιάς βρήκαν την ευκαιρία να προβούν σε πράξεις αντεκδίκησης εναντίον οπαδών του ΕΑΜ-ΚΚΕ, περίοδος που ονομάστηκε *λευκή τρομοκρατία*. Η «ομαλοποίηση» της πολιτικής ζωής, δηλαδή η επιστροφή του πολιτικού συστήματος στα προπολεμικά πρότυπα της περιόδου πριν την Δικτορία της 4^{ης} Αυγούστου 1936, ολοκληρώθηκε προς όφελος των συντηρητικών δυνάμεων. Μετά τις εκλογές του Μαρτίου του 1946 το *Λαϊκό Κόμμα* σχημάτισε κυβέρνηση και στο πολιτικό σκηνικό ολοκληρώθηκε η ενσωμάτωση όλων των αντικομμουνιστικών δυνάμεων -ακόμα και εκείνων που προέρχονταν από το δωσιλογικό κράτος της κατοχής- σε ένα ενιαίο πλέγμα εξουσίας. Ύστερα από εκτεταμένες εκκαθαρίσεις κάθε εαμικού στοιχείου, η κρατική μηχανή, τα σώματα ασφαλείας και ο στρατός πέρασαν αποκλειστικά στον κυβερνητικό χώρο, ο οποίος είχε και την αποκλειστική νομή και διαχείριση της ξένης βοήθειας (Unrra).

Οι στρατιωτικές συγκρούσεις του Εμφυλίου ξεκίνησαν ουσιαστικά το φθινόπωρο του 1946 και διήρκεσαν τρία περίπου χρόνια, «αποτελώντας τη μεγαλύτερη πολεμική αιματοχυσία που γνώρισε η χώρα από την Ανεξαρτησία της, το 1830, μέχρι σήμερα». Δεν υπάρχει ομοφωνία της επιστημονικής κοινότητας ούτε για τη λήξη του εμφυλίου πολέμου. Οι εμφύλιοι είναι συνήθως πόλεμοι ολοκληρωτικοί και δεν μπορούν να λήξουν παρά μόνο με την απόλυτη υποταγή του ηττημένου μέρους της κοινωνίας σε εκείνο το οποίο επικράτησε. Τη νύχτα της 29^{ης} Αυγούστου 1949 με την κατάληψη από τον *Εθνικό Στρατό* του τελευταίου υψώματος (Κάμενικ) στο Γράμμο και τη διαρροή των μαχητών του ΔΣΕ στις γειτονικές σοσιαλιστικές χώρες, έληξε το πολεμικό σκέλος του Εμφυλίου.

Αν και το στρατιωτικό σκέλος του εμφυλίου πολέμου έληξε το 1949, οι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και ιδεολογικές του επιπτώσεις συνέχισαν τα επόμενα χρόνια

στα Έκτακτα Στρατοδικεία, στις χιλιάδες φυλακίσεις ανταρτών του ΔΣΕ και στα ξερονήσια του Αιγαίου (Άη Στράτης, Μακρόνησος, Γυάρος) με μαζικές εξορίες και με την συνέχιση της ποινικοποίησης της κομμουνιστικής ιδεολογίας. Για κάποιους ο εμφύλιος πόλεμος τελείωσε με τη Μεταπολίτευση, το 1974 ενώ για άλλους μόλις το 1989, οπότε ψηφίστηκε από την συγκυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας και του Ενιαίου Συνασπισμού κομμάτων της Αριστεράς (ΕΑΡ-ΚΚΕ) ο νόμος για την άρση των συνεπειών του εμφυλίου πολέμου. (Λάζου, 2010).

Γ3. Πρώτος Πόλεμος της Ινδοκίνας (1946-1954)

Στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, το Βιετνάμ κατακτήθηκε σταδιακά από τους Γάλλους. Το 1883 η Γαλλία ίδρυσε την Κονχικίνα (στο Νότο) ως αποικία και το Αννάμ (στο κέντρο) και το Τονκίνο (στο Βορρά) ως προτεκτοράτα. Στις 2 Σεπτεμβρίου του 1945, ο Χο Τσι Μινχ κήρυξε την ανεξαρτησία του Βιετνάμ. Από το 1946 έως το 1954 οι Γάλλοι αντιτάχθηκαν στην ανεξαρτησία και ο Χο Τσι Μινχ οδήγησε τον ανταρτοπόλεμο εναντίον τους να εξελιχθεί στον Πρώτο Πόλεμο της Ινδοκίνας, ο οποίος έληξε με νίκη του Βιετνάμ και την παράδοση των Γάλλων στο Ντιεν Μπειν Φου, στις 7 Μαΐου 1954.

Ακολούθησε η διάσκεψη της Γενεύης, στις 20 Ιουλίου, στην οποία αποφασίστηκε η κατάπαυση του πυρός και ο χωρισμός του Βιετνάμ, στον 17^ο παράλληλο, σε Βόρειο και Νότιο Βιετνάμ. Συγκεκριμένα, οι μονάδες του Λαϊκού Στρατού του Βιετνάμ (οι Βιετμίνχ) θα ανασυντάσσονταν βορείως του 17^{ου} παραλλήλου, ενώ οι δυνάμεις της γαλλικής ένωσης θα αποσύρονταν στον Νότο. Η Λαοκρατική Δημοκρατία του Βιετνάμ στον Βορρά με πρωτεύουσα το Ανόι, είχε Πρόεδρο τον κομμουνιστή ηγέτη Ho Chi Min (Χο Τσι Μιν), ενώ το Κράτος του Βιετνάμ στον Νότο με πρωτεύουσα την Σαϊγκόν (σήμερα η πόλη ονομάζεται Χο Τσι Μιν Σίτυ) είχε επίτιμο αρχηγό τον αυτοκράτορα Bao Dai (Μπάο Ντάι), που είχε υπηρετήσει τους Γάλλους, τους Ιάπωνες και μετά πάλι τους Γάλλους. (Young, 2008), (<https://www.britannica.com/event/First-Indochina-War>)

Δ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ-11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΣΤΟ ΒΙΕΤΝΑΜ

Εικόνα 2 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Στρατιωτική φωτογράφιση πορτρέτο σε πόζα μετωπιαία. Χαρούμενη απόδοση με σημαινόμενο νεότητα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ

Δ1. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ-ΗΠΑ

Fort Hamilton-Στις 9 Ιανουαρίου του 1967, ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος παρουσιάστηκε στο Fort Hamilton της Νέας Υόρκης.

«Δεν κατάλαβα καλά περί τίνος πρόκειται και ο ρουχισμός μου δεν ήταν αυτός που έπρεπε, με αποτέλεσμα να το πληρώσω λίγο μετά».

Αφού οι στρατεύσιμοι υποβλήθηκαν σε ιατρικές εξετάσεις, μπήκαν σε λεωφορεία με προορισμό το αεροδρόμιο. Εκεί, επιβιβάστηκαν σε στρατιωτικό αεροσκάφος χωρίς να γνωρίζουν πού πηγαίνουν, φτάνοντας τελικά στο Fort Jackson της Νότιας Καρολίνας αργά τη νύχτα.

Fort Jackson_«Μέσα στην καταιγίδα προσπαθούμε να βρούμε κάποιο σκέπαστρο και ξαφνικά βγαίνει ένας λοχίας, με άγρια όψη, από αυτούς με τα φαρδιά καπέλα και τα ριγωτά παντελόνια και μας βγάζει έξω στη βροχή φοβερίζοντάς μας ταυτόχρονα.

Πριν τα χαράματα μουσκεμένους και άπνους μας έβαλαν σε ένα κτίριο και μας έδωσαν τσάι. Με άγριες φωνές και κοιτώντας μας στα μάτια για εκφοβισμό, ρωτούσαν για την καταγωγή μας και άλλα».

«Εδώ έχουμε έναν ξένο από την Ελλάδα, λέει, που δεν ξέρει τι του γίνεται».

«Για 3-4 μέρες, μέχρι να μας χορηγήσουν ρουχισμό ψόφησα από το κρύο».

Οι νότιες πολιτείες των ΗΠΑ, όπως η Νότια Καρολίνα, έχουν πολλή υγρασία τον χειμώνα και οι νύχτες είναι παγερές.

«Στη συνέχεια μας έκαναν εμβόλια, μας φόρτωσαν σε φορτηγά και ξεκινήσαμε για το Fort Gordon της Γεωργίας (Πολιτεία Georgia)». (Παπουτσόπουλος, 2023)

ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Fort Gordon Georgia)

Τρεις μήνες κράτησε η βασική εκπαίδευση στο Fort Gordon της Τζόρτζια.

Το εγερτήριο ήταν κάθε πρωί στις 5, ετοιμασία σε δέκα λεπτά (στρώσιμο κρεβατιού, ξύρισμα ντύσιμο κ.ά.) και έξοδος για επιθεώρηση. Ακολουθούσε το πρωινό γεύμα το οποίο περιλάμβανε ποικιλία χυμών, αυγά με μπέικον, σοκολατούχο γάλα και απλό, λουκάνικα, κορν φλέικς κ.ά. Βέβαια, για να έμπαιναν οι νεοσύλλεκτοι στον χώρο σίτισης, έπρεπε να δώσουν σωστές απαντήσεις στα ερωτήματα της στρατιωτικής ιεραρχίας και επίσης να χαιρετήσουν στρατιωτικά κάθε ανώτερο στην είσοδο. Στη συνέχεια ξεκινούσε η εκπαίδευση με στρατιωτικές ασκήσεις και διαλέξεις, παρουσιάσεις μέσω τηλεόρασης για στρατιωτικά θέματα αλλά και προπαγάνδα γύρω από τον κομμουνισμό. Το μεσημέρι φαγητό, μικρό διάλειμμα και συνέχιση των ασκήσεων. Όλα αυτά μέχρι τις 5 το απόγευμα. Μετά, φαγητό, ελεύθερος χρόνος με καθάρισμα του χώρου διαμονής, γυάλισμα της μπότας κ.ά.

Στις δέκα το βράδυ τα φώτα έσβηναν.

«Με ένα φίλο μου πάντοτε ονειρευόμασταν να την κοπανίσουμε για Νέα Υόρκη και είχαμε δώσει υπόσχεση όταν θα γυρνούσαμε από τον στρατό, στις 5 το πρωί θα σπάγαμε το ξυπνητήρι με ένα σφυρί».

Τα σαββατοκύριακα δεν επιτρεπόταν έξοδος.

«Τα σαββατοκύριακα δεν μας επέτρεπαν την έξοδο, αλλά έτσι κι αλλιώς δεν υπήρχε κάτι πολύ ενδιαφέρον για να το στερηθούμε. Η κωμόπολη Augusta ήταν αρκετά μακριά και δύσκολα προσβάσιμη».

Σε όλη τη διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης, γινόταν καταγραφή της φυσικής κατάστασης των νεοσυλλέκτων, μέσω πέντε ασκήσεων με βαθμολογία 100 πόντους η καθεμιά. Τρέξιμο ενός μιλίου με κριτήριο τον χρόνο, κρέμασμα από 100 μπάρες, σύρσιμο κάτω από συρματοπλέγματα, ανεβοκατέβασμα εμποδίων, ρίψη εικονικών χειροβομβίδων και στόχευση συγκεκριμένων σημείων.

«Στις αρχές έπιασα μόλις 260 πόντους, λίγο πάνω από το όριο των 250, με μέγιστο τους 500 και με κίνδυνο να επαναλάβω τα ίδια για μία επιπρόσθετη εβδομάδα. Στο τέλος της βασικής εκπαίδευσης έπιασα 460 πόντους με βραβείο τρεις μέρες διακοπών στην Ατλάντα(Atlanta)».

Οι ασκήσεις, εκτός από την σωματική, είχαν ως στόχο και την ψυχολογική προετοιμασία για τυχόν αποστολή στο Βιετνάμ. Την ώρα των ασκήσεων οι νεοσύλλεκτοι φώναζαν συνθήματα και τραγούδια για ανύψωση του ηθικού.

«Έπρεπε να φωνάζεις με άγρια διάθεση συνθήματα όπως “What is the spirit of the bayonet? To kill” (Ποιο είναι το πνεύμα της ξιφολόγης; Να σκοτώνει!), και άλλα παρόμοια. Τραγουδάγαμε, επίσης, τραγούδια όπως “I want to go to Viet Nam to kill the Viet Cong” (Θέλω να πάω στο Βιετνάμ να σκοτώσω Βιετκόνγκ). Αλλοίμονο σου εάν δεν έδειχνες ψυχή φωνάζοντας συνθήματα και τραγουδώντας. Σε έβαζαν να τα επαναλάβεις αρκετές φορές». (Παπουτσόπουλος, 2023)

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-Χαβάη (Hawaii)

«Στις αρχές Απριλίου του 1967 μας έδωσαν τα φύλλα πορείας και η δική μου αποστολή ήταν στο **E Troop 1st Cav 11th Infantry Brigade** στο Schofield Barracks Hawaii. Πήρα τρεις τέσσερις μέρες άδεια και μετά με αεροπορική πτήση πήγα στο Oakland της Καλιφόρνια και από εκεί στη Χονολουλού (Honolulu)».

Η Χαβάη είχε πολύ καλό κλίμα. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκεί, διήρκεσε δύο μήνες. Τα πράγματα ήταν πολύ καλύτερα από ότι στην βασική εκπαίδευση, με καλύτερο φαγητό, εγερτήριο στις 6 το πρωί (αντί για 5 που ήταν στη βασική εκπαίδευση) και εξόδους τις Κυριακές στη Χονολουλού.

Εικόνα 3 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Πόζες με την στρατιωτική στολή, στάση και βλέμμα άνεσης και σιγουριάς. Σημαινόμενο, η συνήθεια και η εμπειρία.

Η εκπαίδευση περιλάμβανε ασκήσεις σκοποβολής με κινούμενους στόχους (ηλεκτρικά κινούμενα ομοιώματα), εκμάθηση τροπικών δέντρων και στην βιετναμέζικη ορολογία, αντιμετώπιση ενέδρας και πολεμικές προσομοιώσεις στις οποίες έριχναν τους εκπαιδευόμενους με ελικόπτερα στα βουνά, όπου προσποιούνταν τους Βιετκόνγκ και έβαζαν το Πεζικό να τους βρει.

«Εκεί γνώρισα μεγάλη πείνα ψάχνοντας μαζί με άλλους καβούρια στα ρέματα και αγριοανανάδες, αφού μετά 3-4 μέρες τελείωναν τα τρόφιμά μας. Αυτά για καμιά δεκαριά μέρες. Κάναμε, επίσης, πορείες στη ζούγκλα και ξαφνικά πέφταμε σε ενέδρες χωρίς ειδοποίηση. Μετά το τέλος της ενέδρας παρακολουθήσαμε διαλέξεις για το πώς να τις αποφεύγουμε. Αφού θα γλιτώναμε από τις σφαίρες, μας έλεγαν, έπρεπε να πέσουμε στα πλάγια του δρόμου όπου μας περίμεναν οι νάρκες που θα είχαν βάλει εκ των προτέρων».

Στην ερώτηση των εκπαιδευόμενων, για το τι κάνουν στην περίπτωση αυτή, η απάντηση ήταν η εξής:

«Τίποτα! Αν σκοτωθείτε είστε τυχεροί, γιατί τους τραυματίες τους περιμένουν βασανιστήρια. Οι Βιετκόνγκ σε αφήνουν τραυματισμένο να σε φάνε τα μυρμήγκια και τα έντομα».

Μια άλλη άσκηση ήταν η βραδινή πορεία μέσα στη ζούγκλα, με πυξίδα, φακό, και σημείωμα με συντεταγμένες για να βρουν ένα συγκεκριμένο σημείο. Άλλες ασκήσεις ήταν ανέβασμα και κατέβασμα βράχων με σχοινιά, πέρασμα από λόφο σε λόφο πάνω σε σχοινί, εκμάθηση και χρήση της καρύδας (διατροφή, σωσίβιο σε ποτάμια, χυμός στη δίψα και δώρο σουτιέν στην ιθαγενή φιλενάδα), οδήγηση τη νύχτα χωρίς φώτα.

Ταυτόχρονα με την εκπαίδευση, γινόταν προπαγάνδα περί κομμουνισμού, με την Κίνα να εμφανίζεται ως δράκος.

«Κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης μας έδειχναν, μεταξύ άλλων, ταινίες όπου η Κίνα ήταν ένας δράκος και προσπαθούσε να φάει τότε αριστερά (Κορέα) και τότε δεξιά (Ινδοκίνα)».

Η ειδικότητα του Λεωνίδα ήταν **Scout Specialist**, δηλαδή ιχνηλάτης.

«Η ειδικότητά μου ήταν Scout Specialist, δηλαδή εκείνη του ιχνηλάτη καθώς έπρεπε να προπορευόμαστε των τανκς και να δίνουμε πληροφορίες για τις θέσεις του εχθρού. Με άλλα λόγια η εμπροσθοφυλακή που βρίσκεται μέσα στο στόμα του λύκου».

Η ειδικότητα, αυτή, απαιτούσε πολλές ικανότητες και γνώσεις.

«Έπρεπε να είμαι εκπαιδευόμενος για οδήγηση, χειρισμό ραδιοφώνου, χειρισμό όλων των όπλων του άρματος (50 Caliber, MG 60, grenade launcher), ερμηνεία χάρτη, ρίψη όλμων και χειρισμό εκρηκτικών».

Κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης ο Λεωνίδας τραυματίστηκε στο δεξί αυτί.

«Είχα, επίσης, την ατυχία να τραυματιστώ στο δεξί μου αυτί (ρήξη τυμπάνου) από ρίψη μπαζούκας και το πληρώνω σήμερα με μειωμένη ακοή».

Διακρίθηκε, όμως, ανάμεσα στους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους για τις επιδόσεις και την ικανότητά του στις αποστολές.

«Μετά το τέλος της εκπαίδευσης (Advanced training), πήρα την πρώτη θέση στην μονάδα μου με απονομή πλακέτας την οποία 4 χρόνια μετά την πέταξα στο Λευκό Οίκο του Νίξον σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας εναντίον του πολέμου στο Viet Nam». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Εικόνα 4 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Παραλαβή τιμητικής πλακέτας από ανώτερο. Σημαινόμενο η αντιπολεμική στάση και η έκφραση δυσαρέσκειας και αποδοκιμασίας από το βλέμμα του Παπουτσόπουλου και τον τρόπο που κρατάει το βραβείο που μόλις παρέλαβε.

Δ2. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ-ΒΙΕΤΝΑΜ

Τον Δεκέμβριο του 1967, ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος επιβιβάστηκε μαζί με τους υπόλοιπους στρατιώτες σε ένα μεταγωγικό με άγνωστο προορισμό. Δεν τους είχαν πει πού πηγαίνουν και όλοι ήλπιζαν ότι ο τελικός τους προορισμός θα ήταν η Κορέα ή η Ταϊλάνδη και όχι το Βιετνάμ.

«Μετά από ταξίδι 8-10 ημερών και την αγωνία που είχαμε για να δούμε το πλοίο, περνώντας από Φιλιππίνες, να στρίβει δεξιά προς Κορέα, η ρότα μας συνεχίστηκε τελικά για το Βιετνάμ. Κάποιος, μάλιστα, άκουσε από το ραδιόφωνο του Ανόι “Καλώς ορίσατε 11^η Μεραρχία, αλλά λυπούμαστε που δε θα υπάρχουνε μέχρι τα Χριστούγεννα”».

Στο πλοίο γνώρισε ένα Έλληνα ναύτη ο οποίος του εξιστόρησε τις εμπειρίες του από το Βιετνάμ. Τον συμβούλευσε να μείνει μακριά από μονοπάτια και από κορυφές λόγων διότι τα ναρκοθετούν και να μην παίρνει πρωτοβουλίες.

«Κάνε τον χαζό ακολουθώντας τους άλλους. Εμείς οι Έλληνες ήμαστε πονηροί και προσέχουμε, αντίθετα από τους Αμερικάνους που πέφτουν θύματα...Μην ανησυχείς, όλα θα πάνε καλά».

Το πλοίο έφτασε, τελικά, στο λιμάνι του Qui Nhon. Εκεί, τους υποδέχτηκαν φίλιες βόμβες βυθού (για αποτροπή σαμποτάζ από τους Βιετκόνγκ). «Τι ωραία υποδοχή για την αρχή της θητείας μας». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Αμερικανική Βάση Bronco-Το ίδιο βράδυ, αφού εξοπλίστηκαν με πυρομαχικά, επιβιβάστηκαν σε φορητό με τελικό προορισμό την βάση με το όνομα Bronco που βρισκόταν 120 χιλιόμετρα βόρεια, στην περιοχή Duc Pho.

«Ξεκινήσαμε ένα ταξίδι τρόμου στο σκοτάδι για τον τελικό προορισμό και ως πρωτάρηδες πιστεύαμε ότι σε κάθε στροφή θα μας είχαν στήσει ενέδρα. Τέλος καλό, όλα καλά».

Η καθημερινότητα στην βάση Bronco περιλάμβανε πολλή δουλειά για τις νέες εγκαταστάσεις, τοποθέτηση σειρών από συρματοπλέγματα, σκαψίματα και γέμισμα σάκων με άμμο για προστασία.

Η αποστολή της μονάδας του Παπουτσόπουλου ήταν να συνοδεύει το πεζικό στις εκκαθαριστικές εξόδους, να προστατεύει φάλαγγες και γέφυρες τη νύχτα καθώς και να εκτελεί και η ίδια εκκαθαριστικές αποστολές. Η περιοχή των επιχειρήσεων ήταν στα κεντρικά μέρη του Νότιου Βιετνάμ, με κέντρο επιχειρήσεων την επαρχία Quang Ngai.

«Όπως είναι γνωστό, μάχες εκ του συστάδην δεν γινόντουσαν συχνά, παρά μόνο μικροσυμπλοκές. Μετά την έναρξη μια επίθεσης, η παρουσία των ελικοπτέρων και αεροπλάνων καθιστούσε τη μάχη μονόπλευρη και υποχρέωνε τους Βιετκόνγκ να κάνουν χρήση ανταρτοπόλεμου τη στιγμή που βράδιαζε, για να αποφύγουν τις απώλειες από τους βομβαρδισμούς. Η κύρια τακτική τους ήταν οι ενέδρες και η χρήση παγίδων. Αντίθετα από τον στρατό του Βορείου Βιετνάμ, οι Βιετκόνγκ δεν είχαν επίσημη στρατιωτική στολή, με αποτέλεσμα να μην γνωρίζεις τη διαφορά με τους υποτιθέμενους πολίτες».

Από τις πρώτες κιόλας μέρες της παρουσίας του στο Βιετνάμ, έζησε περιστατικά που θα μπορούσαν να του κοστίζουν τη ζωή. Στον πόλεμο, η ζωή και ο θάνατος χωρίζονται από μια πολύ λεπτή γραμμή. Είναι κυριολεκτικά θέμα τύχης ποιος θα ζήσει και ποιος θα πεθάνει. Το παρακάτω περιστατικό ήταν, ευτυχώς, αναίμακτο.

«Μια νύχτα, ενώ ετοιμαζόμαστε για ξεκούραση, μας άρχισαν τους όλμους. Μέσα στο σκοτάδι (απαγόρευση φώτων) έπρεπε να βγούμε από εκεί. Ψηλά σε λόφο αρχίσαμε να ρίχνουμε στο γάμο του караγκιόζη αφού δεν είχαμε οπτική επαφή με κανέναν. Εντολή του πανικόβλητου λοχία να πάρω το ατομικό μου όπλο και στα 30-40 μέτρα να προστατέψω το άρμα μέσα στην άγρια ζούγκλα. Δεν έχω γνωρίσει πιο μεγάλο φόβο στη ζωή μου. Θα έφευγε το άρμα να με εγκαταλείψει ή να με πατήσει εκεί ψηλά; Θα ερχόντουσαν οι Βιετκόνγκ να με καθαρίσουν; Θα ήμουν και εγώ ένα στατιστικό στοιχείο ανάμεσα στα άλλα των αγνοούμενων; Μια ατέλειωτη νύχτα».

Δεν συνέβη, όμως, το ίδιο μερικά βράδια αργότερα.

«Τις ημέρες εκείνες κρατούσαμε ένα φυλάκιο στην περίμετρο της βάσης για πιθανές επιθέσεις. Από την περίμετρο αργά το βράδυ και κάπου πιο μακριά άναβε ένα φωτάκι. Ρίχναμε με τα πολυβόλα, το σβήναμε αλλά σε λίγο άναβε και πάλι. Εντολή μέσα στη νύχτα να πάμε με το άρμα να ερευνήσουμε χωρίς φωτισμό. Σε λίγο, το άρμα έπεσε μέσα σε τάφρο κάποιων μέτρων και εγώ χτύπησα άσχημα στο κεφάλι. Μια-δυο μέρες

σε αφασία, ξύπνησα σε νοσοκομείο εκστρατείας με πόνους στο σαγόι. Μου είπαν ότι ήμουν τυχερός στο σημείο που χτύπησα γιατί λίγο πιο αριστερά λίγο πιο δεξιά και θα ήταν το μοιραίο χτύπημα. Βέβαια, ήμουν τυχερός που ήμουν σε άρμα και όχι πεζικάριος μέσα στους ρυζόβαλτους. Άκουγα ότι στο πεζικό αυτοτραυματιζόντουσαν ή έπιναν σκόπιμα βρώμικο νερό για πιθανή αποστράτευση. Για μέρες μέσα στους ρυζόβαλτους, να προσπαθούν να ξεκουραστούν για λίγο και να δέχονται επιθέσεις μέσα στη νύχτα με βροχή». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Tet Offensive (Η Επίθεση του Τετ)-Τον Φεβρουάριο του 1968, μαζί με την γενική επίθεση του Τετ (Tet Offensive), έγινε και ο αποκλεισμός της απομακρυσμένης βάσης Khe Sanh, στα σύνορα με το Βόρειο Βιετνάμ και το Λάος, που φρουρούσε μονάδα πεζοναυτών. Στόχος των Βορειοβιετναμέζων ήταν να επαναλάβουν ένα δεύτερο Dien Bien Phu (γνωστό με την πανωλεθρία των Γάλλων στον Πρώτο Πόλεμο της Ινδοκίνας). Επειδή τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά για τους πεζοναύτες, ζητήθηκε η βοήθεια του στρατού και ιδιαίτερα της μεραρχίας του Παπουτσόπουλου.

«Μας έδωσαν σχετικές οδηγίες για σύντομη αποστολή με την αγωνία να φτάνει στην κορύφωσή της. Τελικά, μία αδελφή μονάδα (1st Cav) έκανε αποστολή με το όνομα της επιχείρησης Pegasus. Αισθανθήκαμε τυχεροί, αφού η αποστολή της δικής μας μονάδας δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της αποχώρησης των Βορείων ύστερα από άγριους βομβαρδισμούς των αεροπλάνων B-52 και τις πολλές απώλειές τους. Η τύχη, εδώ, μας χαμογέλασε». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Το μεγαλύτερο χαμόγελο της τύχης για τον Παπουτσόπουλο ήρθε λίγο καιρό αργότερα, στις 14 Απριλίου. Δε συνέβη, όμως, το ίδιο για τον στρατιώτη Donald Smith από την Πενσυλβάνια.

Κυριολεκτικά, ο θάνατός σου, η ζωή μου.

«Έπρεπε να πάμε σε κάποιο χωριό που είχε βομβαρδίσει το πυροβολικό να δούμε τι αποτελέσματα είχαν οι βομβαρδισμοί. Κάθε 2 ώρες περίπου, το ένα άρμα πάει μπροστά και τα άλλα ακολουθούν πιστά πίσω για αποφυγή ναρκών. Στις δύο ώρες γίνεται η αλλαγή. Αφού περάσαμε ένα μονοπάτι που εγώ πίστευα ότι ήταν ναρκοθετημένο και ήμουν ο πρώτος οδηγός, ιδρώνοντας οι παλάμες μου από την αγωνία, είπα στο λοχία ότι οδηγώ πάνω από τρεις ώρες και πρέπει να περάσει το άλλο όχημα μπροστά. Έτσι και έγινε. Ξεκινώντας, λίγο μετά ήρθε το τέλος του κόσμου.

Για λίγο, μέχρι να κατακαθίσει η σκόνη και η στάχτη, το μπροστινό άρμα E-12 (εγώ ήμουν το E-11), είχε εξαφανιστεί. Έτρεξαν να βρουν τραυματίες, ζωντανούς κ.λπ.

Ο άτυχος οδηγός Smith από την Πενσυλβάνια από τη μέση και πάνω ήταν άθικτος. Ένας άλλος μέσα από τα νερά του ρυζόβαλτου φαινόταν τελείως ζωντανός σαν να ήθελε να μιλήσει. Οι άλλοι τρεις του οχήματος βγήκαν ζωντανοί αλλά πολύ τραυματισμένοι. Η τύχη μου ήταν να χαλάσει το όχημά μας και να μας τραβήξουν πίσω στη βάση». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Ε. 11ΜΗΝΗ ΘΗΤΕΙΑ ΜΕ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ

«Η μηνιαία αποδοχή μας ήταν γύρω στα 460 δολάρια. Το νόμισμα ήταν ειδική κόψη δολαρίου για αποφυγή μαύρης αγοράς. Τα έξοδά μας ήταν ελάχιστα (πλύσιμο ρούχων από ντόπιους Βιετναμέζους, γυναίκες, και αγορά αναψυκτικών στα 10 σεντς το κουτί). Έτσι κατάφερα να ξεπληρώσω το δάνειο των σπουδών, να αγοράσω αυτοκίνητο, στερεοφωνικά, κ.ά.)».

Η επιστροφή από τον πόλεμο στην κανονική ζωή δεν ήταν ίδια για όλους όσοι πολέμησαν στο Βιετνάμ. Ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με το μορφωτικό επίπεδο, την επαγγελματική ιδιότητα και εξειδίκευση, την συμπεριφορά στην στρατιωτική θητεία, το είδος του απολυτηρίου, δηλαδή εάν η απόλυση από τον στρατό ήταν κανονική ή δυσμενής. Ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος, ανήκε στην πρώτη κατηγορία:

«Η οικονομική βοήθεια για σπουδές ήταν καλή και επίσης για κάποιο χρονικό διάστημα είχαμε ιατρική και οδοντιατρική περίθαλψη. Ο χρόνος μου στον στρατό μέτρησε σαν συντάξιμος». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Υπήρχε, όμως, και η άλλη «επιστροφή».

Χωρίς εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση, πολλοί βετεράνοι του Βιετνάμ ανακάλυψαν επιστρέφοντας στην Αμερική, ότι όχι μόνο δεν ανταμείφθηκαν, αλλά ότι βρίσκονταν ακόμη και σε μειονεκτική θέση λόγω του στρατιωτικού τους μητρώου. Ένας αρκετά μεγάλος αριθμός στρατευμένων που γύρισαν από το Βιετνάμ με δυσμενή απόλυση, το επονομαζόμενο «κακό χαρτί», δυσκολεύτηκαν πολύ στην ανεύρεση ή τη διατήρηση μιας εργασίας και επιπλέον στερήθηκαν μορφωτικά ακόμη και ιατρικά οφέλη.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, το ένα τρίτο έως το ένα τέταρτο των αστέγων στις ΗΠΑ (από 250.000 έως 750.000) ήταν βετεράνοι της εποχής του Βιετνάμ.

(Young, 2008)

Εκτός, όμως, από τις οικονομικές δυσκολίες, πολλοί βετεράνοι του Βιετνάμ αντιμετώπισαν ψυχολογικά προβλήματα των οποίων η διαδεδομένη εμφάνιση, ονομάστηκε στην αρχή «μεταπολεμικό τραύμα» και εξομοιώθηκε, αρχικά, με τα προβλήματα βετεράνων άλλων πολέμων. Γρήγορα, όμως, έγινε σαφές ότι οι βετεράνοι του Βιετνάμ δεν ήταν σαν τους βετεράνους των άλλων πολέμων. Ήδη από το 1970, οι Βετεράνοι του Βιετνάμ Κατά του Πολέμου οργάνωναν «συνεδρίες κουβέντας», όπου μερικές φορές παρευρίσκονταν ψυχίατροι για να βοηθήσουν τους στρατιώτες να αντιμετωπίσουν τις εμπειρίες τους. Πιο ανησυχητική ήταν η επίμονη ή ξαφνική έναρξη συμπτωμάτων οξέος άγχους, που συνοδεύονταν από αναδρομές στο παρελθόν, μεγάλα προβλήματα ύπνου, κατάθλιψη και μανία. Το «μεταπολεμικό τραύμα» μετονομάστηκε σε «μετα-τραυματική διαταραχή άγχους» και εξομοιώθηκε όχι με την κόπωση μάχης ή τον κλονισμό από έκρηξη, αλλά με αυτά που βιώνουν οι άνθρωποι όταν επιβιώνουν από πλημμύρες ή σεισμούς. Ένας γιατρός της Διοίκησης Βετεράνων υπολόγισε ότι έως και 700.000 βετεράνοι έπασχαν από κάποιου είδους «μετα-τραυματική διαταραχή άγχους». Μια μεγάλη μελέτη για τους βετεράνους της εποχής του Βιετνάμ αποκάλυψε

ότι αυτοί που είχαν εκτεθεί σε πολλές μάχες και/ή είδαν ή συμμετείχαν σε κατάχρηση βίας (κατά αιχμαλώτων, πολιτών κτλ) εμφανίζουν μακροχρόνια προβλήματα με τραυματικές αναμνήσεις από τον πόλεμο.

Οι βετεράνοι άλλων πολέμων, υποστηρίζει ο Ρόμπερτ Τζέι Λίφτον στο βιβλίο του *Από τον Πόλεμο στο Σπίτι*, είχαν συμβιβαστεί με τον παραλογισμό και τα δεινά του πολέμου μέσα από την πεποίθηση ότι ο πόλεμός τους είχε σκοπό και σημασία πέρα από τα τρομερά πράγματα που βίωσαν. Αλλά το «κεντρικό γεγονός» του πολέμου του Βιετνάμ, έγραφε ο Λίφτον το 1973 διαρκώντας του πολέμου, «είναι ότι κανείς δεν πιστεύει πράγματι σε αυτόν». Αν και είναι δυνατόν να αμφισβητηθεί ο Λίφτον και να επισημανθεί ότι οι στρατιώτες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου δύσκολα διέκριναν κάποια σημασία πέρα από την άμεση φρίκη της κατάστασής τους, είναι ωστόσο αλήθεια ότι όταν γύρισαν στα σπίτια τους, ο σκοπός τους και η σημασία αυτών που είχαν κάνει επικροτούνταν καθολικά και οι περισσότεροι μπόρεσαν να το αποδεχτούν. Αυτό δε συνέβαινε με τους βετεράνους του Βιετνάμ, επειδή ακόμη και όσοι επέστρεφαν σε οικογένειες και κοινότητες που επιδοκίμαζαν τον πόλεμο, γνώριζαν για αυτούς που διαδήλωναν εναντίον του. Επιπλέον, οι διακηρυγμένοι σκοποί του πολέμου-να απωθηθεί ένας ξένος εισβολέας, να δοθεί στο λαό του Νοτίου Βιετνάμ η δυνατότητα να επιλέξει τη δική του κυβέρνηση-έρχονταν κάθε μέρα σε αντίθεση με την αίσθηση του στρατιώτη ότι αυτός ο ίδιος ήταν ο εισβολέας, και ότι η κυβέρνηση που είχε έρθει να υπερασπιστεί ήταν μισητή από το λαό και ότι αυτός ήταν πιο μισητός από όλους.

«Ο πόλεμος ποτέ δεν τελείωσε», εξηγούσε ένας άστεγος βετεράνος σε ένα δημοσιογράφο το 1987. «Τα κοπανάς με μπίρες και αυτός ξεφυτρώνει... Μερικές φορές ελπίζω να βρεθώ κάπου που δεν θα θυμάμαι αυτά που έχω δει. Αλλά στ' αλήθεια δε βλέπω μέλλον για μένα».

Περισσότεροι βετεράνοι του Βιετνάμ αυτοκτόνησαν μετά τον πόλεμο από όσους σκοτώθηκαν σε αυτόν. Οι γονείς του Στίβεν Άντερσον, για παράδειγμα, βρήκαν αυτό το σημείωμα δίπλα στο σώμα του νεκρού γιού τους: «Όταν ήμουν στο Βιετνάμ ανταμώσαμε έναν Βορειοβιετναμέζο στρατιώτη με έναν άντρα, μια γυναίκα και ένα κοριτσάκι τριών ή τεσσάρων χρονών. Έπρεπε να τους σκοτώσουμε όλους. Δεν μπορώ να βγάλω από το μυαλό μου το πρόσωπο αυτού του μικρού κοριτσιού. Ελπίζω ο Θεός να με συγχωρήσει». (Young, 2008)

Για τον Λεωνίδα Παπουτσόπουλο, η επιστροφή στην κανονική ζωή, μετά το Βιετνάμ, ήταν ομαλή και σύμφωνα με τον ίδιο «Η επιστροφή μου ήταν μια σχετικά ομαλή επιστροφή στον πολιτισμό με ελάχιστους εφιάλτες τα βράδια», αλλά και με τον πρώτο του ξάδελφο Γεώργιο Κόνδη, ο οποίος γράφει στον πρόλογο του βιβλίου «Ο Λεωνίδας γύρισε ζωντανός και χωρίς βαθιές ψυχολογικές χαρακιές εντός του».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΣΤ. ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΗΪΕΣ

Μετά το τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου, οι Γάλλοι επιθυμούσαν την ανάκτηση του Βιετνάμ, όχι μόνο για λόγους εθνικής ματαιοδοξίας, αλλά διότι φοβούνταν ότι ένα ανεξάρτητο Βιετνάμ θα απειλούσε τα γαλλικά οικονομικά συμφέροντα στις άλλες γαλλικές αποικίες, της Αλγερίας, της Τυνησίας και του Μαρόκου. Την περίοδο αυτή, το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα βρισκόταν σε άνοδο. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Σαρλ Ντε Γκωλ στον Χάρι Χόπκινς, το 1945:

«Αν το κοινό, εδώ, διαπιστώσει ότι είστε εναντίον μας στην Ινδοκίνα, θα υπάρξει απογοήτευση και κανείς δεν θα γνωρίζει πού θα οδηγήσει αυτό. Δεν θέλουμε να γίνουμε κομμουνιστές. Δεν θέλουμε να περάσουμε στην σοβιετική σφαίρα επιρροής, αλλά ελπίζω ότι δεν θα μας σπρώξετε προς τα εκεί». (Young, 2008)

Από τον Ιανουάριο του 1946, οι Αμερικανοί πρόξενοι στη Σαϊγκόν και το Ανόι, καθώς και αξιωματούχοι του Στέιτ Ντιπάρτμεντ (Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ) που ταξίδευαν, καλούνταν επανειλημμένα από το Υπουργείο να μετρήσουν «πόσο κομμουνιστής» ήταν στην πραγματικότητα ο Χο Τσι Μινχ. Ξανά και ξανά, η απάντηση ήταν ότι ήταν σίγουρα κομμουνιστής, αλλά έβαζε πρώτα τον εθνικισμό, δεν είχε γνωστούς άμεσους δεσμούς με την Σοβιετική Ένωση. Αλλά ήθελε πάρα πολύ να έχει άμεσους δεσμούς με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Σχεδόν όλοι οι Αμερικανοί που συναντήθηκαν με Βιετναμέζους αξιωματούχους αυτά τα πρώτα χρόνια, έκαναν αναφορές για συνεχείς εκκλήσεις για βοήθεια, κεφάλαια, τεχνολογία-και κανένα σημάδι σοβιετικής παρουσίας. Μια σύνοψη του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, για την κατάσταση στο Βιετνάμ, που συντάχθηκε τον Σεπτέμβριο του 1948, επεσήμαινε τη συνεχιζόμενη έλλειψη οποιουδήποτε στοιχείου σχετικά με άμεση επικοινωνία μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και Βιετνάμ. Ακόμη πιο προβληματικό ήταν το «δυσάρεστο γεγονός» ότι ο Χο Τσι Μινχ παρέμενε η «ισχυρότερη και ικανότερη προσωπικότητα στην Ινδοκίνα και οποιαδήποτε προτεινόμενη λύση που τον αποκλείει είναι ένα επιχείρημα με αβέβαιη έκβαση».

Τον Οκτώβριο του 1948, το Γραφείο Έρευνας Πληροφοριών του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, μετά λύπης του βρήκε σοβιετική επιρροή σε ολόκληρη τη Νοτιοανατολική Ασία, αλλά όχι στο Βιετνάμ. «Αν υπάρχει μια κατευθυνόμενη από την Μόσχα συνωμοσία στη Νοτιοανατολική Ασία, η Ινδοκίνα είναι μια ανωμαλία μέχρι στιγμής», κατέληγε η αναφορά. Μπροστά στη δυσκολία να εξηγήσει τα ευρήματά της, η αναφορά παρέθετε τρεις πιθανότητες: Η Μόσχα δεν είχε δώσει αυστηρές εντολές στους Βιετναμέζους· οι «Βιετναμέζοι κομμουνιστές δεν είναι υποχείρια της εξωτερικής πολιτικής που ασκεί η Μόσχα»· ή για το Βιετνάμ έχει γίνει «μια ειδική εξαίρεση...στη Μόσχα». Από αυτές, χωρίς να αισθανθεί την ανάγκη να επιχειρηματολογήσει, η αναφορά διάλεξε την πρώτη και την τρίτη. Με λίγα λόγια, αν δεν υπήρχαν στοιχεία ότι η Μόσχα έδινε τις διαταγές, τότε προφανώς οι Βιετναμέζοι δεν χρειαζόνταν διαταγές· αυτό δείχνει πόσο υπάκουοι ήταν. (Young, 2008)

Τελικά, τον Μάιο του 1949, ο Αμερικανός Υπουργός Εξωτερικών Άτσεσον, σταμάτησε την έρευνα για ισχυρά στοιχεία. Μια απλή εξίσωση θα μπορούσε να αντικαταστήσει όλη αυτή την προσπάθεια για παρατηρήσεις και αναφορές. Ο Χο ήταν «απροκάλυπτος κομμουνιστής» εφόσον « (1) δεν αποκηρύσσει κατηγορηματικά τις διασυνδέσεις με τη Μόσχα και το κομμουνιστικό δόγμα και (2) ξεχωρίζει ο ίδιος για τους επαίνους που δέχεται από τον διεθνή κομμουνιστικό Τύπο...». Όλοι οι κομμουνιστές στις αποικιακές χώρες-ηλεγρούσε ο Άτσεσον στους προξένους στο Ανόι, τη Σαϊγκόν και το Παρίσι-ήταν σταλινικοί και μόλις θα πετύχαιναν την ανεξαρτησία, «ο αντικειμενικός τους σκοπός κατ' ανάγκη θα γίνει η υποταγή του κράτους στους κομμουνιστικούς σκοπούς...». Πώς το ήξερε ο Άτσεσον;

«Με βάση το παράδειγμα της Ανατολικής Ευρώπης», έλεγε το επεξηγηματικό του τηλεγράφημα, «πρέπει να θεωρήσουμε δεδομένο ότι αυτός θα είναι ο σκοπός του Χο και των ανθρώπων του είδους του...». Βεβαίως υπήρχε η θεωρητική πιθανότητα «να ιδρυθεί ένα εθνικό κομμουνιστικό κράτος στο πρότυπο της Γιουγκοσλαβίας σε οποιαδήποτε περιοχή πέρα από τον Ερυθρό Στρατό. Πάντως, η στάση των ΗΠΑ θα μπορούσε να μελετήσει μια τέτοια πιθανότητα μόνο αν έκλειναν όλοι οι άλλοι δρόμοι προκειμένου να διαφυλαχθεί η περιοχή υπό τον έλεγχο του Κρεμλίνου».

Το τηλεγράφημα του Άτσεσον ήταν μία άμεση αντίδραση σε εκείνο του προξένου στο Ανόι, που ανέφερε ότι οι Βιετναμέζοι γνωστοί του ανησυχούσαν ότι το άρθρο στο περιοδικό Newsweek που τόνιζε τον ανεξάρτητο εθνικισμό του Χο Τσι Μινχ απηχούσε τις επίσημες απόψεις των ΗΠΑ. Το άρθρο, που δημοσιεύτηκε στις 25 Απριλίου 1949, ήταν του Harold Isaacs, οι προσπάθειες του οποίου να πάρει συνέντευξη από τον Χο εμποδίζονταν από τους Γάλλους. Οπότε, ο Isaacs μίλησε με τον Χο μέσω ασυρμάτου και συμπέρανε ότι «ο Χο Τσι Μινχ είναι τώρα περισσότερο ένας Βιετναμέζος εθνικιστής παρά ένα τσιράκι της Μόσχας».)

Παρ' όλα αυτά όμως, χρειαζόταν επιπλέον επεξεργασία των θεωρημάτων. Οι αναλυτές του Στέιτ Ντιπάρτμεντ αναγνώριζαν τη δύναμη του «μαχητικού εθνικισμού» στην Ασία και αποδοκίμαζαν την πεισματική άρνηση των ευρωπαϊκών αποικιακών δυνάμεων όπως η Γαλλία και η Ολλανδία να κάνουν συνετές παραχωρήσεις στις απαιτήσεις της Ασίας. Αυτή η πεισματική άρνηση ήταν που έσπρωξε τις Ηνωμένες Πολιτείες στη δυσάρεστη συμμαχία με την αναχρονιστική ευρωπαϊκή αποικιοκρατία. Όμως η πραγματική σύγκρουση, επέμενε το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, ήταν όχι μεταξύ του ασιατικού εθνικισμού και της Δύσης, αλλά μεταξύ κομμουνισμού και εθνικισμού. Αν οι Γάλλοι αποσύρονταν από την Ινδοκίνα, εξηγούσε μια ανασκόπηση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τη Νοτιοανατολική Ασία, «η λανθασμένη εκδοχή του γαλλικού ιμπεριαλισμού» θα εξέλιπε. Μόλις οι Γάλλοι αποσύρονταν και αναλάμβανε η Βιετμίνχ, σίγουρα θα ξεσπούσε εμφύλιος πόλεμος. Τότε, «ξένοι αντικομμουνιστές, ημών περιλαμβανομένων», που θα ενεργούσαν «μέσα σε ένα κάλυμμα Ασιατών αντικομμουνιστών», θα δούλευαν «για να εξασφαλίσουν, όσο καιρό και να πάρει, τον θρίαμβο του ινδοκινεζικού εθνικισμού επί του ερυθρού ιμπεριαλισμού».

Αυτή ήταν μια φόρμουλα που ανταποκρινόταν άμεσα στις απαιτήσεις της αντι-αποικιακής ιδεολογίας της Αμερικής και στην πραγματικότητα της μεταπολεμικής της θέσης ως ηγετικής δύναμης του παγκόσμιου καπιταλισμού. Εξ ορισμού, οι κομμουνιστές δεν μπορούσαν να είναι γνήσιοι εθνικιστές· εξ ορισμού, η Αμερική

υποστήριζε τον γνήσιο εθνικισμό. Οπότε, εκείνοι που τους υποστήριζαν οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν εθνικιστές, οι υπόλοιποι ήταν τσιράκια των κομμουνιστών.

Το Βιετνάμ ήταν μόνο μια χώρα στην οποία λύνονταν τα πολιτικά προβλήματα του μεταπολεμικού κόσμου. Πολλή γνώση είχε αποκτηθεί, από την ιστορία της Ευρώπης, μαθήματα που τώρα θα εφαρμόζονταν αλλού. Αυτά τα μαθήματα περιλάμβαναν επανασχεδίαση του παγκόσμιου δημογραφικού χάρτη. Στον αμερικανικό Τύπο όπως και στις επίσημες κυβερνητικές δηλώσεις, η Σοβιετική Ένωση και η Ανατολική Ευρώπη, με εξαίρεση την Γιουγκοσλαβία, αναφέρονταν μόνο σαν η επικράτεια των κομμουνιστών και όχι των Ρώσων, των Κεντροασιατών, των Ρουμάνων, των Ούγγρων, των Τσέχων ή των Βούλγαρων. Όσο για την Κίνα, μετά τον Οκτώβριο του 1949, δεν υπήρχαν πια Κινέζοι εκεί, παρά μόνο κομμουνιστές. Οι εναπομείναντες Κινέζοι ζούσαν στο μικρό νησί της Ταϊβάν. Το ίδιο ίσχυε και για την Κορέα, όπου οι ΗΠΑ μάχονταν σε έναν πόλεμο κατά της «κομμουνιστικής επιθετικότητας» από τον Βορρά. Συμπερασματικά, οι Κορεάτες εξακολουθούσαν να ζουν στη Νότια Κορέα, αλλά μόνο κομμουνιστές ζούσαν στη Βόρεια. Στο Βιετνάμ, οι Γάλλοι πολεμούσαν τους κομμουνιστές, όχι τους Βιετναμέζους.

Για τους ηγέτες των ΗΠΑ στην κυβέρνηση, τις επιχειρήσεις, και τον Τύπο, ο κομμουνισμός είχε γίνει πολιτισμός, μια γλώσσα· μπορούσε ακόμη και να καθορίσει τη φυλή των ανθρώπων. Το τρομακτικό σχετικά με τον κομμουνισμό ήταν ο τρόπος που επεκτεινόταν. «Διεθνής επιθετικότητα» είναι ο όρος που χρησιμοποίησε ο Τρούμαν όταν εξήγγειλε ένα νέο δόγμα εξωτερικής πολιτικής το 1947. Είχε δεσμεύσει τις Ηνωμένες Πολιτείες να τον πολεμούν παντού. Ο κομμουνισμός έκανε επίθεση όχι μόνο από το εξωτερικό (όπως όταν η Βόρεια Κορέα επιτέθηκε στη Νότια Κορέα) αλλά επίσης και από το εσωτερικό. Ο κομμουνισμός ήταν ένας ιός, μια επιθετική μορφή πολιτικής ζωής. Το καθήκον των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν να υποστηρίξουν αυτές τις κυβερνήσεις που προσπαθούσαν να τον «ξεριζώσουν», καθώς επίσης να αντιτάξουν μια αξιόπιστη στρατιωτική απειλή προς τις κύριες πηγές μόλυνσης-την Κίνα και τη Σοβιετική Ένωση. Ο κομμουνισμός μπορούσε να αναχαιτιστεί. Όταν πάγωνε μέσα στα σύνορά του, ο κομμουνισμός θα μπορούσε να εμποδιστεί να επιτεθεί σε υγιείς οργανισμούς. (Young, 2008)

ΣΤ1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Την 1^η Ιουνίου του 1956, στην Διάσκεψη των Φίλων του Βιετνάμ, που έλαβε χώρα στην Ουάσινγκτον, ο Τζον Κένεντι, γερουσιαστής, τότε και μετέπειτα Πρόεδρος των ΗΠΑ, είχε πει τα παρακάτω:

«Πρώτον: Το Βιετνάμ αποτελεί το προπύργιο του ελεύθερου κόσμου στην Νοτιοανατολική Ασία. Η Βιρμανία, η Ταϊλάνδη, η Ινδία, η Ιαπωνία, οι Φιλιππίνες και προφανώς το Λάος και η Καμπότζη, είναι μεταξύ εκείνων που η ασφάλειά τους θα απειλείτο αν η ερυθρά πλημμύρα του Κομμουνισμού σάρωνε το Βιετνάμ. Για αυτό οι αρχές της εξωτερικής μας πολιτικής εξαρτώνται κατά ένα μεγάλο βαθμό από ένα ισχυρό και ελεύθερο Βιετνάμ.

Δεύτερον: Το Βιετνάμ αντιπροσωπεύει ένα δοκιμαστικό έδαφος της δημοκρατίας στην Ασία. Όσο και αν θέλουμε να το αγνοήσουμε, η επιρροή της κομμουνιστικής Κίνας στην Ασία είναι αναμφισβήτητη. Το Βιετνάμ παρουσιάζει τον αντίποδα της κομμουνιστικής δικτατορίας. Αν αποτύχει αυτό το δημοκρατικό πείραμα, αν το ένα

εκατομμύριο των προσφύγων που διέφυγαν από το ολοκληρωτικό καθεστώς του Βορρά δεν βρουν ελευθερία και ασφάλεια στον Νότο, τότε η έννοια της Δημοκρατίας θα χαρακτηρίζεται από την αδυναμία και όχι από την δύναμη, από τους άλλους λαούς της Ασίας. Η Αμερική είναι υπεύθυνη για το πείραμα αυτό. Παίζει ένα σημαντικό ρόλο στο δοκιμαστικό στάδιο. Δεν πρέπει να αποτύχει το πείραμα.

Τρίτον: Το Βιετνάμ παρουσιάζει μια δοκιμή για την ευθύνη και την αποφασιστικότητα της Αμερικής στην Ασία. Αν δεν ήμαστε φυσικοί γονείς του μικρού Βιετνάμ, ήμαστε τουλάχιστον οι πνευματικοί γονείς του. Σταθήκαμε στην γέννησή του, ενισχύσαμε την ζωή του και το βοηθήσαμε να διαγράψει το μέλλον του. Ενώ η γαλλική επιρροή στον πολιτικό, στρατιωτικό και οικονομικό τομέα εξασθένησε, η αμερικανική επιρροή αυξήθηκε. Το Βιετνάμ είναι η δημιουργία μας και δεν μπορούμε να το εγκαταλείψουμε, ούτε να αγνοήσουμε τις ανάγκες του. Αν πέσει θύμα σε καθέναν από τους κινδύνους που το απειλούν-τον κομμουνισμό, την πολιτική αναρχία, την εξαθλίωση-τότε υπεύθυνη θα είναι η Αμερική. Και η ακτινοβολία μας στην Ασία θα καταποντιστεί.

Αυτό που πρέπει να κάνουμε για το Βιετνάμ είναι να του προσφέρουμε μια επανάσταση-μια πολιτική, οικονομική και κοινωνική επανάσταση πολύ ανώτερη από ό,τι μπορεί να προσφέρει ο κομμουνισμός-πολύ πιο ειρηνική και δημοκρατική. Αυτή η επανάσταση θα απαιτήσει πολλά από την Αμερική και από το Βιετνάμ. Πρέπει να προσφέρουμε κεφάλαια που θα αντικαταστήσουν ό,τι αποξήραναν τα χρόνια της αποικιοκρατίας. Πρέπει να δώσουμε τεχνικούς για να εκπαιδεύσουν και να μορφώσουν τον λαό. Πρέπει να ενισχύσουμε τα πρώτα βήματα της δημοκρατικής κυβερνήσεως. Πρέπει να προβλέψουμε για τη στρατιωτική βοήθεια που χρειάζεται για να διοργανωθεί ο στρατός του Βιετνάμ. Αυτή είναι η επανάσταση που πρέπει να κάνουμε στο Βιετνάμ. Όχι σαν ελεημοσύνη, όχι σαν επιχείρηση, όχι σαν πολιτικό ελιγμό, όχι για να κατατάξουμε τους Βιετναμέζους απλώς σαν αγωνιστές κατά του κομμουνισμού ή σαν πιόνια της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Αλλά για το δικό τους όφελος, για τη δική τους ευημερία, για την ασφάλεια και την ελευθερία σε όλο τον κόσμο...». (Στεφανοπούλου, 1967)

ΣΤ2. Domino Effect ή Domino Theory (Θεωρία ντόμινο)

Η θεωρία της εξάπλωσης του κομμουνισμού, γνωστή με το όνομα domino effect ή domino theory, αποτέλεσε μία πολιτική θεωρία που κυριάρχησε στις ΗΠΑ την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου. Σύμφωνα με αυτή, εάν σε μία χώρα επικρατούσε κομμουνιστικό καθεστώς, τότε και οι γειτονικές χώρες θα «έπεφταν» στον κομμουνισμό, σαν φαινόμενο ντόμινο. Η Κίνα είχε γίνει κομμουνιστική το 1949. Οι Βορειοκορεάτες είχαν εισβάλλει στη μη κομμουνιστική Νότια Κορέα το 1950. Κατά τη διάρκεια του 1940 και 1950 υπήρχαν κομμουνιστικές επαναστάσεις στις Φιλιππίνες και τη Μαλαισία, και το 1954, οι διοικούμενοι από κομμουνιστές Βιετμίνχ νίκησαν τις γαλλικές αποικιακές δυνάμεις στο Βιετνάμ με αποτέλεσμα τον χωρισμό της χώρας σε Βόρειο Βιετνάμ (κομμουνιστικό) και Νότιο Βιετνάμ. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950, Αμερικανοί αξιωματούχοι είχαν πειστεί ότι εάν η Ινδοκίνα γίνει κομμουνιστική, ο κομμουνισμός

θα εξαπλωνόταν και σε άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. «Υπάρχει μια σειρά από ντόμινο, χτυπάς το πρώτο και αυτό που θα συμβεί με βεβαιότητα είναι ότι θα πέσει και το τελευταίο», είχε πει σε ομιλία του ο Αμερικανός Πρόεδρος Ντουάιτ Αϊζενχάουερ και από εκείνη την στιγμή η φράση «domino theory» ξεκίνησε να χρησιμοποιείται ως σύντομη εξήγηση για την στρατηγική σημασία του Νοτίου Βιετνάμ για τις ΗΠΑ και για την αναχαίτιση της εξάπλωσης του κομμουνισμού στον υπόλοιπο κόσμο. Κατά την άποψη του Αϊζενχάουερ, εάν το Βιετνάμ έπεφτε σε κομμουνιστικό έλεγχο, αυτό θα οδηγούσε σε νίκες των κομμουνιστών όχι μόνο σε γειτονικές χώρες, όπως το Λάος, η Καμπότζη και η Ταϊλάνδη αλλά και στην Ιαπωνία, την Ινδία, τις Φιλιππίνες, την Ινδονησία, ακόμα και την Αυστραλία και τη Νότια Ζηλανδία. «Η πιθανές συνέπειες της απώλειας της Ινδοκίνας, είναι ανυπολόγιστες για τον ελεύθερο κόσμο», έλεγε χαρακτηριστικά. (<https://www.history.com/topics/cold-war/domino-theory>)

Στις 4 Απριλίου του 1954, σε μια μακροσκελή επιστολή του, ο Αϊζενχάουερ απηύθυνε σχετική έκκληση στον Τσώρτσιλ, που βρισκόταν τότε στο τελευταίο έτος της πρωθυπουργικής του θητείας:

«Εάν [η Γαλλία] δεν φέρει εις πέρας την αποστολή της και η Ινδοκίνα πέσει στα χέρια των κομμουνιστών, το τελικό αποτέλεσμα για τη δική μας αλλά και για τη δική σας θέση στο παγκόσμιο στρατηγικό στερέωμα, με την επακόλουθη ανατροπή της ισορροπίας δυνάμεων καθ' όλη την έκταση της Ασίας και του Ειρηνικού, θα μπορούσε να αποβεί ολέθριο και, είμαι βέβαιος, ανεπιθύμητο και για τους δυο μας. Μου είναι δύσκολο να αντιληφθώ πώς θα ήταν δυνατόν να μην πέσουν στα χέρια των κομμουνιστών η Ταϊλάνδη, η Βιρμανία και η Ινδονησία. Αυτό είναι κάτι που δεν πρέπει να ανεχτούμε. Η απειλή για τη Μαλαισία, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία θα ήταν άμεση. Η υπεράκτια νησιωτική αλυσίδα θα έσπαζε. Η οικονομική πίεση στην Ιαπωνία, η οποία θα στερούνταν τις μη κομμουνιστικές αγορές και πηγές τροφίμων και πρώτων υλών, θα ήταν τόσο έντονη, για ένα διάστημα, που μου είναι δύσκολο να αντιληφθώ πώς θα μπορούσε να αποτραπεί η διευθέτηση των διαφορών και η σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ιαπωνίας και του κομμουνιστικού στρατοπέδου, η οποία θα συνδύαζε το ανθρώπινο δυναμικό και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της Ασίας με τη βιομηχανική ισχύ της Ιαπωνίας». (Kissinger, 2021)

Η θεωρία αυτή, εξαπλώθηκε και η ίδια σαν ντόμινο, σε όλο τον κόσμο, όπως αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στα λόγια του Αυστραλού Ταγματάρχη Μπουρντίν:

Το καλοκαίρι του 1967, στην περιοχή Βουνγκ Τάου του Νοτίου Βιετνάμ, βρισκόταν το στρατόπεδο των Αυστραλών που πολεμούσαν στο πλευρό των Αμερικανών και των Νοτίων Βιετναμέζων. Εκεί, η Ελληνίδα ανταποκρίτρια της εφημερίδας Ελεύθερος Κόσμος, Αλεξάνδρα Στεφανοπούλου, συνομίλησε με τον Αυστραλό Ταγματάρχη Μπουρντίν, στον οποίο ανήκουν τα παρακάτω λόγια:

«Δεν είμαι πολιτικός και δεν ξέρω να κάνω δηλώσεις. Αυτό, όμως, που καταλαβαίνω σαν άνθρωπος λογικός και ελεύθερος, είναι πως το θέμα του Βιετνάμ δεν είναι μόνο θέμα των Νοτίων Βιετναμέζων, αλλά και δικό μας θέμα και δικό σας και όλου του ελεύθερου κόσμου. Με την έννοια πως το Βιετνάμ είναι ένα φρούριο εναντίον του κομμουνισμού. Αν χαθεί το Βιετνάμ, η κομμουνιστική Κίνα θα κατέβει για να πνίξει

όλη την Ασία και θα απειλήσει και την ησυχία της Αυστραλίας». (Στεφανοπούλου, 1967).

Κατά την διάρκεια της εκπαίδευσης του Λεωνίδα Παπουτσόπουλου στον αμερικανικό στρατό, γινόταν προπαγάνδα για τον κομμουνισμό και την πιθανή εξάπλωσή του.

«Σε όλη την προετοιμασία δεν έλειπε και η σχετική προπαγάνδα περί επέκτασης του κομμουνισμού στις παραλίες της Αμερικής... Εάν δεν τους σταματήσουμε εδώ, θα έρθουν μέχρι την Καλιφόρνια! Το άκουσα και αυτό από έναν αξιωματικό. Βασικά, πάμε εκεί να προστατέψουμε τον κόσμο που δεν γουστάρει τον κομμουνισμό και τους Βιετκόνγκ. Ήμουν άτυχος να έχω διαβάσει αρκετά γύρω από τον πόλεμο των Γάλλων και να πιστεύω ότι ήταν ένας γνήσιος απελευθερωτικός αγώνας εκδίωξης των ξένων (Γάλλων και Αμερικανών) και έτσι ήμουν ταμένος να πολεμώ λάθος ανθρώπους και αυτό ήταν άκρως βασανιστικό και τραυματικό». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Για την θεωρία του ντόμινο, ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος, λέει χαρακτηριστικά:

«Η περίφημη θεωρία DOMINO EFFECT, στηριγμένη σε εκατομμύρια χαμένες ζωές και καταστροφές, αποδείχτηκε λανθασμένη, γελοία και τραγική. Από το να φτάσουν οι κομμουνιστές στις παραλίες στις αμερικανικές παραλίες, το Βιετνάμ προοδεύει κάτω από την οικονομία του κεφαλαίου. Πριν λίγα χρόνια, Αμερική και Βιετνάμ είχαν κοινές ναυτικές ασκήσεις στον κόλπο του Τονκίν». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Z. Γυναίκες και παιδιά στον πόλεμο του Βιετνάμ-Συμπεριφορές σεξουαλικότητας και βιασμών-Έρωτες με τον εχθρό

Ο Νοτιοαφρικανός κληρικός και πολέμιος του Απαρτχάιντ, Ντέσμοντ Τούτου (1931-2021), βραβευμένος με το Νόμπελ Ειρήνης το 1984, έλεγε ότι το παρελθόν όχι μόνο δεν εξαφανίζεται, αλλά επιστρέφει με έναν τρόπο ενοχλητικό και επίμονο, εκτός εάν αντιμετωπιστεί επαρκώς.

Ο πόλεμος του Βιετνάμ τελείωσε πριν από πενήντα, σχεδόν, χρόνια, όμως οι θηριωδίες που διαπράχθηκαν κατά την διάρκειά του, στοιχειώνουν μέχρι και σήμερα τις ζωές των ανθρώπων που τις έζησαν. Δύο ιδιαίτερες κατηγορίες θυμάτων αυτού του πολέμου ήταν οι γυναίκες και τα παιδιά. Οι γυναίκες υπέστησαν σεξουαλική βία και βία λόγω φύλου, σεξουαλικά βασανιστήρια, βιασμούς, ακρωτηριασμούς γεννητικών οργάνων, δολοφονίες. Πολλές από αυτές γέννησαν τα παιδιά των βιαστών τους. Εκτός από τα σεξουαλικά εγκλήματα, ο ψεκασμός του Βιετνάμ με τοξικά αέρια (Agent Orange-Πορτοκαλί Παράγοντας) για να αποψιλωθεί η πυκνή βλάστηση της ζούγκλας και να

μην βρίσκουν καταφύγιο οι Βιετκόνγκ, είναι υπεύθυνη ακόμη και σήμερα για γενετικές διαταραχές και μεταλλάξεις σε νεογέννητα παιδιά.

Παρά την αποκάλυψη αυτών των εγκλημάτων και τη δημόσια προβολή τους, δεν έχει υπάρξει απονομή δικαιοσύνης. Τα τελευταία χρόνια, μέσω οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Βιετναμέζες-θύματα που επέζησαν, έχουν ξεκινήσει να μιλούν ανοιχτά για τα διαρκή τραύματα που τους άφησαν αυτά τα εγκλήματα. Τον Απρίλιο του 2020, η Tran Thi Ngai, μια γυναίκα που στα χρόνια του πολέμου βιάστηκε από έναν Νοτιοκορεάτη στρατιώτη, μίλησε την Κυβέρνηση της Νότιας Κορέας για ό,τι υπέστη. Οι προσπάθειες όλων αυτών των γυναικών και των οργανώσεων που μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, έχουν σκοπό την απονομή δικαιοσύνης ακόμη και πενήντα χρόνια μετά.

Η Κυβέρνηση του Βιετνάμ, ενώ αρχικά ήταν απρόθυμη να «συμφιλιωθεί» με τις θηριωδίες που διαπράχθηκαν, έχει εκφράσει, πρόσφατα, την επιθυμία της να αναγνωρίσει τις βάρβαρες θηριωδίες που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου και οδήγησαν σε ανυπόφορο πόνο τους πολίτες του Βιετνάμ. Αυτή η αλλαγή στάσης εκ μέρους της Κυβέρνησης του Βιετνάμ, αποτέλεσε το έναυσμα ώστε οι ΗΠΑ και η Νότια Κορέα να έρθουν αντιμέτωπες με το βάρβαρο στρατιωτικό παρελθόν τους στο Βιετνάμ. (Bingle, 2023)

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ζ1. Τα παιδιά στον πόλεμο του Βιετνάμ-Μελέτες περίπτωσης-Ερωτες με τον εχθρό

Κατά την διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ, τα παιδιά, τόσο στο Βόρειο όσο και στο Νότιο Βιετνάμ βίωσαν την σκληρή πραγματικότητα του πολέμου. Τα σώματα και οι ψυχές τους υπέφεραν από τις μάχες, τους βομβαρδισμούς, τις ναβάλμ και τα άλλα τοξικά όπλα, όπως ο πορτοκαλί παράγοντας (Agent Orange), που άφησαν ανεξίτηλα τα σημάδια τους όχι μόνο την εποχή του πολέμου, αλλά και τα επόμενα χρόνια, αφού λόγω αυτών των τοξικών αερίων που απελευθερώθηκαν στην ατμόσφαιρα του Βιετνάμ, γεννιούνται, μέχρι σήμερα, παιδιά με γενετικές διαταραχές-μεταλλάξεις. Παιδιά πεινασμένα, ταλαιπωρημένα, παιδιά ορφανά αφού οι δικοί τους είχαν σκοτωθεί. Σπίτια και σχολεία κατεστραμμένα από τους βομβαρδισμούς. Τα σχολεία έπρεπε να αλλάζουν τακτικά τοποθεσία και να λειτουργούν τη νύχτα, για αποφυγή βομβαρδισμών. Για παράδειγμα, ένα σχολείο σε μια περιοχή του Νότιου Βιετνάμ, την οποία έλεγχαν οι Βιετκόνγκ, χρειάστηκε να μετακινηθεί τρεις φορές σε τέσσερις μήνες λόγω αμερικανικών αεροπορικών επιδρομών. Δάσκαλοι και μαθητές έφτιαχναν τα σχολεία τους με μπαμπού και κλαδιά από φοίνικες.

Μέσα σε όλες αυτές τις αντιξοότητες, το Κομμουνιστικό Κόμμα του Βιετνάμ και το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ), προσπάθησε να ενισχύσει το «μαχητικό πνεύμα» των παιδιών ώστε να συνειδητοποιήσουν το καθήκον τους να πολεμήσουν εναντίον των ξένων-εχθρών της χώρας τους. Για να εμπνεύσουν, χρησιμοποιούσαν το παράδειγμα του Nguyen Van Troi, ενός νεαρού ηλεκτρολόγου και μέλους της Βιετμίνχ στο Νότιο Βιετνάμ ο οποίος αποπειράθηκε να δολοφονήσει τον Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, Ρόμπερτ Μακναμάρα, κατά την επίσκεψή του στο Βιετνάμ, τον Μάιο του

1963. Ο Τροϊ καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε δημόσια στη Σαϊγκόν τον Οκτώβρη του 1964. Λίγο πριν πέσει νεκρός φώναξε «Κάτω οι ΗΠΑ, κάτω ο ιμπεριαλισμός, ζήτω το Βιετνάμ, ζήτω ο Χο Τσι Μινχ».

Ο Τροϊ μετατράπηκε σε «μάρτυρα» για το Βόρειο Βιετνάμ και έδωσε το όνομά του σε σχολικά βραβεία, σχολεία και επαναστατικές δραστηριότητες. Αλλά και στο Νότιο Βιετνάμ, στις περιοχές που έλεγχαν οι Βιετκόνγκ, ιδρύθηκαν «επαναστατικά σχολεία» τα οποία πήραν το όνομα του, ώστε να διδαχθούν τα παιδιά για τη «νίκη κατά των Γιανκς». Το Ανόι, έκανε λόγο για ένα σύστημα επαναστατικής εκπαίδευσης το οποίο στόχευε στην εκπαίδευση παιδιών που θα γίνουν καλοί γιοι και κόρες, καλοί μαθητές και θα ενώσουν τις δυνάμεις τους με τους γονείς τους και τα αδέρφια τους ώστε να υπερασπιστούν τα χωριά τους πολεμώντας τους ξένους κατακτητές.

Στα πλαίσια αυτής της εκπαίδευσης, παιδιά 13-14 ετών, μάθαιναν τακτικές ανταρτοπόλεμου και συμμετείχαν στον ένοπλο αγώνα, σκοτώνοντας πολλές φορές Αμερικανούς και Νοτιοβιετναμέζους στρατιώτες. Πολλά από τα παιδιά είχαν πάρει τιμητικούς τίτλους λόγω της δράσης τους, όπως «Iron Fort Children» (δηλαδή παιδιά-σιδερένια φρούρια) και «Valiant Destroyer of the Yanks» (δηλαδή ανδρείος καταστροφέας των Αμερικανών).

Εκτός από τις καθαρά πολεμικές επιχειρήσεις, τα παιδιά ασχολούνταν και με κατασκευή χρήσιμων ειδών για τους στρατιώτες, όπως καπέλων αλλά και σε κατασκευές κρυφών δρόμων, φραγμάτων, οχύρωση σχολείων κ.ά.

Στον Βορρά, το Κομμουνιστικό Κόμμα διοργάνωνε δραστηριότητες με θέμα τον πόλεμο, ώστε να ενημερώνονται συνεχώς τα παιδιά για τον συνεχιζόμενο πόλεμο και τις συνέπειές του στις ζωές τους. Στο Νότο, οι Βιετκόνγκ ξεκίνησαν μια εκστρατεία ενημέρωσης των παιδιών και των νέων ώστε να λάβουν την υποστήριξή τους.

Στο Νότο, βέβαια, είχαμε την εμφάνιση μιας νέας «ομάδας» παιδιών, τα οποία ήρθαν στον κόσμο ως αποτέλεσμα των περιστασιακών σχέσεων Αμερικανών με Βιετναμέζες ή από περιπτώσεις βιασμών. Τα παιδιά αυτά, γνωστά ως Amerasians (Αμερικανοασιάτες) αντιμετώπισαν πολλά προβλήματα στη ζωή τους, τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και μετά το τέλος του πολέμου. (<https://blogs.bl.uk/asian-and-african/2016/02/the-vietnam-war-children-at-war.html>)

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, υπάρχουν γύρω στα 35.000 παιδιά που γεννήθηκαν από Βιετναμέζες μητέρες και Αμερικανούς πατέρες. Περιφρονημένα και με διακρίσεις εναντίον τους, τα περισσότερα Αμερικανοασιάτοπουλα εγκαταλείφθηκαν όταν οι Αμερικανοί αποχώρησαν. Οι ίδιοι οι Βιετναμέζοι αποκάλεσαν αυτά τα παιδιά του πολέμου «σκόνη της ζωής». Πολλά έγιναν ζητιάνοι, άλλα έζησαν σε ορφανοτροφεία-τραγικό κληροδότημα του πολέμου.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής νομοθέτησαν ώστε αυτά τα παιδιά να μπορούν να μεταναστεύσουν στις ΗΠΑ.

Για τους Αμερικανούς στρατιώτες, η δημιουργία μιας σχέσης με ένα κορίτσι από το Βιετνάμ είχε πολλά προβλήματα. Η φίλη ενός Αμερικανού στρατιώτη του είπε: «Η

σχέση μου μαζί σου με κάνει πόρνη στα μάτια των συμπατριωτών μου». (Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987)

Εκτός, βέβαια, από παιδιά που γεννήθηκαν από περιστασιακές σχέσεις Βιετναμέζων γυναικών με Αμερικανούς, υπήρχαν και τα παιδιά που προήλθαν από βιασμούς, μια βαρβαρότητα που, δυστυχώς, δεν λείπει από κανέναν πόλεμο. Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία και αριθμητικά δεδομένα για το πόσα ήταν αυτά τα παιδιά. Βιασμοί γίνονταν σε όλη την διάρκεια του πολέμου. Κάποιοι καταγράφηκαν, κάποιοι άλλοι όχι. Τους 11 μήνες που υπηρέτησε στο Βιετνάμ, ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος αντιλήφθηκε 2-3 περιπτώσεις.

«Περνώντας μέσα από χωριά δηλώναμε πότε πότε την επιθυμία για γυναικεία συντροφιά με τη φράση “Boom Boom Babysan”. Η βλεννόρροια ήταν κάτι το συνηθισμένο. Οι φήμες μίλαγαν για πολλούς βιασμούς. Εγώ, όμως, δεν θυμάμαι κάτι τόσο έντονο. Μόνο 2-3 φορές μου έγιναν αντιληπτοί. (Παπουτσόπουλος, 2023)

Τα τραύματα, σωματικά και ψυχικά, των παιδιών του πολέμου του Βιετνάμ, έμειναν για πάντα ακολουθώντας τα και στην ενήλικη ζωή τους.

Ακολουθούν οι ιστορίες δύο παιδιών του πολέμου, δύο μικρών, τότε, κοριτσιών.

Η μία έζησε από κοντά την μεγαλύτερη σφαγή αμάχων του πολέμου του Βιετνάμ, ενώ η άλλη «κάηκε» σε όλο της το σώμα από βόμβα ναπάλμ.

Ζ.1.1. Το κορίτσι του Μι Λάι

Στις 16 Μαρτίου 1968, στο χωριό Μι Λάι, οι Αμερικανοί διέπραξαν το μεγαλύτερο ίσως έγκλημα στον πόλεμο του Βιετνάμ. Καθώς είχαν πληροφορίες ότι εκεί βρίσκονταν αντάρτες των Βιετκόνγκ, ένας λόχος πεζοναυτών με επικεφαλής τον αξιωματικό Γουίλιαμ Κάλει, εισέβαλλαν αιφνιδιαστικά, έχοντας εντολή να κάψουν και να σκοτώσουν ό,τι ζωντανό έβρισκαν μπροστά τους. Σκόρπισαν τον θάνατο και τον όλεθρο. Έκαψαν σπίτια, σκότωσαν όσους βρήκαν στο χωριό, κυρίως ηλικιωμένους, γυναίκες και παιδιά. Πεντακόσιοι τέσσερις νεκροί στο σύνολο.

Εικόνα 5

Πηγή διαδικτυο:

file:///C:/Users/user/Desktop/%CE%A0%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%A6%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B5%CF%82/My_Lai_massacre.webp

Ένα από τα ελάχιστα άτομα που από σύμπτωση και τύχη γλίτωσαν, ήταν ένα κορίτσι πέντε ετών, που κρύφτηκε με τη γιαγιά του σε έναν μεγάλο υπόνομο.

Τον Μάρτιο του 2000, ο δημοσιογράφος Μπάμπης Τσιριγωτάκης*, επισκέφτηκε το χωριό Μι Λάι, στα πλαίσια ντοκιμαντέρ με θέμα το Βιετνάμ.

Επιδίωξε να βρει το εκείνο το κορίτσι που είχε σωθεί από την μεγάλη σφαγή και τελικά κατάφερε να το συναντήσει. Ήταν, πλέον, 30 ετών γυναίκα, παντρεμένη με έναν γλύπτη.

Γράφει, στο βιβλίο του «Αναμνήσεις Ζωής-Από τον Τζον Λένον στον Νέλσον Μαντέλα», ο Τσιριγωτάκης:

«Στο πρόσωπο της γυναίκας ήταν φανερή η μόνιμη θλίψη. Τραυματισμένη ψυχολογικά, μου έδωσε την εντύπωση ότι οι εικόνες του ολέθρου και της καταστροφής που είχε ζήσει πριν από 25 χρόνια δεν μπορούσαν να σβηστούν από το μυαλό της».

Την ρώτησε τι θυμόταν από εκείνη τη μέρα.

«Ήμουν με τη γιαγιά μου, με πήγαινε βόλτα, όταν ακούσαμε φωνές από Αμερικανούς και πυροβολισμούς. Μπροστά μας ήταν ένας μεγάλος υπόνομος. Μπήκαμε μέσα, η γιαγιά μου με κρατούσε στα χέρια της. Όταν σταμάτησαν οι πυροβολισμοί και οι φωνές, βγήκαμε έξω. Είδαμε το χωριό γεμάτο πτώματα. Άρχισα να κλαίω, οι γονείς μου έλειπαν για δουλειά σε ένα άλλο χωριό. Το σπίτι μας είχε καεί. Κοιμηθήκαμε σε μια καλύβα που έφτιαξε ο πατέρας μου. Όλοι οι συγγενείς μας είχαν σκοτωθεί».

Δυστυχώς, τα ψυχολογικά προβλήματα που της είχαν δημιουργήσει οι εικόνες της σφαγής στο χωριό της, στάθηκαν ανεξίτηλα και ανυπέρβλητα. Το κορίτσι, ζωντανό σύμβολο της σφαγής στο Μι Λάι, δεν άντεξε και πέθανε δύο χρόνια μετά την συνάντησή, όπως έμαθε ο Τσιριγωτάκης. (Τσιριγωτάκης, 2023)

*Ο Λάμπης Τσιριγωτάκης ξεκίνησε τη δημοσιογραφική του σταδιοδρομία στην εβδομαδιαία αθλητική εφημερίδα *Ομάδα* του συγκροτήματος Λαμπράκη και στη συνέχεια εργάστηκε στο τμήμα διεθνών ειδήσεων της εφημερίδας *Το Βήμα*. Διέκοψε τη συνεργασία του με το συγκρότημα Λαμπράκη για να σπουδάσει με υποτροφία στη σχολή δημοσιογραφίας του Λόρδου Τόμσον, ιδιοκτήτη τότε του συγκροτήματος των Times στο Κάρντιφ της Ουαλίας. Μετά το τέλος των σπουδών του συνεργάστηκε με τις βρετανικές εφημερίδες *Western Mail* στο Κάρντιφ και *Liverpool Echo* στο Λίβερπουλ, όπως και με την ελληνική υπηρεσία του BBC. Από το 1979 και για τέσσερις περίπου δεκαετίες εργάστηκε ως ανταποκριτής στο Λονδίνο για την ΕΡΤ, το Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων και την εφημερίδα *Έθνος*. Πραγματοποίησε πολλές διεθνείς αποστολές. Κάλυψε την Ισλαμική Επανάσταση του Χομεϊνί στο Ιράν για το αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CBS. Έχει παρουσιάσει στην ΕΡΤ τριάντα περίπου δικά του ντοκιμαντέρ με διεθνή και ελληνικά θέματα. Το ντοκιμαντέρ του με τίτλο «Η Ελλάδα του ανατέλλοντος ηλίου», που αποκαλύπτει την επίδραση της αρχαίας και της σύγχρονης Ελλάδας στην Ιαπωνία σήμερα, βραβεύτηκε με τρία χρυσά βραβεία στον ετήσιο διαγωνισμό που οργανώνει το Υπουργείο Εξωτερικών της Ιαπωνίας για τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ με θέμα την Ιαπωνία. Το ντοκιμαντέρ του με τίτλο «Αντίο, Μις Σαϊγκόν», το οποίο περιγράφει την ζωή στο Βιετνάμ μετά τον εμφύλιο πόλεμο, βραβεύτηκε στα ετήσια τηλεοπτικά βραβεία της εφημερίδας *Έθνος*. Έχει βραβευτεί από το ίδρυμα δημοσιογραφίας Μπότση για την αντικειμενική του δημοσιογραφία.

Z.1.2. Το κορίτσι των Ναπάλμ

Εικόνα 6

Πηγή διαδικτύου:

file:///C:/Users/user/Desktop/%CE%A0%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%A6%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B5%CF%82/And_babies_anti-Vietnam_War_poster.webp

Το ημερολόγιο έδειχνε 8 Ιουνίου 1972. Η Φαν Θι Κιμ Φουκ ήταν ακριβώς εννέα ετών όταν ο βουδιστικός ναός στον οποίο είχε βρει καταφύγιο μαζί με την οικογένειά της και άλλους πολίτες χτυπήθηκε από βόμβα ναπάλμ. Το χωριό των παιδικών της χρόνων, το Τρανγκ Μπανγκ, βρισκόταν στο Νότιο Βιετνάμ, τριάντα χιλιόμετρα από την Σαϊγκόν (Χο Τσι Μινχ Σίτυ). Εκείνες τις μέρες, το χωριό είχε καταληφθεί από κομμουνιστικές δυνάμεις του Βορείου Βιετνάμ και ο στρατός του Νοτίου Βιετνάμ προέβη σε χρήση βομβών ναπάλμ για να τους εξουδετερώσει. Τα ρούχα της έπιασαν φωτιά. Η σκηνή του γυμνού παιδιού που έτρεχε μακριά από το κατεστραμμένο χωριό, αποτυπώθηκε στο φιλμ του Βιετναμέζου φωτογράφου Νγκουγιέν Κογκ (Νικ) Ουτ, ο οποίος βρισκόταν εκεί μαζί με αρκετούς δημοσιογράφους καλύπτοντας τα γεγονότα. Η φωτογραφία αυτή κυκλοφόρησε σε όλο τον κόσμο και του χάρισε το βραβείο Πούλιτζερ. Το κορίτσι, η Φουκ, έτρεξε παραπάνω από ένα χιλιόμετρο πριν μεταφερθεί στο νοσοκομείο. Ο Ουτ, που ήταν τότε 21 ετών, είπε ότι την άκουσε να φωνάζει «πολύ καυτό, πολύ καυτό». Το αριστερό της χέρι, ο λαιμός και όλη η πλάτη της είχαν σοβαρά εγκαύματα. Ο Ουτ έβαλε την Φουκ στο βαν του, μαζί με άλλα τραυματισμένα παιδιά και τα μετέφερε σε νοσοκομείο, οδηγώντας περίπου 30 λεπτά. Εκεί, όμως, του είπαν ότι δεν υπάρχει αρκετός χώρος και ότι έπρεπε να μεταφέρει τα

παιδιά σε νοσοκομείο της Σαϊγκόν. Φοβούμενος, όμως, ότι το κορίτσι θα πεθάνει αν χαθεί και άλλος χρόνος, κατάφερε να πείσει τους γιατρούς να τους δεχτούν, δείχνοντάς τους το φιλμ με τις φωτογραφίες και «απειλώντας» τους με δημοσιοποίηση των φωτογραφιών εάν κάποιο από τα παιδιά πεθάνει. Η Φουκ ήταν σε κώμα για έξι μήνες και νοσηλεύτηκε συνολικά 18 μήνες σε διάφορα νοσοκομεία. Αργότερα πήγε στη Δυτική Γερμανία και έκανε πλαστικές εγχειρήσεις. Το 1992 πήρε πολιτικό άσυλο από τον Καναδά, μαζί με τον σύζυγό της και το 1997 ονομάστηκε Πρέσβειρα καλής θέλησης των Ηνωμένων Εθνών. Τον Μάιο του 2022, μαζί με τον Ουτ, τον οποίο αποκαλεί «θείο» παρουσίασαν ένα αντίγραφο της φωτογραφίας στον πάπα Φραγκίσκο, στην Πλατεία του Αγίου Πέτρου.

«Συνειδητοποίησα ότι αυτή η φωτογραφία έχει γίνει ένα ισχυρό δώρο για μένα, μπορώ να τη χρησιμοποιήσω για να εργαστώ για την ειρήνη, γιατί αυτή η φωτογραφία δεν με άφησε να φύγω», είπε.

Μετά από χρόνια επεμβάσεων, εξακολουθεί να υποφέρει από τα εγκαύματα που υπέστη εκείνη τη μέρα. Συνεχίζει να έχει πονοκεφάλους. Πρόσφατα, υποβλήθηκε σε θεραπείες με λέιζερ, στις ΗΠΑ. Ζει, μόνιμα, στο Οντάριο του Καναδά, με τον σύζυγό της, με τον οποίο έχουν αποκτήσει δύο παιδιά.

(<https://www.ertnews.gr/eidiseis/diethni/to-koritsi-ton-napalm-egine-50-eton-i-sygklonistiki-istoria-mias-vraveymenis-fotografias/>), (Nam-The Vietnam Experience 1965-75, 1987)

Ο Μπρους Βέιγκλ (Bruce Weigl), Αμερικανός βετεράνος του Βιετνάμ, τραγουδάει το 1985 για τις ναπάλμ («Song of Napalm») καθώς κάθεται σιωπηλός σ' ένα κατώφλι με τη γυναίκα του κοιτάζοντας ένα πράσινο λιβάδι μετά από μια δυνατή βροχή:

Αλλά ακόμη τα κλαδιά είναι σύρμα.

Και κεραυνός είναι οι όλμοι που πέφτουν,

Ακόμη κλείνω τα μάτια και βλέπω το κορίτσι

Να φεύγει τρέχοντας από το χωριό της, η ναπάλμ

Κολλημένη στο ρούχο της σαν πολτός,

Τα χέρια της απλωμένα στον κανένα

Που περιμένει σε κύματα θερμότητας μπροστά της.

Έτσι μπορώ να συνεχίσω να ζω,

Έτσι μπορώ να στέκομαι εδώ δίπλα σου

Προσπαθώ να φανταστώ πως αυτή τρέχει στον δρόμο και φτερουγίζει

Πάλλομαι μέσα της ώσπου να σηκωθεί

Πάνω από τη βρομερή ζούγκλα και ο πόνος της

Ξαλαφρώνει, κι ο δικός σου πόνος κι ο δικός μου.

Το ψέμα ισχύει όσο χρόνο χρειάζεται για να ειπωθεί

Και το κορίτσι τρέχει μόνο
Όσο επιτρέπει η ναπάλμ
Ωσπου οι καμένοι τένοντές της και οι μύες της
Που τριζοβολούν της δώσουν
Αυτήν την τελική στάση
Που τόσο τέλεια παίρνουν τα καμένα σώματα. Τίποτε
Δεν μπορεί να το αλλάξει αυτό· αυτή καίγεται πίσω από τα μάτια μου
Και ούτε η καλή σου αγάπη και ούτε ο καθαρός αποβροχάρης αέρας
Και ούτε το πράσινο βοσκοτόπι
Της ζούγκλας που ξετυλίγεται μπροστά μας δεν μπορούν να το αρνηθούν.
(Young, 2008)

2.1.3. Πορτοκαλί παράγοντας (Agent Orange)

Από το 1961 μέχρι το 1971, στα πλαίσια της επιχείρησης *Ranch Hand*, οι ΗΠΑ ψέκασαν την ύπαιθρο του κεντρικού και νότιου Βιετνάμ με 73 εκατομμύρια λίτρα δηλητηριών, με σκοπό να εξαφανίσουν την πυκνή βλάστηση της ζούγκλας, τις καλλιέργειες και το πόσιμο νερό, μετατρέποντας την περιοχή σε κρανίου τόπο με σκοπό να δυσκολέψουν την καθημερινότητα των ανταρτών Βιετκόνγκ και να αποκτήσουν πλεονέκτημα στον πόλεμο. Από τα 73 εκατομμύρια λίτρα, τα 45 ήταν το δηλητήριο *Πορτοκαλί Παράγοντας*, που περιείχε διοξίνη. Πήρε το όνομά του, από τις πορτοκαλί ρίγες των βαρελιών μέσα στα οποία μεταφερόταν. Τα αμερικανικά αεροσκάφη ψέκασαν με το δηλητήριο περισσότερο από 4,5 εκατομμύρια στρέμματα σε 30 διαφορετικές επαρχίες, μεταξύ των οποίων οι Dong Nai, Binh Phuoc, Thua Thien Hue και Kontum, στις οποίες λόγω των επαναλαμβανόμενων ψεκασμών, το έδαφος και το νερό παραμένουν μέχρι και σήμερα μολυσμένα. Σχεδόν το 50% των μαγκρόβιων δασών (είδος δασών των υποτροπικών και τροπικών θαλάσσιων ακτών που κυριαρχείται από ανεκτικά στο αλάτι ξυλώδη φυτά) που προστατεύουν τις ακτές από τυφώνες και τσουνάμι καταστράφηκαν. Εκατομμύρια άνθρωποι εκτέθηκαν στον Πορτοκαλί Παράγοντα και σχεδόν πενήντα χρόνια μετά, ο αντίκτυπος στην υγεία τους παραμένει. Από τον Πορτοκαλί Παράγοντα δηλητηριάστηκαν και οι Αμερικανοί στρατιώτες, καθώς μη γνωρίζοντας τους κινδύνους της έκθεσης σε αυτόν, χρησιμοποιούσαν τα κενά βαρέλια που περιείχαν το δηλητήριο, ως σχάρες για μπάρμπεκιου, ως ντουζιέρες, ακόμα και ως αποθήκες τροφίμων.

Η έκθεση στον Πορτοκαλί Παράγοντα δεν επηρέαζε άμεσα τα θύματά του. Στην πρώτη γενιά, οι επιπτώσεις ήταν ορατές στα υψηλά ποσοστά διαφόρων μορφών καρκίνου, τόσο στους κατοίκους του Βιετνάμ όσο και και μεταξύ Αμερικανών στρατιωτών. Αργότερα, άρχισαν να γεννιούνται παιδιά. Εκτιμάται ότι, συνολικά, δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι έχουν υποστεί σοβαρά γενετικά ελαττώματα, όπως εγκεφαλική παράλυση, σωματικές και πνευματικές αναπηρίες, ελλείψεις ή

παραμορφώσεις άκρων. Οι επιπτώσεις του Πορτοκαλί Παράγοντα μεταφέρονται από τη μία γενιά στην άλλη.

Κατά την διάρκεια της επιχείρησης Ranch Band, οι ΗΠΑ και το Νότιο Βιετνάμ σπατάλησαν χρόνο, χρήμα και πολύ προσπάθεια ώστε να πείσουν ότι πρόκειται απλώς για ένα απλό ζιζανιοκτόνο το οποίο ήταν ασφαλές για τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Ξεκίνησαν μια εκστρατεία δημοσίων σχέσεων που περιλάμβανε εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία έδειχναν ευτυχισμένους άμαχους να εφαρμόζουν το δηλητήριο στο δέρμα τους και να περνούν μέσα από αποφλοιωμένες περιοχές χωρίς ανησυχία. Μάλιστα, ένα δημοφιλές κόμικ με ήρωα ένα χαρακτήρα που λεγόταν Brother Nam, εξηγούσε ότι «το μόνο αποτέλεσμα της αποφλοίωσης είναι να σκοτώνει τα δέντρα και το φύλλωμα και δεν προκαλεί ζημιά στους ανθρώπους, τα ζώα, τη γη ή το πόσιμο νερό των συμπατριωτών μας». Σήμερα, ο Πορτοκαλί Παράγοντας αποτελεί ένα αμφισβητούμενο νομικό και πολιτικό ζήτημα, τόσο στο Βιετνάμ όσο και διεθνώς. Από το 2005 έως το 2015, περισσότερα από 200.000 θύματα στο Βιετνάμ που έπασχαν από 17 ασθένειες που σχετίζονταν με καρκίνους, διαβήτη και γενετικές ανωμαλίες, ήταν επιλέξιμα για περιορισμένη αποζημίωση μέσω κυβερνητικού προγράμματος.

Αμερικανικές εταιρείες, μεταξύ των οποίων η Monsanto και η Dow Chemical, θεωρούν ότι οι κυβερνήσεις που συμμετέχουν στον πόλεμο είναι αποκλειστικά υπεύθυνες για την καταβολή αποζημίωσης στα θύματα του Πορτοκαλί Παράγοντα. Το 2004, μια ομάδα πολιτών του Βιετνάμ προσπάθησε ανεπιτυχώς να μηνύσει περίπου 30 εταιρείες, υποστηρίζοντας ότι η χρήση χημικών όπλων αποτελεί έγκλημα πολέμου. Η κατηγορία απορρίφθηκε το 2005 από περιφερειακό δικαστήριο στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης.

Αντίθετα, πολλά θύματα Αμερικανοί είχαν καλύτερη νομική τύχη, επιτυγχάνοντας διακανονισμούς πολλών εκατομμυρίων δολαρίων με τους κατασκευαστές του δηλητηρίου, συμπεριλαμβανομένου του Dow, το 1984 και το 2012. Επιπλέον, η κυβέρνηση των ΗΠΑ χορήγησε περισσότερα από 13 δισεκατομμύρια δολάρια για τη χρηματοδότηση διευρυμένων υπηρεσιών υγείας για τον Πορτοκαλί Παράγοντα. Δεν υπάρχει ανάλογο σχέδιο στο Βιετνάμ. (<https://tvxs.gr/news/kosmos/bietnam-o-portokali-paragontas-skotonei-akoma/>)

Ζ.2. Γυναίκες στον πόλεμο του Βιετνάμ-Συμπεριφορές σεξουαλικότητας και βιασμών

Τα σεξουαλικά εγκλήματα και οι βιασμοί που υπέστησαν γυναίκες και κορίτσια του Βιετνάμ, κατά την διάρκεια του πολέμου, αποκαλύφθηκαν από αφηγήσεις των ίδιων των θυμάτων, αλλά και από βετεράνους Αμερικανούς στρατιώτες οι οποίοι μετά την λήξη της θητείας τους, επιστρέφοντας στις ΗΠΑ, συμμετείχαν σε οργανώσεις κατά του πολέμου. Τα σεξουαλικά εγκλήματα ήταν διαφόρων ειδών. Ξεκινούσαν από το σκίσιμο μπλουζας, ώστε να φανεί το στήθος της γυναίκας, με σκοπό τον εξευτελισμό της και έφταναν μέχρι τους άγριους ομαδικούς βιασμούς, ακόμα και σε σεξουαλικές

σφαγές («sexual butchery»). Πολλοί Αμερικανοί στρατιώτες ανέφεραν ότι οι βιασμοί ήταν σαν μια τυπική διαδικασία. Μάλιστα, υπήρχε και ειδική «διάλεκτος» για την περιγραφή αυτών των εγκλημάτων. Για παράδειγμα, ένας στρατιώτης που είχε σκοτώσει μία Βιετναμέζα, αφού πρώτα την είχε βιάσει, αποκαλούνταν «διπλός βετεράνος» (Double Veteran) και αυτό αποτελούσε τίτλο τιμής.

Οι έρευνες για τα εγκλήματα σεξουαλικής βίας κατά γυναικών, ξεκίνησαν μετά την σφαγή του Μι Λάι. Δημιουργήθηκε από το Πεντάγωνο το VWCWG (Vietnam War Crimes Working Group), μια επιτροπή, δηλαδή, που ερευνούσε εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ. Η επιτροπή αυτή ανακάλυψε πολλές πράξεις βιασμού, σεξουαλικά βασανιστήρια και διάφορες άλλες κατηγορίες σεξουαλικής κακοποίησης να έχουν διαπραχθεί από τον αμερικανικό στρατό.

Εκτός από τους συστηματικούς βιασμούς, πολλές γυναίκες κατηγορούνταν αυθαίρετα ότι προσφέρουν βοήθεια στους αντάρτες του Βορείου Βιετνάμ. Τις κατηγορίες ακολουθούσαν φυλακίσεις, βασανιστήρια, βιασμοί, ακόμη και δολοφονίες. Αν και δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία, όπως δημόσια αρχεία, που να αποδεικνύουν αυτή την πρακτική, μαρτυρίες από ανθρώπους που υπηρέτησαν στο πρόγραμμα Phoenix, μια ειδική οργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ (CIA), επιβεβαιώνουν τις αφηγήσεις-καταγγελίες των Βιετναμέζων γυναικών. Μαρτυρίες πρώην κρατούμενων γυναικών αναφέρουν ότι Αμερικανοί στρατιώτες προσχωρούσαν σε ομαδικούς βιασμούς γυναικών, χρησιμοποιώντας διάφορα αντικείμενα, ακόμη και ζώα, όπως ερπετά ή ζώφια. Επίσης, χρησιμοποιούσαν συσκευές που προκαλούσαν ηλεκτροπληξία στα γυναικεία γεννητικά όργανα.

Κατά τη διάρκεια των ερευνών μετά το Μι Λάι, διαπιστώθηκε ότι λίγοι στρατιώτες είχαν κατηγορηθεί για βιασμό, διότι παρά τις καταγγελίες εναντίον των βιαστών από άλλους στρατιώτες, οι ανώτεροι στρατιωτικοί αξιωματούχοι σχεδόν πάντα δεν απέδιδαν κατηγορίες. Για παράδειγμα, άνδρες από την C-Company, την διμοιρία που διέπραξε τις δολοφονίες και τους βιασμούς στο Μι Λάι, είχαν διαπράξει και στο παρελθόν βιασμούς και πιθανόν δολοφονίες εναντίον πολιτών, όμως δεν τιμωρήθηκαν ποτέ. Στοιχεία της στρατιωτικής δικαιοσύνης των ΗΠΑ αναφέρουν ότι από το 1965 μέχρι το 1973, μόνο το 58% των Αμερικανών στρατιωτών που κατηγορήθηκαν για βιασμό τελικά καταδικάστηκαν. Οι ποινές τους ήταν οι ελάχιστες δυνατές και συχνά μειωμένες στο μισό.

Εκτός από τον αμερικανικό στρατό, σεξουαλικά εγκλήματα κατά γυναικών και κοριτσιών του Βιετνάμ διέπραξαν οι Νοτιοκορεάτες, σύμμαχοι και αυτοί του Νοτίου Βιετνάμ. Μεγάλος αριθμός γυναικών από το Βιετνάμ, που τότε ήταν 12-13 ετών κορίτσια, έχουν καταγγείλει ότι Νοτιοκορεάτες στρατιώτες διέπραξαν σεξουαλικά εγκλήματα και μάλιστα ως τακτική πολέμου. Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία ούτε για τον αριθμό ούτε για τη συχνότητα αυτών των εγκλημάτων, διότι σε αντίθεση με τη σφαγή στο Μι Λάι δεν υπήρχε διεθνής δημοσιογραφική κάλυψη των γεγονότων στα οποία συμμετείχαν οι στρατιώτες της Νότιας Κορέας. Επίσης, η Κυβέρνηση της Νότιας Κορέας εξέφραζε ως επίσημη θέση ότι δεν υπήρχε κανένα περιστατικό δολοφονίας και κακοποίησης πολιτών από νοτιοκορεατικά στρατεύματα και είχε

αποφύγει να απαντήσει σε αιτήματα για εξηγήσεις-απολογίες από θύματα βιασμού που επέζησαν.

Έχοντας ελάχιστα διαθέσιμα στοιχεία και ντοκουμέντα για τη δράση των νοτιοκορεατικών δυνάμεων σε ό,τι έχει να κάνει με σεξουαλικά εγκλήματα, βιασμούς και δολοφονίες γυναικών, το μέγεθος αυτών των εγκλημάτων παραμένει άγνωστο. Μαρτυρίες Αμερικανών στρατιωτών οι οποίοι ήρθαν σε επαφή με Νοτιοκορεάτες στρατιώτες, στα πλαίσια της συνεργασίας τους ως σύμμαχοι του Νοτίου Βιετνάμ, αναφέρουν ότι η σεξουαλική βία και τα βασανιστήρια διαπράττονταν τακτικά από τους Νοτιοκορεάτες. Αξιοσημείωτα είναι όσα είπε ο Τζον Κέρι, βετεράνος του Βιετνάμ και μετέπειτα Υπουργός Εξωτερικών (2013-2017) και υποψήφιος Πρόεδρος των ΗΠΑ (το 2004, όπου ηττήθηκε με μικρή διαφορά από τον Τζορτζ Μπους Τζούνιορ), κατά την διάρκεια ακρόασής του στο αμερικανικό Κογκρέσο, το 1970.

Ο Κέρι είπε ότι όταν οι αμερικανικές δυνάμεις παρέδωσαν στους Νοτιοκορεάτες Βορειοβιετναμέζες νοσοκόμες, εκείνοι προέβησαν σε ομαδικούς βιασμούς, ακρωτηριασμούς των γεννητικών τους οργάνων και τελικά τις δολοφόνησαν τοποθετώντας πάνω στα σώματά τους εκρηκτικούς μηχανισμούς.

Πολλά παιδιά γεννήθηκαν με πατέρα Νοτιοκορεάτη και μητέρα Βιετναμέζα. Από περιπτώσεις βιασμών, αλλά και από σχέσεις. Τα παιδιά αυτά αντιμετώπισαν, μεγαλώνοντας, τα ίδια προβλήματα με τα Αμερικανοασιατόπουλα, που είδαμε παραπάνω. Σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, η Κυβέρνηση της Νότιας Κορέας δεν επέτρεψε στα παιδιά αυτά να πάνε ως μετανάστες στη Νότια Κορέα.

Όλες αυτές οι θηριωδίες τις οποίες υπέστησαν οι γυναίκες του Βιετνάμ, είχαν τεράστιο αντίκτυπο σε εκείνες που επέζησαν και τις ακολουθούσαν σε όλη την υπόλοιπη ζωή τους. Εκείνες που επέζησαν από βιασμούς ή γέννησαν παιδιά που προήλθαν από βιασμό, βίωσαν την απομόνωση από την οικογένεια και τους φίλους και η ζωή τους μέσα στην κοινωνία του Βιετνάμ δεν είχε πολλές προοπτικές. Ο στιγματισμός τους ήταν μόνιμος. Πολλές γυναίκες αυτοκτόνησαν μην μπορώντας να ζήσουν με τους εφιάλτες των βιασμών και των βασανιστηρίων. Μαρτυρίες γυναικών που επέζησαν αναφέρουν μόνιμους πόνους και προβλήματα στα γεννητικά τους όργανα εξαιτίας των φρικτών βασανιστηρίων που υπέστησαν. (Bingle, 2023)

Η. Διακειμενική καταγραφή

BIBLIOΓΡΑΦΙΚΗ-ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΑΡΟΜΟΙΩΝ ΕΡΓΩΝ-ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ-ΒΑΛΚΑΝΙΟΥΣ-ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ

Η σημειωτική έννοια της διακειμενικότητας, που εισήχθη από τη Julia Kristeva, συνδέεται πρωταρχικά με μεταστρουκτουραλιστές θεωρητικούς. Κάθε κείμενο επικοινωνιακού μέσου υπάρχει σε σχέση με άλλα. Στην πραγματικότητα, τα κείμενα χρωστούν περισσότερο σε άλλα κείμενα παρά στους κατασκευαστές τους. Τα κείμενα μορφοποιούνται από άλλους κατά πολλούς τρόπους. Πιο εμφανές είναι αυτό που

συμβαίνει σε τυποποιημένο περιβάλλον: ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα, παραδείγματος χάριν, μπορεί να αποτελεί τμήμα μιας σειράς και τμήμα ενός genre (όπως η σαπουνόπερα ή τα λαϊκά). Η κατανόησή μας και κάθε ατομικό κείμενο σχετίζεται με τέτοιες μορφοποιήσεις. Τα κείμενα δίνουν πλαίσια μέσα στα οποία άλλα κείμενα δημιουργούνται και ερμηνεύονται. ΣΤΟ Chandler, Daniel (1994):

Semiotics for Beginners [κείμενο WWW] URL

<http://www.aber.ac.uk/~dgc/semiotic.html> [10/7/2024 ημερομηνία επίσκεψης)

H.1. Μπισκίνης, Ι. (2002), BIETNAM. Ο πόλεμος που δε γράφτηκε. Αθήνα: Ιωλκός.

Ο Ιάκωβος Μπισκίνης γεννήθηκε στην Αθήνα. Σε νεαρή ηλικία ασχολήθηκε με τον αθλητισμό και ειδικότερα με το άλμα εις ύψος, όπου και διακρίθηκε. Στην πρώτη μεταπολεμική Βαλκανιάδα κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο και αποθεώθηκε από τους χιλιάδες θεατές που είχαν κατακλύσει το Παναθηναϊκό Στάδιο. Στους αγώνες της Καλιφόρνιας των ΗΠΑ κέρδισε την πρώτη θέση, αφού υπερίσχυσε του διάσημου πρώτου Ολυμπιονίκη Αμερικανού άλτη Τσάρλεϊ Ντούμας, με επίδοση 2.11 μέτρα.

Τη δεκαετία του '60 μετοίκησε στις ΗΠΑ. Υπηρέτησε στον Αμερικανικό Στρατό και έλαβε μέρος για 7 χρόνια στον πόλεμο του Βιετνάμ, όπου έζησε τραγικές και απάνθρωπες στιγμές.

Μετά τον πόλεμο, σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας. Πήρε Μπάτσελορ και Μάστερ από το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο του Σαν Φρανσίσκο. Επίσης, έλαβε Μάστερ στις Πολιτικές Επιστήμες από το Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας. Έκανε διδακτορικό στη διεθνή Οικονομία, στο διεθνές Μάρκετινγκ και στις διεθνείς μεταφορές. Εργάστηκε ως γενικός διευθυντής σε διάφορες εταιρείες της Αμερικής.

Το βιβλίο του «BIETNAM-Ο πόλεμος που δε γράφτηκε» παρουσιάζει μέσα από την προσωπική μαρτυρία του συγγραφέα, τον τραγικό και απάνθρωπο πόλεμο του NAM. Στις σελίδες του καταγράφονται οι σκοπιμότητες που οδήγησαν τις ΗΠΑ στον πόλεμο του Βιετνάμ, καθώς και οι άθλιες συνθήκες κάτω από τις οποίες πολέμησε ο κάθε στρατιώτης. Βήμα προς βήμα ξετυλίγονται οι κοινωνικές και ταξικές ανισότητες και η βαρβαρότητα που επικράτησαν στο στρατό των ΗΠΑ κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεών του στο NAM.

«Το NAM δεν ήταν η πατρίδα μας. Ήταν ένα ηλίθιο έγκλημα. Και το μεγάλο ερώτημα πάντα ήταν “Για ποιο σκοπό πολεμούμε;”. η σκακίερα του πολέμου αυτού, τα πiónια μπροστά, οι στρατηγοί και οι αξιωματικοί στην οπισθοφυλακή με το τηλέφωνο στο χέρι να σου δίνουν διαταγές. Η αλήθεια είναι ότι παραβίασα πολλές φορές τις διαταγές του. Το γεγονός όμως είναι ότι έσωσα τους άνδρες μου και βρίσκω ότι είναι δικαίωμά μου να πάρω εγώ τις αποφάσεις, γιατί αυτό μου επέβαλλε η ανάγκη και η συνείδησή μου». (Μπισκίνης, 2002).

«Στη διμοιρία σου από αύριο θα έχεις δύο κατάδικους ισοβίτες βαρυνποινίτες. Τους βγάλανε από τη Σαιντ Κουϊντεν, που είναι μια από τις φυλακές υψίστης ασφαλείας και βρίσκεται στην Καλιφόρνια. Σκέψου λοιπόν με τι καθάρματα έχεις να κάνεις. Να θυμάσαι μόνο τούτο, ότι το έγκλημα ως πηγή του έχει την ψυχή του εγκληματία.

Ποτέ μην τους εμπιστευτείς γιατί θα φανείς αδύναμος, και το κυριότερο, ψοφάνε για εκδίκηση για να ανταποδώσουν όσα τράβηξαν στη φυλακή. Είναι πολύ δύσκολο να τους δώσεις διαταγές, τους θυμίζεις τους φύλακες της φυλακής. Η εκδίκηση για τον εγκληματία είναι πιο γλυκιά κι απ' το μέλι. Είναι έμφυτο στην ανθρώπινη φύση, το να μάθεις να εκδικείσαι, πρέπει πρώτα να μάθεις να υποφέρεις. Ξέρω πολύ καλά ότι υπέφεραν πολύ και ξύλο έφαγαν και τον περισσότερο καιρό τον πέρασαν στην απομόνωση. Έχω εδώ τους φακέλους τους. Τους βγάλανε από τη φυλακή για να πολεμήσουν στο NAM, με την υπόσχεση ότι μετά το πέρας του πολέμου τους χαρίζουν την ποινή και είναι τελειώς ελεύθεροι. Το ότι είναι εγκληματίες το γνωρίζει ο Λοχαγός, ο Στρατηγός, εγώ και τώρα εσύ... Αντέγραψαν τον Χίτλερ, έτσι έκανε και αυτός. Να λοιπόν πώς δημιουργούνται οι εγκληματίες πολέμου. Να πώς εξηγούνται οι σφαγές στο Μι Λάι, στο Ντακ Σον και στη Χουέ. Να πώς ζωγραφίστηκε η εικόνα του απάνθρωπου Αμερικανού. Τους πέρασαν από μια πολύ πρόχειρη εκπαίδευση, που και αυτό πάλι είναι έγκλημα εκ μέρους μας. Δεν έπρεπε να το δεχτούμε. Όταν επιλεγεί ένας άνθρωπος να πολεμήσει, δοκιμάζεται στην ολική βασική εκπαίδευση, δεν αφήνεις κενά. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι να σου δώσει την παρατήρηση, είναι πολύ επικίνδυνο μέσα στη διμοιρία σου να έχεις άνδρες χωρίς τις απαιτούμενες γνώσεις. Είναι αδικία για σένα και τους συναδέλφους σου... Βλέπεις, ο φυλακισμένος κοστίζει χρήματα στο κράτος, επίσης και ο στρατιώτης που πολεμάει στο NAM, γιατί το διπλό κόστος; Αποτέλεσμα: Βάλε τον εγκληματία να πολεμήσει στο NAM. Ίσως και να μη γυρίσει πίσω. Θα είναι ευτύχημα για την κοινωνία». (Μπισκίνης, 2002).

Εξιστορούνται περιστατικά απερίγραπτου ενδιαφέροντος, που συγκλονίζουν τον αναγνώστη και τον φέρνουν κοντά στις φρικαλέες σκηνές του πολέμου και τις μεταπολεμικές τραυματικές εμπειρίες των στρατιωτών.

«Ο εφιάλτης του Βιετνάμ παραμένει τόσο ζωντανός, λες και συνέβη χτες. Ο χρόνος δεν κατάφερε να καταβροχθίσει τις στυγερές αναμνήσεις μου. Οι τραυματικές εμπειρίες του NAM, βαθιά χαραγμένες στη μνήμη μου, έγιναν το ημερολόγιο της ζωής μου, που πάντα κουβαλώ μαζί μου και δεν έχω καταφέρει να σχίσω. Μέσα μου υπάρχει ένας άνθρωπος που έχει πεθάνει και το μόνο που έχει μείνει απ' αυτόν είναι οι τύψεις, που δεν έπαψαν να τον βασανίζουν. Είμαι φυσιολογικά ζωντανός, αλλά ψυχικά νεκρός. Τώρα πια δεν είμαι άνθρωπος, αλλά απλώς κομμάτια, το καθένα με τα δικά του γνωρίσματα... Το NAM μου άφησε ανεξίτηλες τύψεις, που τις εξασφάλισα για το υπόλοιπο της ζωής μου. Κι ένα μονάχα πράγμα έχει σημασία: ότι ήμουν εκεί· σ' έναν παράξενο και ακατανόητο κόσμο, ώσπου έφτασα στο συναίσθημα ότι βρισκόμουν θαμμένος ζωντανός». (Μπισκίνης, 2002).

Η.2. Στεφανοπούλου, Α. (1967), ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ. Αθήνα: Κ. Κακουλίδη.

Η Αλεξάνδρα Στεφανοπούλου ήταν δημοσιογράφος, συγγραφέας, θεατρικός συγγραφέας, σπούδασε Ελληνική και Αγγλική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έχει διδακτορικό στην Ιστορία. Γεννήθηκε στον Πειραιά το 1934 και έφυγε από την ζωή στο Παρίσι, στις 8 Ιουλίου του 2024. Εργάστηκε στον Αθηναϊκό ημερήσιο Τύπο σαν ρεπόρτερ, αρθρογράφος, πολεμική ανταποκρίτρια και χρονογράφος με τα ψευδώνυμα ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ και Alter Ego είναι χρονογράφος στην εφημερίδα *Εστία* και μέλος της ΕΣΗΕΑ. (<http://www.stefanopouloufoundation.gr/>)

Βρέθηκε στο Βιετνάμ ως ανταποκρίτρια της εφημερίδας *Ελεύθερος Κόσμος*, από τις αρχές Ιουλίου μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου του 1966. Η μοναδική Ελληνίδα ανταποκρίτρια στον πόλεμο του Βιετνάμ και μάλιστα γυναίκα, κάτι που βλέπουμε σπάνια ακόμη και σήμερα αφού η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων ανταποκριτών σε πολεμικές συγκρούσεις είναι άνδρες. Το είδαμε, άλλωστε, να συμβαίνει, πρόσφατα στις δημοσιογραφικές αποστολές των ελληνικών ΜΜΕ σε Ουκρανία και Ισραήλ.

Η κ. Στεφανοπούλου, απόφοιτη Αγγλικής Φιλολογίας, δίχως την παραμικρή δημοσιογραφική προϋπηρεσία, επιλέχθηκε ως ανταποκρίτρια ακριβώς λόγω της επαγγελματικής απειρίας της. Ο διευθυντής της εφημερίδας, Κώστας Τριανταφυλλίδης, «δεν εξέτασε καν εάν διέθετα τα προσόντα και αν θα είχα τη δυνατότητα να στέλνω ανταποκρίσεις», εξηγεί η κ. Στεφανοπούλου. «Θα μπορούσαν να γράφουν οι ίδιοι από τα τηλεγραφήματα του Associated Press και να βάζουν από κάτω την υπογραφή μου! Αυτό που τους ενδιέφερε ήταν να στέλνω φωτογραφίες μου σε διάφορα “τοπία” του πολέμου». (<http://www.stefanopouloufoundation.gr/>)

Τον Μάρτιο του 1967, κυκλοφόρησε το βιβλίο της «ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ», στο οποίο περιγράφει όλα όσα έζησε εκεί αυτούς τους τρεις μήνες, τα μέρη που επισκέφτηκε, τους αξιωματούχους και τους απλούς ανθρώπους με τους οποίους συνομίλησε και την καθημερινότητα στη Σαϊγκόν εκείνα τα δύσκολα χρόνια του πολέμου.

Με «ορμητήριο» το δωμάτιό της στο ξενοδοχείο Ρόγιαλ Χοτέλ στη Σαϊγκόν, επισκέφτηκε τα μέρη που «έβραζε ο πόλεμος». Τις αποστολές στους τόπους του πολέμου, τις αποκαλεί «εκδρομές» στο βιβλίο και τον κίνδυνο που παραμόνευε κάθε λεπτό.

«Η παραμονή του ξεκινήματος για τις εκδρομές στο Βιετ Ναμ, δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από την παραμονή πολεμικής εκστρατείας. Το βράδυ ετοιμάζεται η στολή, οι μπότες της ζούγκλας, το βαλιτσάκι με την οδοντόβουρτσα και το σαπούνι. Καθαρίζονται οι φωτογραφικές μηχανές. Κουμπώνονται καλά οι ταυτότητες, τα

διαβατήρια και τα τσεκ μπουκ μέσα στις τσέπες της στολής... Το ξυπνητήρι θα χτυπήσει στις τέσσερις το πρωί... Και το ξεκίνημα θα γίνει χωρίς πρωινό καφέ...». (Στεφανοπούλου, 1967).

«Το ταξίδι με το ελικόπτερο είναι μία από τις πιο θαυμαστές εμπειρίες της ζωής. Φυσικά, όταν ο τυχερός επιβάτης δεν ταξιδεύει με τι πόρτες ανοιχτές και ανάμεσα σε δύο πολυβόλα. Για να γυρίσουμε στη Σαϊγκόν πετάξαμε επάνω από το Ρουνγκ Στα, που θεωρείται από τις πιο ύπουλες περιοχές του Βιετ Ναμ. Η νύχτα άρχιζε να πέφτει και οι Βιετκόνγκ έπρεπε να βγουν από τα κρησφύγετά τους εκείνη την ώρα. Το τοπίο έμοιαζε παράξενα απειλητικό. Ο ποταμός της Σαϊγκόν, ένα πελώριο φίδι, έσφιγγε μια δαντελωτή γη με αναρίθμητες λίμνες και βάλτους... Σε σαράντα λεπτά κατεβαίναμε στο αεροδρόμιο της Σαϊγκόν. Το πρώτο πράγμα, που άκουσα, ήταν πως πριν λίγη ώρα ένα ελικόπτερο είχε χτυπηθεί από τους Βιετκόνγκ μόλις έξι μίλια έξω από τη Σαϊγκόν, επάνω από την περιοχή του Ρουνγκ Στα. Όλο το πλήρωμα είχε σκοτωθεί. Ο πόλεμος έχει και τις ατυχίες του. Το δικό μας ελικόπτερο είχε την τύχη του. Τουλάχιστον για εκείνη τη φορά...». (Στεφανοπούλου, 1967).

H.3. Riffaud, M. (1966), ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ, μετ. ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ-ΜΙΛΛΙΕΞ, Αθήνα: Θεμέλιο.

*Το βιβλίο, κυκλοφόρησε στην Γαλλία το 1965, με εκδότη τον Rene Julliard.

Η Μαντλέν Ριφφώ (Madeleine Riffaud) γεννήθηκε στις 23 Αυγούστου 1924. Είναι ποιήτρια, δημοσιογράφος, πολεμικός ανταποκριτής και μέλος της γαλλικής Αντίστασης κατά των Γερμανών κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τον Αύγουστο του 2005, τιμήθηκε με το Μετάλλιο Φιλίας από το Βιετνάμ και τον Φεβρουάριο του 2013 τιμήθηκε από την Γαλλική Δημοκρατία για την προσφορά της στην Γαλλία και τον κόσμο.

Η Μαντλέν Ριφφώ, είναι χαρακτηριστικά ο δημοσιογράφος-μάρτυρας μιας εποχής. Της εποχής των απελευθερωτικών αγώνων. Ακόμα κοριτσάκι, μαθήτρια στο Λύκειο του Λιμουζέν-όπου έχει γεννηθεί-την αρπάζει από τα θρανία και τα φιλολογικά της αναγνώσματα ο πόλεμος του 1940. Η «Έξοδος» του πληθυσμού της Γαλλίας με την εισβολή των Γερμανών την παρασύρει και εκείνη. Τότε είναι μόλις 16 χρονών. Μόλις δημιουργούνται οι πρώτοι αντιστασιακοί πυρήνες, η Μ. Ριφφώ οργανώνεται και παίρνει μέρος στην «Ομάδα Μάχης των Πανεπιστημίων». Στην αρχή μέσα στις πόλεις, έπειτα ένοπλη στο βουνό. Σε μία μάχη, το 1944, σκοτώνει έναν Γερμανό αξιωματικό και η ίδια πληγώνεται. Μένει ώρες στο πεδίο της μάχης μισοπεθαμένη και στο τέλος την πιάνουν οι Γερμανοί. Επακολουθούν μαρτύρια και καταδίκη σε θάνατο. Ευτυχώς είναι ακόμα αδύνατο να σταθεί όρθια για να την τουφεκίσουν και η απελευθέρωση του Παρισιού τη γλιτώνει από την εκτέλεση. Μόλις τελειώνει ο πόλεμος γίνεται δημοσιογράφος και από τότε, 20 ολόκληρα χρόνια, γίνεται ο αυτόπτης μάρτυρας όλων των απελευθερωτικών αγώνων. Ανταποκρίτρια στο

Βιετνάμ, στο Αλγέρι, στη Μπιζέρτα, στο Οράν. Το πάθος της για την αλήθεια, το ακαταδάμαστο θάρρος της, την στέλνουν πάντα ίσα μες την καρδιά του κινδύνου. Ένα πλήθος από τις ανταποκρίσεις της γραφτήκανε στο κρεβάτι κάποιου νοσοκομείου. Όμως, θα κάνει λάθος όποιος νομίζει πως η Ριφφώ είναι «πολεμικός ανταποκριτής». Πίσω από τα πολεμικά γεγονότα, εκείνη ανακαλύπτει πάντα το ανθρώπινο πρόσωπο. Οι ελπίδες, τα μικρά και τα μεγάλα δράματα, τα προσωπικά συναισθήματα και η στάση των ανθρώπων απέναντι στα γεγονότα, είναι εκείνα που την συγκινούν και αυτά κυρίως καταγράφει. Από την καταγραφή τους βγαίνουν και τα κοινωνικά ή πολιτικά συμπεράσματα, όχι από τη δική της τοποθέτηση. Να γιατί τούτο το βιβλίο, με τον τίτλο «Με τους αντάρτες του Βιετνάμ», είναι πολύ περισσότερο ύμνος σ' έναν ολόκληρο λαό, παρά μια πολεμική ανταπόκριση. Εκείνο που έμαθε η Ριφφώ παρακολουθώντας από κοντά επί τρεις μήνες την πάλη του λαού του Βιετνάμ, και το μαθαίνει και σε μας, είναι η ψυχή αυτού του λαού, είναι η καρδιά αυτού του λαού, είναι οι βαθύτεροι λόγοι που τον κάνουν να λέει και να πιστεύει πως η Αντίστασή του, «θα διαρκέσει χίλια χρόνια, αν έτσι πρέπει»... (Riffaud, 1966)

Η Ριφφώ, μαζί με τον Αυστραλό δημοσιογράφο Βίλφρεντ Μπάρτσετ, βρέθηκαν ανάμεσα στους αντάρτες Βιετκόνγκ, από τα τέλη Νοεμβρίου του 1964 μέχρι τον Γενάρη του 1965.

«Δύο μήνες ολόκληρους ζήσαμε σ' έναν παράξενο πλανήτη. Ο Βίλφρεντ Μπάρτσετ κ' εγώ είμαστε οι μόνοι δημοσιογράφοι που ίσαμε τώρα πήραν την άδεια να φτάσουν ως εδώ και να μοιραστούν τη ζωή των κατοίκων. Οι συνάδελφοί μας συνήθως πετούν από πάνω του με ελικόπτερα. Έτσι δεν βλέπουν παρά την πράσινη κηλίδα της ζούγκλας, τις χρυσαφίες φυτείες του ρυζιού πριν απ' το θερισμό, τον καπνό και τη φλόγα από τις βόμβες του ναπάλμ και του φωσφόρου. Από τα τέλη του Νοέμβρη του 1964 ίσαμε το τέλος του Γενάρη του 1965, πίσω από το παραπέτασμα πια, ανάμεσα σε κείνους που τους ονομάζουν «βιετκόνγκ», διασχίζαμε πεζοί ή με ποδήλατο μια χώρα όπου το μπαμπού νικά το ατσάλι των σύγχρονων όπλων, οι γυμνασμένες μέλισσες τρέπουν σε φυγή «τους Αμερικανούς συμβούλους», τα χιλιοβομβαρδισμένα χωριά ζουν «καλύτερα από πριν» κάτω από τη γη κι όπου η πονηριά ενός χωριάτη που μόλις ξέρει να διαβάξει αχρηστεύει κάθε ρομπότ καταστροφής, που πρωτοδοκιμάζουν εναντίον του». (Riffaud, 1966)

Η.4. Σαραντίδης, Κ. (2008), Ένας Έλληνας Μακεδόνας στη Λεγεώνα των Ξένων. Γιατί στρατεύτηκα με τους Βιέτ μινχ. Αθήνα: Μαραθιά.

«Το βιβλίο αυτό έχει μεταφραστεί στα Γαλλικά. Επίσης μεταφράστηκε στην Βιετναμέζικη γλώσσα και εκτυπώθηκε από τον εκδοτικό οίκο του Λαϊκού Στρατού του Βιετνάμ, στη μνήμη των γυναικών που πολέμησαν και θυσιάστηκαν για τη λευτεριά, την ανεξαρτησία και την ενοποίηση του Βιετνάμ».

(Σαραντίδης, 2008)

Ο Κώστας Σαραντίδης (Νγκουιέν Βαν Λαπ) γεννήθηκε το 1927 στη Θεσσαλονίκη από γονείς πρόσφυγες της Μικράς Ασίας και έφυγε από την ζωή στις 25 Ιουνίου 2021, σε ηλικία 94 ετών.

Με επτά αδέρφια και εκτός σχολείου την περίοδο της γερμανικής Κατοχής, αναγκάστηκε από μικρός να βγει στο μεροκάματο. Συνελήφθη από Έλληνες Γκεσταπίτες και στις 22/9/1943 πέρασε τα σύνορα με προορισμό τη Γερμανία ώστε να οδηγηθεί σε ναζιστικό στρατόπεδο για καταναγκαστική εργασία.

«Με έστειλαν στου Παύλου Μελά, ένα χρονικό διάστημα και από εκεί, στις 22 Σεπτεμβρίου 1943, πέρασα τα σύνορα για τη Γερμανία. Όλη η διαδρομή έγινε με τα πόδια. Οι Γερμανοί μας παίρνανε από το ένα πόστο στο άλλο. Μας είχαν πάρει μπουλούκι, αιχμαλώτους. Μας πηγαίνανε για έργα-ούτε ξέραμε και για τι. Στη διαδρομή μέσα στη Γιουγκοσλαβία, εγώ κατόρθωσα και την κοπάνησα απ' το μπουλούκι με τον εξής τρόπο: Ένα τεθωρακισμένο γερμανικό μετέφερε κάτι τραυματίες. Σε ένα ρυάκι, εκεί κοντά που ήμουν, σταμάτησαν και μου δώσανε να τους γεμίσω τα παγούρια νερό. Αφού τα γέμισα, ανέβηκα κι εγώ στο όχημα, κλείνει η πόρτα και έφυγα μαζί τους».

Η.4.1. Αγώνας για την επιβίωση

«Τώρα στο Ζάγκρεμπ, δουλειά δεν είχα και άρχισα να κάνω τον «σαλαδόρο». Από τρένο σε τρένο. Μια από δω, μια από κει, όπου υπήρχε τρένο που μετέφερε Γερμανούς στρατιώτες, το ακολουθούσα. Συχνά το τρένο δεν έφτανε στον προορισμό του, βομβαρδιζόταν. Με τον βομβαρδισμό που κάνανε, κατεβαίναμε από το τρένο και σαν «πονηρός» Έλληνας έπαιρνα και μια βαλίτσα μαζί. Στις βαλίτσες έβρισκα διάφορα τρόφιμα. Έτυχε μια φορά να βρω γερμανική στολή. Ρούχα δεν είχα και φόρεσα τη στολή, η οποία με έσωσε. Ήταν το διαβατήριό μου. Ποτέ κανείς δεν με έλεγχε. Μας κόψανε ένα χαρτί, φύλλο διατροφής. Σε κάθε σταθμό μας δίνανε μια-δυο μέρες διατροφή. Κι έτσι, έφτασα στη Βιέννη. Εκεί έκανα αυτή τη δουλειά, όπως στο Ζάγκρεμπ. Από το ένα τρένο στο άλλο. Το ίδιο και στο Γκρατς, στο Λιντς. Αυτή τη δουλειά μέχρι που τελείωσε ο πόλεμος».

Η.4.2. Το τέλος του πολέμου και η προσπάθεια επαναπατρισμού

Όταν τελείωσε ο πόλεμος, το 1945, ο Σαραντίδης πέρασε στην Ιταλία, με σκοπό να επιστρέψει στην πατρίδα.

«Πήρα τον δρόμο για την επιστροφή. Κι οι Γερμανοί τραυματίες πήραν τον δρόμο για την Ιταλία. Αιχμάλωτοι, πολίτες, αλλά εμένα όμως δεν μου έκοψε να αλλάξω τα ρούχα, να βάλω πολιτικά. Κι όταν φτάσαμε στα σύνορα της Ιταλίας, ήταν οι Αμερικανοί εκεί. Μας ξεχώρισαν και μας στείλανε στην Τεργέστη. Από κει πήγαμε στη Νάπολη και από κει στη Ρώμη. Εκεί αντάμωσα κάτι Έλληνες, τον Φιτσιτζόγλου, τον Στέφανο Γκανά και έναν Στραβοπόδη. Πήγαμε στην ελληνική Πρεσβεία να ζητήσουμε να έρθουμε στην Ελλάδα, αλλά ο Πρέσβης μας είπε ότι στην Ελλάδα υπάρχει εμφύλιος. Εγώ ξαφνιάστηκα, τι είναι εμφύλιος δεν ήξερα. Πολιτικά δεν είχα ιδέα, τίποτα. Κι εφόσον είδαμε ότι δεν γίνεται τίποτα, βρήκαμε τον Στέφανο τον

Γκανά ντυμένο Λεγεωνάριο, ο οποίος μας «ψώνισε». Κι έτσι πήγαμε και εμείς στη Λεγεώνα, για να επιβιώσουμε, τον Αύγουστο του 1945»

Ως λεγεωνάριος βρέθηκε στην Αλγερία, τον Αύγουστο του 1945, βιώνοντας την πραγματική διάσταση της Λεγεώνας των Ξένων-καψώνια, εξευτελισμοί, ξυλοδαρμοί και βαρβαρότητα, σε πλήρη διάσταση με αυτό που φανταζόταν. Επόμενος προορισμός, τον Ιανουάριο του 1946, η αποικία της Γαλλικής Ινδοκίνας, με πρόφαση τον αφοπλισμό των Ιαπώνων που από το 1941 είχαν υπό την κατοχή τους την περιοχή με τις ευλογίες του Τρίτου Ράιχ, που επέβαλλε αυτή την εξέλιξη στο προδοτικό γαλλικό καθεστώς του Βισί, μέχρι τον Μάρτιο του 1945, που συνθηκολόγησαν. Από το 1941 είχε ιδρυθεί το κομμουνιστικό λαϊκό απελευθερωτικό κίνημα υπό τον Χο Τσι Μινχ, το οποίο μετά τη συνθηκολόγηση των Ιαπώνων κατέλαβε το Ανόι κηρύσσοντας την εθνική ανεξαρτησία του Βιετνάμ (2 Σεπτεμβρίου 1945). Οι Γάλλοι έβλεπαν την αποικία τους να χάνεται και έστειλαν στρατεύματα. Ο Σαραντίδης, βιώνοντας το δράμα του αποικιοκρατικού πολέμου και την ωμότητα της Λεγεώνας έναντι του τοπικού πληθυσμού, παίρνει την απόφαση να φύγει. «Είδα του Λεγεωνάριους να φέρονται όπως οι Γερμανοί κατακτητές στη Θεσσαλονίκη», θα πει.

Η.4.3. Φτάνοντας στη Σαϊγκόν (Χο Τσι Μινχ)

«Τον Φλεβάρη του 1946 φτάσαμε στη Σαϊγκόν, τη λεγόμενη Χο Τσι Μιν. Φτάνοντας εκεί, είδαμε τα πράγματα διαφορετικά απ' αυτά που μας λέγανε στη διαδρομή. Στη διαδρομή μας λέγανε να μην πάμε σε μπαρ, να είμαστε πάνω από δυο-τρεις, μας προειδοποιούσαν. Φτάσαμε στη Σαϊγκόν και αντιληφθήκαμε αμέσως περί τίνος πρόκειται. Θυμάμαι ήταν κάτι παιδάκια που πούλαγαν καρύδες. Εκεί που παζαρεύαμε με έναν πιτσιρικά έρχεται ένας στρατιωτικός του γαλλικού στρατού, δίνει μια του πιτσιρικά και του πετάγονται οι καρύδες. Ξαφνιάστηκα. Διαμαρτυρήθηκα. Λέω «τι έγινε;». Μου λέει ο στρατιωτικός, αύριο θα κάνεις και συ τα ίδια. Από τότε άρχισε το μυαλό μου να σκέφτεται, κάτι δεν πάει καλά. Θυμήθηκα και τι μας κάνανε οι Γερμανοί. Τη νύχτα δε μπορούσα πλέον να κοιμηθώ. Ωσπου έπιασα συζήτηση με μια κοπέλα και κατάλαβα ότι γίνεται επανάσταση. Σαν πιτσιρικάς όμως το μόνο που θυμόμουν απ' την ιστορία ήταν τον Λόρδο Βύρωνα. Και λέω γιατί αυτός να γίνει ξακουστός στην Ελλάδα και να μην γίνω και εγώ ξακουστός εδώ; Κι έτσι, έπιασα σύνδεσμο, αφού ήξερα πλέον περί τίνος πρόκειται, κι αποφάσισα στις 4/4/46 να λιποτακτήσω από τη Λεγεώνα».

Η4.4. Ο Σαραντίδης περνά με τους Βιετμίνχ

«Αφήνω τη Λεγεώνα μαζί με έναν φίλο Ισπανό κομμουνιστή, τον Σάντος Μερίνος. Συνδεθήκαμε μεταξύ μας, ταιριάξαμε και τα μυαλά μας, με καθοδηγούσε σαν μεγαλύτερος και κομμουνιστής, εγώ ήμουν μωρό παιδάκι μπροστά του, δεν ήξερα τίποτα. Μου 'λεγε συχνά ιστορίες από τον ισπανικό εμφύλιο και τον συμπάθησα. Και

του άνοιξα την ψυχή μου. Ένα βράδυ του λέω “τότε στο βουνό εδώ τι δουλειά έχουμε;”. “Εσύ δεν ξέρω. Εγώ αποκλείω να κάτσω εδώ να λερώσω τα χέρια μου”. Και συμφωνήσαμε να φύγουμε. Καταστρώσαμε, λοιπόν, ένα σχέδιο. Συνεννοηθήκαμε με τον Μερίνος να εξαγοράσουμε τον λοχία με κάνα-δυο ποτηράκια κρασί ώστε να μας βάλει στην ίδια βάρδια. Κι όπως το πετύχαμε, 2 με 4. Τότε ήταν νεκρά τα πάντα. Πήραμε τα οπλοπολυβόλα μας, κάνα-δυο όπλα ακόμα, μερικές χειροβομβίδες και απελευθερώσαμε και τους 25 Βιετναμέζους αιχμαλώτους. Αυτοί, όμως, φεύγοντας, δεν ήταν από ένα μέρος, ήταν από διάφορες περιοχές. Έτσι, ο καθένας πήρε τον δρόμο προς τον προορισμό του. Περνώντας, όμως, μέσα στο χωριό, έγινε σαματάς με τα σκυλιά, γαβγίσματα και οι Γάλλοι πήραν χαμπάρι και άρχισαν να μας ψάχνουν. Ήταν όμως πολύ αργά. Έτσι, μετά από δυο μέρες στο βουνό, ο Μπιέν, ο αιχμάλωτος αξιωματικός, έφαξε και με έφερε σε επαφή με το αντάρτικο. Στην Πρώτη Ομάδα, εκεί, μας δέχτηκαν με τα χέρια ανοιχτά, αγκαλιές, φιλιά, τόσο ότι γλιτώσαμε τους 25 και τον αξιωματικό, αλλά φέραμε και το οπλοπολυβόλο. Ήταν τόση η χαρά που σφάζαν κι ένα μοσχαράκι. Έπειτα, με δοκιμάσανε και αφού πέρασα τη δοκιμασία, από εκείνη τη στιγμή μου βγάλανε το όνομα Νγκουιέν Βαν Λαπ και του Μερίνος Νγκουιέν Βαν Βι και μπήκαμε στις γραμμές του αντάρτικου».

Πολέμησε στο πλευρό του βιετναμέζικου λαού μέχρι την τελική νίκη εναντίον των Γάλλων το 1954. Το 1949, έγινε μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος του Βιετνάμ.

Μετά το τέλος του πολέμου το 1954 και τον διαχωρισμό του Βιετνάμ σε Βόρειο και Νότιο, ο Σαραντίδης βρέθηκε στο Βόρειο Βιετνάμ. Παντρεύτηκε μια Βιετναμέζα αρχινοσοκόμα, η οποία κατηγορήθηκε από το Κομμουνιστικό Κόμμα ως αντιδραστική και φυλακίστηκε. Ο ίδιος απολύθηκε από τον στρατό και δούλεψε ως διερμηνέας για λογαριασμό τεχνικών της Ανατολικής Γερμανίας που κατασκεύαζαν ένα μεγάλο τυπογραφείο στο Βιετνάμ. Εκεί, γνώρισε την δεύτερη γυναίκα του, με την οποία απέκτησαν τρία παιδιά. Κάποια στιγμή, η πρώτη σύζυγός του απελευθερώθηκε. Κάλεσαν τον Σαραντίδη στο Κόμμα και αναγνωρίζοντας το λάθος τους τους είπαν ότι του επέτρεπαν να έχει δύο συζύγους. Εκείνος εξοργίστηκε και αποχώρησε με αποτέλεσμα να τον διαγράψουν. Παρέμεινε στο Βιετνάμ δουλεύοντας στα ορυχεία στα σύνορα με την Κίνα και το 1965 επέστρεψε στην Ελλάδα, για να βιώσει άλλη μια φορά την φτώχεια και την ανεργία, μέχρι που προσελήφθη ως οδηγός στο εργοστάσιο αλουμινίου της γαλλικής εταιρεία ΠΕΣΙΝΕ (Pechiney), όπου συνέβαλλε στο να δημιουργηθεί η πρώτη οργάνωση του ΚΚΕ στο γαλλικό μονοπώλιο. Το 2008, ο Κώστας Σαραντίδης συνόδευσε τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κάρλο Παπούλια στο επίσημο ταξίδι του στο Βιετνάμ και το 2010 του αποδόθηκε τιμητική βιετναμέζικη υπηκοότητα και το διαβατήριό, ενώ το 2013 ονομάστηκε Ήρωας των Λαϊκών Ενόπλων Δυνάμεων του Βιετνάμ. Έχει στη συλλογή του αρκετούς τιμητικούς τίτλους, με πιο πρόσφατο αυτόν για τη συμπλήρωση των 70 χρόνων ως μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος Βιετνάμ.

(Συζήτηση με τον σύντροφο Κώστα Σαραντίδη (Νγκουιέν Βαν Λαπ) τον Έλληνα Βιετμίνχ, 2019)

Θ. ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

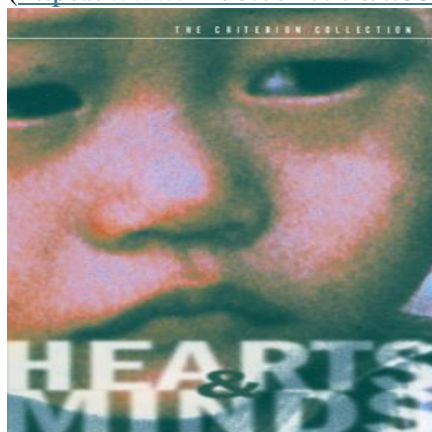
Αμερικανικές ταινίες για τον πόλεμο του Βιετνάμ

Ο πόλεμος του Βιετνάμ αποτέλεσε πρόκληση για πολλούς σκηνοθέτες και σεναριογράφους παραμένοντας το δημοφιλές ιστορικό γεγονός του Χόλιγουντ, ακόμη και σήμερα, σχεδόν 50 χρόνια μετά το τέλος του. Η αιματηρή σύγκρουση που έλαβε χώρα για περίπου μία δεκαετία, στην νοτιοανατολική Ασία, άφησε ανεξίτηλα τα σημάδια της στην αμερικανική κοινωνία και στις ζωές των Αμερικανών. Ταινίες αντιπολεμικές, ηρωικές, πατριωτικές, ρομαντικές, ταινίες δράσης, πολλές φορές με έντονα στοιχεία υπερβολής και μυθοπλασίας, άλλες με ωμό ρεαλισμό, άλλες με πολλαπλά μηνύματα. Από τις εκατοντάδες ταινίες για τον πόλεμο του Βιετνάμ, επιλέγουμε με κριτήριο την αναγνωρισιμότητά τους ως δημοφιλή δημόσιο κινηματογραφικό λόγο.

1) **Hearts and minds** (1974)

Το ντοκιμαντέρ του Πίτερ Ντέιβις, παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Φεστιβάλ των Καννών το 1974 και κέρδισε το βραβείο Όσκαρ για το καλύτερο ντοκιμαντέρ το 1975. Ο τίτλος προέρχεται από μία φράση του Αμερικανού Προέδρου Λίντον Τζόνσον για την πορεία του πόλεμου του Βιετνάμ, «The ultimate victory will depend upon the hearts and minds of the people who actually live there», δηλαδή ότι η έκβαση του πολέμου θα εξαρτηθεί από την καρδιά και το μυαλό των ανθρώπων που ζουν στο Βιετνάμ. Το 2018, το ντοκιμαντέρ χαρακτηρίστηκε από την Βιβλιοθήκη του αμερικανικού Κογκρέσου ως «πολιτιστικά, αισθητικά και ιστορικά σημαντικό» και επιλέχθηκε να ενταχθεί στο Εθνικό Μητρώο Κινηματογράφου των ΗΠΑ.

(<https://www.imdb.com/title/tt0071604/>)

Εικόνα 7

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνον: Πρόσωπο μικρού παιδιού που είναι θλιμμένο. Τίτλος «Hearts and minds» - Καρδιές και μυαλά.

Σημειώμενο: Τα παιδιά είναι τα θύματα του πολέμου. Το βλέμμα του παιδιού είναι σοβαρό, ενώ τα παιδιά χαμογελούν. Τα παιδιά, όμως, του πολέμου, μεγαλώνουν απότομα. Κοιτάει με κενό βλέμμα το τραγικό παρόν και το αβέβαιο μέλλον. Ο τίτλος παραπέμπει στην φράση του Αμερικανού Προέδρου Λίντον Τζόνσον, που αναφέρεται παραπάνω.

2) **The deer hunter** (1978)

Βραβευμένη με 5 βραβεία Όσκαρ, ανάμεσα στα οποία το Όσκαρ καλύτερης ταινίας και το Όσκαρ Σκηνοθεσίας, η ταινία του Μάικλ Τσιμίνο κυκλοφόρησε στους κινηματογράφους των ΗΠΑ, στις 5 Δεκεμβρίου του 1978. Στα τέλη του 1968, τρεις φίλοι, σλαβικής καταγωγής, εργάτες σε χαλυβουργείο στην δυτική Πενσυλβάνια, βλέπουν τις ζωές τους να αλλάζουν όταν πηγαίνουν να πολεμήσουν στο Βιετνάμ. Το 1996 η ταινία χαρακτηρίστηκε από την Βιβλιοθήκη του αμερικανικού Κογκρέσου ως «πολιτιστικά, αισθητικά και ιστορικά σημαντική» και επιλέχθηκε να ενταχθεί στο Εθνικό Μητρώο Κινηματογράφου των ΗΠΑ. Επίσης, το 2007, κατατάχθηκε στην 53^η θέση στην λίστα με τις 100 καλύτερες αμερικανικές ταινίες όλων των εποχών. (<https://www.imdb.com/title/tt0077416/>)

Εικόνα 8

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημείων: Άνδρας με κόκκινη κορδέλα στο κεφάλι με το όπλο στον κρόταφο. Σκληρό βλέμμα, πρόσωπο ταλαιπωρημένο. Σε στάση αυτοκτονίας. Θέλει να αυτοκτονήσει ή απειλεί ότι θα αυτοκτονήσει. Ο τίτλος, «The Deer Hunter», παραπέμπει σε κυνήγι ελαφιού.

Σημειώμενο: Οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ, όπως οι ελαφοκυνηγοί που κυνηγούν ελάφια στο δάσος, κυνηγούσαν αντάρτες Βιετκόνγκ στις ζούγκλες του Βιετνάμ. Ή μήπως είναι οι ίδιοι τα ελάφια? Σαν αποστολή αυτοκτονίας. Το κόκκινο χρώμα της κορδέλας έχει το χρώμα του αίματος Αμερικανών και Βιετναμέζων που χύθηκε στον πόλεμο. Στον πόλεμο είναι όλοι νεκροί, ακόμη και όσοι επέζησαν. Χιλιάδες Αμερικανοί, βετεράνοι του πολέμου του Βιετνάμ, απέκτησαν μετατραυματικό στρες και άλλα σύνδρομα. Πολλοί αυτοκτόνησαν.

3) **Coming Home** (1978)

Η ταινία περιγράφει την σχέση που αναπτύσσει μία γυναίκα-σύζυγος στρατιωτικού που υπηρετεί στο Βιετνάμ, με έναν πρώην συμμαθητή της που

γύρισε παραπληγικός από τον πόλεμο του Βιετνάμ. Η ταινία απέσπασε συνολικά 13 βραβεία σε διάφορους διαγωνισμούς. Η σκηνοθεσία είναι του Hal Ashby, ενώ το σενάριο υπογράφουν οι Waldo Salt, Robert C. Jones και Nancy Dowd.

(<https://www.imdb.com/title/tt0077362/>)

Εικόνα 9

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνουν: Ένας άνδρας και μια γυναίκα αγκαλιάζονται. Πίσω τους, κοιτάει ένας άλλος άνδρας, του οποίου η απεικόνιση είναι αγνή. Τίτλος «Coming Home» - Επιστρέφοντας στο σπίτι.

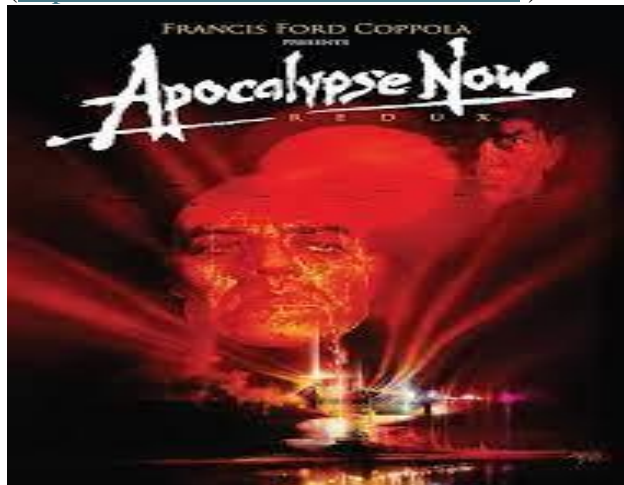
Σημαινόμενο: Το παρελθόν ξεθωριάζει και η ζωή συνεχίζεται. Άνδρες που πέθαναν στον πόλεμο και οι σύντροφοι-σύζυγοι συνέχισαν την ζωή τους και ξαναπαντρεύτηκαν. Ηθικά διλήμματα. Άλλοι επέστρεψαν αλλά η οικογενειακή ζωή τους δεν ήταν ποτέ η ίδια. Το μέλλον είναι μπροστά, αλλά το παρελθόν πάντοτε ακολουθεί. Ο τίτλος αποτυπώνει την αντίθεση ανάμεσα σε όσους γύρισαν στο σπίτι τους από τον πόλεμο και σε όσους δεν επέστρεψαν ποτέ. Στον τρόπο που βίωσαν χιλιάδες οικογένειες την χαρά της επιστροφής στο σπίτι, αλλά και την τραγική απώλεια. Αλλά και τις περιπτώσεις που γύρισαν ζωντανοί στο σπίτι τους, αλλά η ζωή τους δεν θα ήταν ποτέ ξανά όπως πριν.

4) **Apocalypse now** (1979)

Μια παραγωγή του Φράνσις Φορντ Κόπολα, σκηνοθετημένη από τον ίδιο, η ταινία βραβεύτηκε με 2 Όσκαρ και έναν Χρυσό Φοίνικα. Για τα γυρίσματα της ταινίας δαπανήθηκαν 31 εκατομμύρια δολάρια. Ένας Αμερικανός λοχαγός στο Βιετνάμ, διατάζεται να δολοφονήσει ένα Αμερικανό Συνταγματάρχη ο οποίος έχει αποστατήσει από τον στρατό και λατρεύεται σαν Θεός από μία φυλή ιθαγενών της περιοχής. Η ταινία αποτυπώνει την καθημερινότητα των Αμερικανών στρατιωτών στο Βιετνάμ και θεωρείται από πολλούς ως η πιο αντιπροσωπευτική και ρεαλιστική ταινία για τον πόλεμο του Βιετνάμ. Μερικοί θεώρησαν την ταινία σαν ένα στομφώδες σουρεαλιστικό

αριστούργημα ειρωνείας, την πεμπτουσία του αντιπολεμικού κινηματογράφου. Άλλοι το αποκάλεσαν αποθέωση της βίας. Το 2000, χαρακτηρίστηκε από την Βιβλιοθήκη του αμερικανικού Κογκρέσου ως ταινία «πολιτιστικά, αισθητικά και ιστορικά σημαντική» και επιλέχθηκε να ενταχθεί στο Εθνικό Μητρώο Κινηματογράφου.

(<https://www.imdb.com/title/tt0078788/>)

Εικόνα 10

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνον: Κόκκινο φεγγάρι μέσα στη νύχτα. Φώτα από πλοίο στον ουρανό, αντανάκλαση νερού. Δύο πρόσωπα ανδρών. Το πρώτο στο κέντρο της αφίσας με φλόγες στο πρόσωπο, σαν να καίγεται. Το δεύτερο πρόσωπο φαίνεται πιο αγνά στο πίσω μέρος. Ο τίτλος Αποκάλυψη τώρα.

Σημαινόμενο: Ο τίτλος παραπέμπει σε κάποια συνταρακτική αποκάλυψη που θα γίνει κατά τη διάρκεια της ταινίας. Επίσης, υπάρχει διακειμενικότητα με την Αποκάλυψη του Ιωάννη. Στο Βιετνάμ, κατά τη διάρκεια του πολέμου διαδραματίστηκαν σκηνές Αποκάλυψης. Ο πόλεμος είναι από μόνος του Αποκάλυψη. Αντιπολεμικό μήνυμα.

5) **Platoon** (1986)

Βραβευμένη με 4 Όσκαρ, μεταξύ των οποίων και το Όσκαρ καλύτερης ταινίας, το *Platoon* του Όλιβερ Στόουν, ο οποίος πήρε μέρος στον πόλεμο του Βιετνάμ, χαρακτηρίστηκε το 2019 από την Βιβλιοθήκη του αμερικανικού Κογκρέσου ως ταινία «πολιτιστικά, αισθητικά και ιστορικά σημαντική» και επιλέχθηκε να ενταχθεί στο Εθνικό Μητρώο Κινηματογράφου των ΗΠΑ. Περιγράφει την ιστορία ενός νεαρού Αμερικανού, που πηγαίνει εθελοντικά να πολεμήσει στο Βιετνάμ, διακόπτοντας τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο. Στο Βιετνάμ γνωρίζει την σκληρή πραγματικότητα του πολέμου και αλλάζει την άποψή του για αυτόν σε σχέση με αυτή που είχε πριν βρεθεί στο Βιετνάμ. Ο David Halberstam, ανταποκριτής του περιοδικού *Time* στον πόλεμο του Βιετνάμ είπε για το *Platoon*: «Τα άλλα φιλμ του Χούλιγουντ για τον πόλεμο του Βιετνάμ ήταν βιασμός της ιστορίας. Αλλά το *Platoon* είναι ιστορικά και πολιτικά ακριβές».

Το Platoon προβλήθηκε στους κινηματογράφους τον Δεκέμβριο του 1986. Η ιστορία του πολέμου, που τη διηγείται ένας στρατιώτης πεζικού από τη δική του σκοπιά, άγγιξε την ψυχή του αμερικανικού κοινού. Η ταινία κατόρθωσε να παρουσιάσει το αίσθημα του φόβου που γνώριζε κάποιος στο Βιετνάμ, πλησιάζοντας την πραγματικότητα περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο φιλμ. Οι κριτικές ήταν κολακευτικές και το κοινό ανταποκρίθηκε θετικά. Η ταινία έγινε μία από τις μεγαλύτερες κινηματογραφικές επιτυχίες. Επίσης, προκάλεσε την αποκαλούμενη «Χροιά του Βιετνάμ» στον κινηματογράφο. Το πολιτικό μήνυμα του Platoon ποτέ δεν ειπώθηκε φωναχτά. Γινόταν, όμως, εύκολα αντιληπτό. Το μήνυμα του Όλιβερ Στόουν, του πρώτου απόμαχου του Βιετνάμ που έγραψε και σκηνοθέτησε μια ταινία για αυτό, είναι πως ο πόλεμος είναι κόλαση και ότι το Βιετνάμ είχε το δικό του τύπο κόλασης. (<https://www.imdb.com/title/tt0091763/>)

Εικόνα 11

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημείων: Μια ομάδα στρατιωτών σε πορεία, ο ένας πίσω από τον άλλο, μέσα στη νύχτα, κρατώντας όπλα. Στη μέση της αφίσας, σε μαύρο φόντο, ένα κράνος γυρισμένο ανάποδα. Πάνω στο κράνος διακρίνεται ένα φύλλο τράπουλας, ένα μενταγιόν με το σήμα της ειρήνης και κάποιο σύνθημα γραμμένο. Κάτω από το κράνος, το όνομα της ταινίας, Platoon, δηλαδή διμοιρία. Τα δύο Ο του Platoon σχηματίζονται από δύο μεταλλικές στρατιωτικές ταυτότητες, που ανέγραφαν τα στοιχεία κάθε στρατιώτη ώστε να αναγνωριστεί από την ταυτότητα σε περίπτωση θανάτου. Πάνω από το κράνος, γράφει «The first casualty of war is innocence», η πρώτη απώλεια του πολέμου είναι η αθωότητα.

Σημειόμενο: Η χαμένη αθωότητα είναι για τους 19χρονους Αμερικανούς που στέλνονται στον πόλεμο και βρίσκονται από το σχολείο στο πεδίο της μάχης. Το αναποδογυρισμένο κράνος μοιάζει με τάφο. Οι στρατιώτες φαίνεται ότι περπατούν (αποστολή «Search and destroy») και από κάτω παραμονεύει ο θάνατος, κάτι που παραπέμπει στα τούνελ των Βιετκόνγκ (το περίφημο μονοπάτι Χο Τσι Μινχ) και στις παγίδες θανάτου που κρύβονταν στο έδαφος και κάτω από αυτό. Η αντίθεση με το σήμα της ειρήνης πάνω στο κράνος που

είναι εργαλείο πολέμου, συμβολίζει την διττή φύση των πραγμάτων, το καλό και το κακό που συνυπάρχουν. Μπορεί ο στρατιώτης να είναι υπέρ της ειρήνης, αλλά εφόσον κλήθηκε να πάει στο Βιετνάμ δεν μπορεί να κάνει διαφορετικά. Μια διαρκής μάχη ανάμεσα σε καθήκον και ιδεολογία, αρχές και αξίες. Το φύλλο της τράπουλας παραπέμπει στην καθημερινότητα, τα χόμπι και την ζωή που έχει διακοπεί βίαια εξαιτίας του πολέμου.

6) **Full Metal Jacket** (1987)

Η ταινία είναι βασισμένη στο μυθιστόρημα με αυτοβιογραφικά στοιχεία «The Short-Timers» (1979) του Γκούσταβ Χάσφορντ, βετεράνου του Βιετνάμ, ο οποίος πέθανε σε ηλικία 45 ετών στην Αίγινα. Η παραγωγή και η σκηνοθεσία είναι του Στάνλεϊ Κιούμπρικ. Η ταινία ήταν υποψήφια για Όσκαρ καλύτερου διασκευασμένου σεναρίου. Το 2001, το Αμερικανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου (AFI) τοποθέτησε την ταινία στην θέση 95 ανάμεσα στις 100 πιο συναρπαστικές ταινίες του αμερικανικού κινηματογράφου.

(<https://www.imdb.com/title/tt0093058/>)

Εικόνα 12

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημείων: Κράνος με σφαίρες στο πίσω μέρος. Επάνω γράφει Born to kill, δηλαδή γεννημένος για να σκοτώνω, ενώ ταυτόχρονα έχει πάνω και το σήμα της ειρήνης. Ο τίτλος FULL METAL JACKET, δηλαδή ολόσωμο μεταλλικό τζάκετ.

Σημαινόμενο: «Γεννημένος να σκοτώνω» μαζί με το σήμα της ειρήνης.

Αντίθεση, μάχη ανάμεσα στο καλό και το κακό, στο καθήκον και τα πιστεύω του κάθε ανθρώπου, η παράνοια του πολέμου. Το ολόσωμο μεταλλικό τζάκετ, είναι η μετατροπή του ανθρώπου σε ρομπότ, μεταλλική πανοπλία ώστε να μην υπάρχουν ανθρώπινα συναισθήματα στον πόλεμο.

7) **Good morning Vietnam** (1987)

Η ταινία είναι βασισμένη στην αληθινή ιστορία του Adrian Cronauer, λοχία της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας που υπηρέτησε στο Βιετνάμ και ήταν ραδιοφωνικός παραγωγός των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων, κατά την

διάρκεια του πολέμου. Το 2000, το Αμερικανικό Ινστιτούτο Κινηματογράφου (AFI) τοποθέτησε την ταινία στην θέση 100 ανάμεσα στις 100 καλύτερες κωμωδίες του αμερικανικού κινηματογράφου.

(<https://www.imdb.com/title/tt0093105/>)

Εικόνα 13

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνον: Άνδρας, μεσήλικας, με ακουστικά στα αυτιά, κρατώντας μικρόφωνο. Φόντο άσπρες και κόκκινες ρίγες, της αμερικανικής σημαίας. Τίτλος, Καλημέρα Βιετνάμ (Good morning Vietnam). Στο πάνω μέρος, υπάρχει η ιστορία στην οποία βασίστηκε η ταινία. «In 1965, military D.J. Adrian Cronauer was sent to Vietnam to build morale. His strategy: keep 'em laughing. His problem: staying out of trouble. The wrong man. In the wrong place. At the right time», το 1965 ο στρατιωτικός ραδιοφωνικός παραγωγός Adrian Cronauer στάλθηκε στο Βιετνάμ να ανυψώσει το ηθικό των Αμερικανών στρατιωτών. Η στρατηγική του ήταν να τους κάνει να γελάνε, προσέχοντας να μην μπλέκει σε φασαρίες. Ο λάθος άνθρωπος, στο λάθος μέρος, την σωστή χρονική περίοδο.

Σημαινόμενο: Μια ανθρώπινη πλευρά του πολέμου, εάν υπάρχει τέτοια σε έναν πόλεμο. Οι Αμερικανοί στρατιώτες που υπηρετούν στο Βιετνάμ ακούνε ραδιόφωνο όπως στην κανονική ζωή ξεφεύγοντας για λίγο από την καθημερινότητα του πολέμου. Μεταφέροντα πίσω στην Αμερική, με τα τραγούδια που τους θυμίζουν όμορφες στιγμές και αγαπημένα πρόσωπα. Από την άλλη, έχουμε και ένα δείγμα του πλήρους σχεδιασμού του πολέμου εκ μέρους όσων τον κάνουν, αφού φροντίζουν και για την «ψυχαγωγία» των στρατιωτών, ώστε να έχουν ανεβασμένο ηθικό για να αποδίδουν καλύτερα στο πεδίο της μάχης. Πρώτη φορά σε πόλεμο υπήρξε κάτι σαν αυτό, άρα έχουμε ένα ακόμη στοιχείο που καταδεικνύει ότι ο πόλεμος του Βιετνάμ ήταν εντελώς διαφορετικός από όλους τους υπόλοιπους πολέμους.

8) **Hamburger Hill** (1987)

Η ταινία έκανε πρεμιέρα στους κινηματογράφους στις 28 Αυγούστου 1987 και περιγράφει την μάχη που έλαβε χώρα 13-20 Μαΐου 1969, στον Λόφο 937

«Hill 937» (937 μέτρα ήταν το υψόμετρο του λόφου), ανάμεσα σε Αμερικανούς στρατιώτες και δυνάμεις των Βιετκόνγκ. Η μάχη ήταν τόσο σφοδρή και αιματηρή, που όπως περιγράφουν επιζώντες Αμερικανοί στρατιώτες, έβλεπαν τις σάρκες συναδέλφων τους να πέφτουν σαν κρέας για χάμπουργκερ από την σφοδρότητα και την πυκνότητα των πυρών των αντιπάλων.

(<https://www.imdb.com/title/tt0093137/>)

Εικόνα 14

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

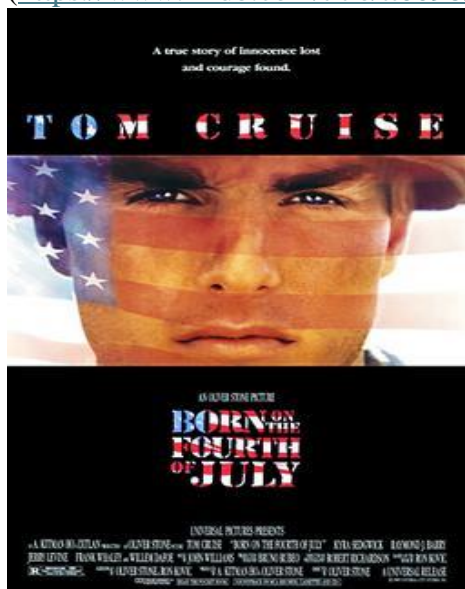
Σημαίνουν: Πέντε στρατιώτες ποζάρουν χαμογελαστοί, με όπλα, αλλά σε χαλαρή κατάσταση. Ξεκούραση και χαρά. Τίτλος: Hamburger Hill (Λόφος Χάμπουργκερ). Πάνω από τον τίτλο: «While the rest of the world wondered why, the Screamin' Eagles fought and died in the fiercest battle of the America's bloodiest war. War at its worst. Men at their best» - Την ώρα που ο υπόλοιπος κόσμος αναρωτιόταν γιατί (ήμαστε στο Βιετνάμ), οι κραυγάζοντες αετοί πολέμησαν και πέθαναν στην πιο άγρια μάχη του πιο αιματηρού πολέμου που διεξήγαγε η Αμερική. Ο πόλεμος στα χειρότερα του. Οι άνδρες στα καλύτερά τους.

Σημαινόμενο: Σφοδρή μάχη στο όρος Χάμπουργκερ που ονομάστηκε έτσι από τις σκληρές εικόνες Αμερικανών στρατιωτών με τα σώματά τους κομμένα από τις ριπές, σαν κρέας σε χάμπουργκερ. Είναι η αισιοδοξία πριν τη μάχη; Είναι η χαρά μετά τη μάχη επειδή επέζησαν; Και ας πέθαναν δικοί τους. Κυνισμός του πολέμου. Παρά τους νεκρούς, νικήσαμε. Τα χαμογελαστά πρόσωπα εκφράζουν την νεανική αθωότητα μέσα στην δίνη του πολέμου. Ποζάρουν σαν να βγάζουν αναμνηστική φωτογραφία με τους συμπαίκτες τους στην ομάδα φούτμπολ του Λυκείου ή του Κολεγίου τους. Συνήθισαν τον πόλεμο. Τα λόγια πάνω από τον τίτλο μιλούν για τον ηρωισμό των στρατιωτών της μάχης αυτής, οι οποίοι δεν είχαν την «πολυτέλεια» όπως ο υπόλοιπος κόσμος να αναρωτηθούν γιατί βρίσκονται στο Βιετνάμ, καθώς έπρεπε να πολεμήσουν για να σώσουν την ζωή τους. Αλλιώς βλέπουμε τα πράγματα όταν ήμαστε απ' έξω, αλλιώς όταν συμμετέχουμε σε αυτά.

9) **Born on the 4th of July** (1989)

Βασισμένη στην αληθινή ιστορία του Ρον Κόβιτς, βετεράνου του πολέμου του Βιετνάμ, η δεύτερη ταινία του Όλιβερ Στόουν για τον πόλεμο του Βιετνάμ, εστιάζει στο δράμα πολλών βετεράνων που επέστρεψαν στις ΗΠΑ με αναπηρίες και διαταραγμένη ψυχική υγεία, στην προσπάθεια που έκαναν να ενταχθούν ξανά στην κοινωνία και στον τρόπο που αντιμετωπίστηκαν από τους συμπατριώτες τους. Η ταινία βραβεύτηκε με το Όσκαρ καλύτερης σκηνοθεσίας.

(<https://www.imdb.com/title/tt0096969/>)

Εικόνα 16

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνον: Τίτλος στα χρώματα της αμερικανικής σημαίας, «Γεννημένος την 4^η Ιουλίου». Απεικονίζεται το πρόσωπο ενός νέου άνδρα ο οποίος φορά κράνος. Το πρόσωπό του έχει ως φόντο την αμερικανική σημαία. Πάνω και κάτω από τη φωτογραφία υπάρχει μαύρο χρώμα. Στο πάνω μέρος της αφίσας, η αναφορά ότι πρόκειται για αληθινή ιστορία- «A true story of innocence lost and courage found», μια αληθινή ιστορία για την αθωότητα που χάθηκε και το θάρρος που βρέθηκε.

Σημαινόμενο: 4^η Ιουλίου, ημέρα της Αμερικανικής Ανεξαρτησίας. Γέννηση της Αμερικής. Εκείνη την μέρα γεννήθηκε και ο ήρωας της ταινίας. Ταυτισμένος με την Αμερική από την γέννησή του. Στο πρόσωπό του αποτυπώνεται η χαμένη νιότη, η χαμένη αθωότητα, η χαμένη γενιά των νέων Αμερικανών που βρέθηκαν στον πόλεμο του Βιετνάμ. Το βλέμμα είναι άδειο. Οι ρίγες της αμερικανικής σημαίας στο πρόσωπό του θαρρείς ότι είναι κάγκελα που τον φυλακίζουν για το υπόλοιπο της ζωής του. «Το θάρρος που βρέθηκε», στέλνει το μήνυμα της μάχης των ανθρώπων με αντιξοότητες που τυχαίνουν στην ζωή τους. Να μην το βάζουν κάτω, να βρίσκουν θάρρος και να παλεύουν.

10) **Casualties of war** (1989)

Η ταινία περιγράφει τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν το 1966 στον Λόφο 192 «Hill 192», στα οποία μία ομάδα Αμερικανών στρατιωτών απήγαγαν μία Βιετναμέζα από το χωριό της και αφού την βίασαν την σκότωσαν. Το σενάριο είναι του Ντέιβιντ Ρέιμπ και η σκηνοθεσία του Μπράιαν Ντε Πάλμα. Η ταινία βασίστηκε στο άρθρο για το παραπάνω περιστατικό, του δημοσιογράφου Ντάνιελ Λανγκ της εφημερίδας «The New Yorker», το 1969. Ο Αμερικανός σκηνοθέτης, σεναριογράφος και ηθοποιός Κουεντίν Ταραντίνο, χαρακτήρισε την ταινία ως την κορυφαία για τον πόλεμο του Βιετνάμ.

(<https://www.imdb.com/title/tt0097027/>)

Εικόνα 18

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνουν: Δύο νέοι άνδρες. Ο ένας ψύχραιμος και αποφασιστικός. Ο άλλος φωνάζει δηλώνοντας αίσθημα φρίκης και τρόμου. Τίτλος: Απώλειες πολέμου. Κάτω από τον τίτλο: «Even in war, murder is murder» - Ακόμη και στον πόλεμο, ο φόνος είναι φόνος.

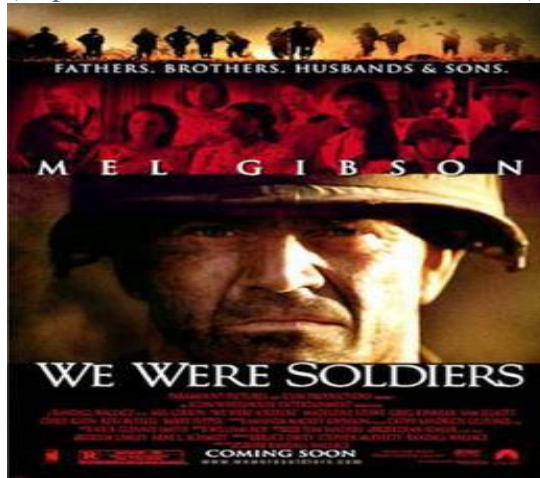
Σημαινόμενο: Απώλειες πολέμου. Αμέτρητες. Απώλεια ζωής. Αθωότητας. Συνείδησης. Ψυχής. Ανθρωπιάς. Συναισθημάτων. Η δολοφονία σε στοιχειώνει ακόμη και στον πόλεμο που πρέπει να σκοτώσεις για να ζήσεις.

11) **We were soldiers** (2002)

Μια ταινία του Ράνταλ Γουάλας, βασισμένη στο βιβλίο «We were soldiers once and young», των Χαλ Μουρ και Τζο Γκάλουγουι (1941-2021), για την μάχη στην κοιλάδα της Ia Drang στις 14 Νοεμβρίου 1965, ανάμεσα σε Αμερικανούς στρατιώτες και Βιετκόνγκ. Ο Μουρ ήταν συνταγματάρχης του αμερικανικού στρατού, επικεφαλής των Αμερικανών στην μάχη, ενώ ο Γκάλουγουι, ρεπόρτερ που κάλυπτε τον πόλεμο του Βιετνάμ, βοήθησε στην

διάσωση πολλών τραυματιών στην μάχη της Ia Drang και για αυτό τιμήθηκε με το μετάλλιο Bronze Star.

(<https://www.imdb.com/title/tt0277434/>)

Εικόνα 19

ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΙΣΑΣ

Σημαίνον: Η αφίσα είναι χωρισμένη σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος, σε βλέπουμε πεδίο μάχης, στρατιώτες που τρέχουν και από πάνω τους ελικόπτερα. Οι φιγούρες των στρατιωτών είναι μαύρες και γύρω τους παντού ένα χρώμα κίτρινο θολό που αποτυπώνει την αντάρα της μάχης.

Στο δεύτερο μέρος υπάρχουν φιγούρες γυναικών σε κόκκινο φόντο.

Πρώτο και δεύτερο μέρος χωρίζονται με τις λέξεις «Fathers, brothers, husbands, sons» - Πατέρες, αδερφοί, σύζυγοι, γιοι.

Στο τρίτο μέρος, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της αφίσας, βλέπουμε το πρόσωπο ενός άνδρα. Είναι αξύριστος, φοράει κράνος και έχει ταλαιπωρημένο πρόσωπο. Δεν είναι απλός στρατιώτης, διότι φαίνεται μεσήλικας. Τίτλος: «We were soldiers» - Ήμασταν κάποτε στρατιώτες.

Σημαινόμενο: Στον πόλεμο του Βιετνάμ πολέμησε όλη η Αμερική. Οι άνδρες στο πεδίο της μάχης. Οι γυναίκες που έμειναν πίσω να περιμένουν τους άνδρες τους, τους αδερφούς τους, τους γιους τους να γυρίσουν. Έμειναν πίσω πολεμώντας με την καθημερινότητα, τα προβλήματα, μεγαλώνοντας μόνες τα παιδιά τους, δουλεύοντας και περιμένοντας. Έζησαν με τον φόβο μήπως δουν κάποιο τζιπ του στρατού έξω από την πόρτα τους που θα τους φέρει τα κακά μαντάτα για τον άνθρωπό τους. Πραγματικές ηρωίδες. Το πρόσωπο του άνδρα στην αφίσα έχει μέσα στο μυαλό του το πεδίο της μάχης, αλλά ταυτόχρονα και την οικογένειά του που έχει αφήσει πίσω. Τα δύο πρώτα μέρη, είναι σαν να βρίσκονται μέσα στο κεφάλι του κεντρικού προσώπου της αφίσας. Ο τίτλος «Ήμασταν κάποτε στρατιώτες» συνδέει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον. Ναι, ήμασταν κάποτε στρατιώτες, τώρα τι ήμαστε; Θα ξεπεράσουμε ποτέ τον πόλεμο; Μεταπολεμικά τραύματα, σύνδρομα, αναμνήσεις, εφιάλτες.

I. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

I.1. ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΘΕΣΗ

«Με το τέλος της εκπαίδευσης (Advanced training) πήρα την πρώτη θέση στην μονάδα μου με απονομή πλακέτας, την οποία 4 χρόνια μετά την πέταξα στον Λευκό Οίκο του Νίξον σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας εναντίον του πολέμου στο Βιετνάμ».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

«Ήμουν άτυχος να έχω διαβάσει αρκετά γύρω από τον πόλεμο των Γάλλων και να πιστεύω ότι ήταν ένας γνήσιος απελευθερωτικός αγώνας εκδίωξης των ξένων (Γάλλων και Αμερικανών) και έτσι ήμουν ταμένος να πολεμώ λάθος ανθρώπους και αυτό ακριβώς ήταν άκρως βασανιστικό και τραυματικό».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

«Σε αποστολή Search and Destroy (Έρευνα και Καταστροφή) εντοπίσαμε σε πιθανή κρυψώνα διαφυγή κάποιου ατόμου. Λόγω του χαμηλού ύψους μου, μου δόθηκε η εντολή να πάρω φακό και πιστόλι και να μπω μέσα για έρευνα. Αρνήθηκα και ο αξιωματικός με απείλησε με κατηγορία ανυπακοής για να περάσω στρατοδικείο. Κάποιος άλλος πιο κοντός από εμένα (ινδιάνικης καταγωγής) προσφέρθηκε να αναλάβει την αποστολή με εντολή του αξιωματικού να τον ακολουθήσω. Αφού σκότωσε μια ανυπεράσπιστη γυναίκα που κρυβόταν εκεί, έπρεπε μαζί να την βγάλουμε από την κρυψώνα. Ο χώρος ήταν πολύ στενός και τραβώντας από μαλλιά και ρούχα, μετά από ώρα τη βγάλαμε. Το στομάχι μου έγινε κόμπος προσπαθώντας να δείχνω σκληρό και ψυχρό πρόσωπο μπροστά στους άλλους. Ο άλλος κομπλεξικά μικροκαμωμένος φούσκωσε από υπερηφάνεια».

«Σε αποστολή Search and Destroy (Έρευνα και Καταστροφή) κυκλώσαμε ένα χωριό με τον κόσμο πανικόβλητο να κρύβεται και άλλοι να το βάζουν στα πόδια. Κανόνας: Όποιος τρέχει του ρίχνεις, δεν υπάρχει μπορεί ή ίσως. Από την πλευρά του οχήματός μου είδαμε κάποιο άτομο να τρέχει μέσα από τα δέντρα στα 40-50 μέτρα. Τι περιμένεις, μου λέει ο λοχίας, ρίχτου. Σκόπιμα σήκωσα το πολυβόλο πάνω από το κεφάλι του παιδιού που έτρεχε. Πήγαινε, μου λέει ο λοχίας, να τον φέρεις εδώ. Πλησιάζοντας είδα ένα παιδί γύρω στα δέκα-δώδεκα χρόνια να τρέμει από τον φόβο του. Του λέω στα ελληνικά «Μη φοβάσαι, εγώ δεν πρόκειται να σου κάνω τίποτα, έλα κοντά μου», σε λίγο με ρωτάει ο λοχίας «γιατί δεν τον πέτυχες;». «Κοίτα, είναι ένα αθώο παιδί», του λέω. Η απάντησή του: «Αυτό το παιδί βάζει νάρκες το βράδυ και σκοτώνονται οι δικοί μας». Ο διάλογος ανάμεσά μας ήταν αρκετά έντονος. Ήξερα ότι έπρεπε να είμαι προσεκτικός, πολλά γίνονταν».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

«Λίγο πιο μετά, μου δόθηκε η εντολή να συλλάβω έναν αγρότη, να του περάσω κουκούλα, να του δέσω τα χέρια και να τον κουβαλήσω στο χώρο συγκέντρωσης που

ήμαστε αρκετοί. Μου ήρθαν στο νου παρόμοια γεγονότα που άκουγα να κάνουν οι Γερμανοί στο χωριό μου στα χρόνια της Κατοχής. Τέλος πάντων, λέει κάποιος, άφησέ τον να φύγει και στα 30-40 μέτρα να του τη φυτέψουμε. Τρέχω στον αξιωματικό και λέω ότι εγώ τον συνέλαβα και θα πρέπει να περάσει από ανάκριση και όχι από σφαίρα, διαφορετικά θα κάνω αναφορά. Δεν τον σκότωσαν τότε και δεν ξέρω τι έγινε μετά. Αυτού του είδους τα περιστατικά ήταν πολλά.

«Πόσοι νεοβουβαλοι δεν έδωσαν τη ζωή τους για να εξασκηθούμε στη σκοποβολή μην συνειδητοποιώντας ότι ήταν ένα μεγάλο μέρος της περιουσίας αυτών που πηγαίναμε να σώσουμε από τον κομμουνισμό. Διαβάζοντας στα ενημερωτικά κείμενα και άρθρα τα σχετικά με το My Lai, χρειάζεται πολύ κουράγιο για να τα χωνέψεις».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

«Μια άλλη φορά ήμουν παρών σε ανάκριση Βιετκόνγκ από αξιωματικό του Νοτιοβιετναμέζικου στρατού. Δεμένος ο Βιετκόνγκ πισθάγκωνα σε κολόνα περνούσε ιερά εξέταση. Σε κάποιο διάλειμμα της ανάκρισης το βλέμμα μου διασταυρώθηκε με του αντάρτη και έμεινε για αρκετά κλειδωμένο. Δεν διέκρινα μίσος, ίσως διαισθάνθηκε τα αισθήματά μου. Δεν ξέρω, ούτε είχα κουράγιο για χαμόγελο. Ήθελα, μόνο, να φωνάξω δυνατά στον αξιωματικό, να του πω ότι αυτός που θα σκοτώσει πολεμάει για την πατρίδα σου και τη ζωή σου και όλου του Βιετνάμ».

Εικόνα 18 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Αιχμάλωτος αντάρτης Βιετκόνγκ, με χέρια δεμένα πισθάγκωνα και μάτια καλυμμένα. Στο βλέμμα του επικρατεί τρόμος και απόγνωση. Σημαινόμενο η φρίκη του πολέμου.

(Παπουτσόπουλος, 2023)

Το 2007 ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος επισκέφτηκε το μνημείο πεσόντων του πολέμου του Βιετνάμ που βρίσκεται στην Ουάσινγκτον.

Εικόνα 19 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Ο Λεωνίδας Παπουτσόπουλος, 40 χρόνια μετά την περιπέτειά του στο Βιετνάμ, ποζάρει μπροστά από το μνημείο με τα ονόματα των νεκρών Αμερικανών

κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ. Στο βλέμμα του υπάρχει θλίψη, νοσταλγία, μα και η ίδια αθωότητα της νεότητάς του. Σημειώμενο, ο άνθρωπος νίκησε το τέρας του πολέμου.

«Στη 2^η σειρά του πίνακα είναι ο άτυχος Donald Smith από την Πενσυλβάνια που με αντικατέστησε στη σειρά οδήγησης (14/4/1968) και χτυπήθηκε από νάρκη. Στην κυριολεξία, μου χάρισε χρόνια και το 2007 επισκέφτηκα τον χώρο αναγραφής όλων των νεκρών στην Ουάσινγκτον, όπως του ίδιου και αρκετών άλλων γνωστών μου. Αιώνια τους η μνήμη». (Παπουτσόπουλος, 2023)

«Η περίφημη θεωρία DOMINO EFFECT στηριγμένη σε εκατομμύρια χαμένες ζωές και καταστροφές, αποδείχτηκε λανθασμένη, γελοία και τραγική».

(Παπουτσόπουλος, 2023)

«Αντίθετα από τους άλλους πολέμους, αυτός ο πόλεμος χαρακτηρίζεται βρώμικος, πράγμα που σήμερα γίνεται αποδεκτό και από τις μεταγενέστερες κυβερνήσεις των ΗΠΑ. Δεν υπήρχε κανένα κίνητρο εκτός αυτού που βασιζόταν στο ότι ο κομμουνισμός θα έφτανε στις παραλίες της Αμερικής και έπρεπε να τον σταματήσουν στην αρχή του».

«Δεν πιστεύω ότι οι πόλεμοι λύνουν προβλήματα, απλά τα μεταθέτουν στο χρόνο».

«Αγάπησα αυτό τον λαό (τους Βιετναμέζους) πάρα πολύ και η καρδιά μου ματώθηκε από αυτά που πέρασαν. Ευτυχώς, δεν ήμουν ο μόνος με συναισθήματα εναντίον της εκεί παρουσίας μας, αλλά δεν μπορούσαμε να κάνουμε και τίποτα. Τα χαμογελαστά προσωπάκια των παιδιών στις επισκέψεις τους στις γέφυρες που φρουρούσαμε, ήταν μία αχτίδα φωτός και ελπίδας στο μαύρο φόντο της εκεί παρουσίας μας. Από διαίσθηση καταλάβαιναν τα αισθήματά μου και μου το ανταπέδιδαν με το γλυκό χαμόγελό τους. Πολλές φορές, η σκέψη μου ταξιδεύει εκεί και αναλογίζομαι το υπόλοιπο μέρος της ζωής τους». (Παπουτσόπουλος, 2023)

«Θα ήθελα να ελπίζω και να ευχηθώ να μην ζήσει κανένας άλλος ανάλογα γεγονότα». (Παπουτσόπουλος, 2023).

Εικόνα 20 ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Σημειωτική ανάλυση: Μικρές Βιετναμέζες, ποζάρουν χαμογελαστές. Σημαινόμενο, η παιδική αθωότητα που κινδυνεύει μέσα στη δίνη του πολέμου, αλλά και η ελπίδα που πηγάζει από τα μάτια των παιδιών για το τέλος του πολέμου.

1.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η οικονομική παγκοσμιοποίηση επικράτησε των τραυμάτων μνήμης

Στον επίλογο του βιβλίου του Λεωνίδα Παπουτσόπουλου, φαίνεται ότι η οικονομική-καταναλωτική παγκοσμιοποίηση, επικράτησε των τραυμάτων μνήμης.

«Το Βιετνάμ προοδεύει κάτω από την οικονομία του κεφαλαίου. Πριν λίγα χρόνια, Αμερική και Βιετνάμ είχαν κάνει κοινές ναυτικές ασκήσεις στον κόλπο του Τονκίν». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Εκεί, δηλαδή, που τον Αύγουστο του 1964, συνέβη το περιστατικό που ουσιαστικά έβαλε τις ΗΠΑ στον πόλεμο (επίθεση βορειοβιετναμικών περιπολικών σκαφών στα αμερικανικά αντιτορπιλικά Μάντοξ και Τέρνερ Τζόι).

«Οι νέοι σήμερα στο Βιετνάμ δεν σκαλίζουν την ιστορία του παρελθόντος και έχουν πολύ καλές σχέσεις με τους Αμερικανούς». (Παπουτσόπουλος, 2023)

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε, διαβάζοντας όσα κατέγραψε για το Βιετνάμ στο βιβλίο του «Αναμνήσεις ζωής-Από τον Τζον Λένον στον Νέλσον Μαντέλα», ο δημοσιογράφος Λάμπης Τσιριγωτάκης, όταν επισκέφτηκε την χώρα 25 χρόνια μετά το τέλος του πολέμου.

«Κατέληξα στο συμπέρασμα ότι οι Βιετναμέζοι είναι πραγματιστές, προσπαθούν να ξεχάσουν τον εμφύλιο πόλεμο και τη σύγκρουση με τους Αμερικανούς. Θέλουν να βλέπουν μόνο μπροστά, τους απασχολεί μόνο το μέλλον. Και ίσως η μεγαλύτερη ειρωνεία είναι ότι οι πλέον ευπρόσδεκτοι τουρίστες είναι οι Αμερικανοί. Όταν επισκέφτηκα την υπόγεια σήραγγα Χο Τσι Μινχ-το όπλο που έδωσε στους Βορειοβιετναμέζους τη νίκη και τώρα αποτελεί τουριστική ατραξιόν- συνομίλησα με έναν νεαρό φρουρό στρατιώτη. Μου είπε ότι στον πόλεμο και στους βομβαρδισμούς των Αμερικανών είχε χάσει έξι στενούς συγγενείς του. Τον ρώτησα τι αισθανόταν όταν συναντούσε Αμερικανούς τουρίστες».

«Τους συμπαθώ, είναι καλοί άνθρωποι. Φέρνουν λεφτά στην οικονομία μας», απάντησε.

Συνεχίζει ο Τσιριγωτάκης:

«Τότε θυμήθηκα τα λόγια ενός Γάλλου επιχειρηματία που αντιπροσώπευε μια βιομηχανία αυτοκινήτων στο Βιετνάμ. Ένα βράδυ που προσφέρθηκε να μας ξεναγήσει στη νυχτερινή ζωή της Χο Τσι Μινχ, μου είπε:

“Να ξέρεις, εδώ ο κόσμος δεν έχει αισθήματα. Ο θεός τους είναι το πράσινο δολάριο”.

Σε τέτοιο φιλικό κλίμα, πολλοί Αμερικανοί που είχαν πολεμήσει στο Βιετνάμ επέστρεψαν, παντρεύτηκαν Βιετναμέζες, έστησαν δικές τους δουλειές».

Ο Τσιριγωτάκης συνάντησε τον Ελληνοαμερικανό Γιώργο Τραγάκη. Ο Τραγάκης είχε πολεμήσει δύο φορές στο Βιετνάμ. Την πρώτη ως νεαρός αξιωματικός των πεζοναυτών. Τραυματίστηκε, μεταφέρθηκε στην Αμερική και όταν έγινε καλά,

ζήτησε να επιστρέψει στο Βιετνάμ. Μερικά χρόνια μετά το τέλος του πολέμου, εγκαταστάθηκε στη Χο Τσι Μινχ Σίτυ (πρώην Σαϊγκόν), παντρεύτηκε Βιετναμέζα και ανέλαβε τη διεύθυνση μιας μεγάλης πολυεθνικής ασφαλιστικής εταιρείας.

Στο ερώτημα πώς τον βλέπουν οι Βιετναμέζοι, απάντησε:

«Πολύ φιλικά. Το ίδιο συμβαίνει και με τους άλλους Αμερικανούς που ζουν στο Βιετνάμ. Οι Βιετναμέζοι δεν έχουν αισθήματα εκδίκησης, καταλαβαίνουν ότι δεν έχουν να κερδίσουν τίποτα ανατρέχοντας στο παρελθόν, είναι πραγματιστές».

Ακόμη μία απόδειξη της νίκης της οικονομίας εναντίον των τραυμάτων μνήμης, αποτελεί η περίπτωση του Νιέν Γκι Λάι.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου ήταν υπουργός Οικονομικών στο Νότιο Βιετνάμ. Μετά το τέλος του πολέμου και τη νίκη του Βορείου Βιετνάμ φυλακίστηκε για μερικά χρόνια. Καθώς, όμως, το οικονομικό πρόγραμμα που εφαρμόστηκε απέτυχε, τον αποφυλάκισαν και του ανέθεσαν το υπουργείο Οικονομικών. Χρησιμοποίησε για το οικονομικό του πρόγραμμα την παραπλανητική ετικέτα «οικονομία της αγοράς» για να μην προκληθούν αντιδράσεις από τους σκληρούς κομμουνιστές της κυβέρνησης.

Μα πώς δικαιολογείται ένα κομμουνιστικό καθεστώς να υιοθετεί την ελεύθερη οικονομία;

«Ο Χο Τσι Μινχ, πατέρας του έθνους μας, ήταν πρώτα πατριώτης και μετά κομμουνιστής».

(Τσιριγωτάκης, 2023)

ΜΝΗΜΕΣ ή ΛΗΘΗ

Η μελέτη αυτή είναι αφιερωμένη στη μνήμη και τα μνημονικά φαινόμενα.

Ακολουθεί το έργο φαινομενολογίας με την χουσερλιανή έννοια του όρου και την ιστορία ως ένα στοχασμό πάνω στη λήθη. Εντάσσεται στα πλαίσια μιας ερμηνευτικής της ανθρώπινης ιστορικής συνθήκης που είναι η δική μας. Μας θορυβεί το ανησυχητικό θέαμα που προσφέρουν η υπερβολή μνήμης εδώ, η υπερβολή λήθης αλλού, η επίδραση των αναμνηστικών τελετών και οι καταχρήσεις μνήμης και λήθης.

«Η ιδέα μιας πολιτικής της ακριβοδίκαιης μνήμης είναι από την άποψη αυτή ένα από τα ομολογημένα θέματα που με απασχολούν ως πολίτη» (Ricoeur, 2013).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

1883: Η Γαλλία διακηρύσσει ότι το «όνομα Βιετνάμ» καταργείται και ιδρύει την Κονγκίνα (στο Νότο) ως αποικία, το Αννάμ (στο κέντρο) και το Τονκίνο (στο Βορρά) ως προτεκτοράτα.

1940: Η Ιαπωνία καταλαμβάνει την Ινδοκίνα αλλά διατηρεί τη διακυβέρνηση των Γάλλων του Βισί.

1941: Ίδρυση της Βιετμίνχ (Ένωσης για την Ανεξαρτησία του Βιετνάμ) και του Στρατού Εθνικής Σωτηρίας.

1945: Μάρτιος, η Ιαπωνία διακόπτει μονομερώς τη γαλλική διακυβέρνηση στην Ινδοκίνα και ιδρύει ένα «ανεξάρτητο» Βιετνάμ υπό τον αυτοκράτορα Μπάο Ντάι (1912-1997).

Ιούλιος, η διάσκεψη του Ποτσνταμ καθιστά την Εθνικιστική Κίνα και τη Βρετανία υπεύθυνες για το Βιετνάμ βορείως και νοτίως του δέκατου έκτου παράλληλου αντιστοίχως.

15 Αυγούστου, παράδοση της Ιαπωνίας.

18-28 Αυγούστου, η «Αυγουστιάτικη Επανάσταση» των Βιετμίνχ: εξεγέρσεις σε πόλεις, κωμοπόλεις και σε ολόκληρη τη χώρα.

30 Αυγούστου, ο Μπάο Ντάι παραιτείται υπέρ της προσωρινής κυβέρνησης και παραδίδει τις σφραγίδες του αξιώματός του.

2 Σεπτεμβρίου, ο Χο Τσι Μινχ (1890-1969) διακηρύσσει την ανεξαρτησία του Βιετνάμ.

13 Σεπτεμβρίου, αποβιβάζεται ο Βρετανός υποστράτηγος Ντάγκλας Γκρέισι (1894-1964) και αποκαθιστά τον γαλλικό έλεγχο νοτίως του δέκατου έκτου παραλλήλου.

Οκτώβριος, ο Χο Τσι Μινχ ζητάει από τον Πρόεδρο Χάρι Τρούμαν (1884-1972) να υποστηρίξει την ανεξαρτησία του Βιετνάμ.

1946: Μάρτιος, συμφωνία μεταξύ Γαλλίας και Βιετνάμ προβλέπει δημοψήφισμα για την ένωση Κονγκίνας, Αννάμ και Τονκίν· το Βιετνάμ θα γινόταν ένα «ελεύθερο κράτος» μέσα στη Γαλλική Ένωση. Επιστροφή περιορισμένου αριθμού Γάλλων στρατιωτών στο Βορρά για να αντικαταστήσουν τους αναχωρούντες στρατιώτες της Εθνικιστικής Κίνας.

Μάιος-Ιούνιος, ο Χο Τσι Μινχ στη Γαλλία για περαιτέρω διαπραγματεύσεις· ο Γάλλος ύπατος αρμοστής ακυρώνει τη συμφωνία του Μαρτίου και ανακηρύσσει την Κονγκίνα ξεχωριστή αποικία· ο Χο κάνει έναν προσωρινό διακανονισμό της τελευταίας στιγμής.

Νοέμβριος, οι Γάλλοι βομβαρδίζουν το λιμάνι της Χαϊφόνγκ, σκοτώνοντας 6.000 πολίτες.

Δεκέμβριος, οι Βιετμίνχ επιτίθενται στις γαλλικές δυνάμεις στο Ανόι. Αρχίζει ο πόλεμος της Αντίστασης.

1948: Ο Μπάο Ντάι επικεφαλής του κράτους. Έμμεση χρηματοδότηση του πολέμου από τις ΗΠΑ υπό τον Πρόεδρο Τρούμαν.

1949: Η συμφωνία των Ηλυσίων Πεδίων δίνει «ανεξαρτησία» στο Βιετνάμ σαν ένα «συνδεδεμένο μέλος» μέσα στη Γαλλική Ένωση.

1950: Η Λαοκρατική Δημοκρατία του Βιετνάμ υπό τον Χο Τσι Μινχ αναγνωρίζεται από το σοβιετικό μπλοκ· η κυβέρνηση του Μπάο Ντάι αναγνωρίζεται από τις ΗΠΑ και τη Μεγάλη Βρετανία. Αμφότερες οι κυβερνήσεις ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν ολόκληρο το Βιετνάμ. Οι ΗΠΑ δίνουν στη Γαλλία 15 εκατομμύρια δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια· στέλνεται στο Βιετνάμ η Συμβουλευτική Ομάδα Στρατιωτικής Βοήθειας.

1954: Μάρτιος-Μαΐος, μάχη του Ντιενμπιενφού.

Απρίλιος, η κυβέρνηση Αϊζενχάουερ (1890-1969) συζητά την άμεση επέμβαση στον πόλεμο.

Μαΐος, αρχίζει η διάσκεψη της Γενεύης για την Ινδοκίνα.

Ιούλιος, υπογράφονται οι συμφωνίες της Γενεύης· ο Νγκο Ντινχ Ντιεμ (1901-1963) φτάνει στη Σαϊγκόν.

Σεπτέμβριος, ανακοινώνεται η ίδρυση του SEATO (Southeastern Asia Treaty Organization)-Οργάνωση Συμφώνου Νοτιοανατολικής Ασίας

1955-56: Ο Νγκο Ντινχ Ντιεμ, με τη βοήθεια των ΗΠΑ, αποκτά τον έλεγχο στη Σαϊγκόν, απορρίπτει τον όρο της συμφωνίας της Γενεύης για εκλογές, αρχίζει να καταδιώκει όσους πολέμησαν με τους Βιετμίνχ, και ιδρύει τη Δημοκρατία του Βιετνάμ (στο Νότιο Βιετνάμ). Οι Αμερικανοί σύμβουλοι αναλαμβάνουν την εκπαίδευση του στρατού της Δημοκρατίας του Βιετνάμ(ΣΔΒ). Στο Βόρειο Βιετνάμ, η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώνεται το 1956 και έπειτα επανεκτιμάται κριτικά.

1957: Ο πρόεδρος Ντιεμ επισκέπτεται τις ΗΠΑ. Οι πρώην Βιετμίνχ οργανώνονται για αυτοάμυνα.

1959: Ο νόμος 10/59 αυξάνει πολύ την καταστολή στο Νότιο Βιετνάμ. Το Ανόι επιτρέπει περιορισμένη ένοπλη πάλη στο Νότιο Βιετνάμ· η πρώτη ομάδα «ανασυνταγμένων» πηγαίνει από το Βόρειο Βιετνάμ στον Νότο.

1960: Ιανουάριος, εξέγερση στην επαρχία Μπεν Τρε.

Νοέμβριος, ανεπιτυχές πραξικόπημα του ΣΔΒ κατά του Ντιεμ.

Δεκέμβριος, ίδρυση του Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου (ΕΑΜ).

Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ στο Βιετνάμ είναι 900 άτομα.

1961: Μάϊος, ο Αντιπρόεδρος Λίντον Τζόνσον (1908-1973) επισκέπτεται το Βιετνάμ, υποστηρίζει τη χορήγηση νέας βοήθειας προς τον Ντιεμ.

Οκτώβριος, οι Μάξουελ Τέιλορ (1901-1987), στρατηγός και μετέπειτα Πρέσβης των ΗΠΑ στο Νότιο Βιετνάμ και Ουόλτ Ουίτμαν Ρόστοου (1916-2003), σύμβουλος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ και του Προέδρου Κένεντι, επισκέπτονται το Βιετνάμ και υποστηρίζουν την αποστολή μάχιμων στρατευμάτων.

Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ αυξάνεται σε πλέον των 3.000.

1962: Δημιουργία της Διοίκησης Στρατιωτικής Βοήθειας Βιετνάμ υπό τον στρατηγό Πολ Χάρκινς (1904-1984). Οι Αμερικανοί σύμβουλοι εξουσιοδοτούνται να ανταποδίδουν τα πυρά αν δεχτούν επίθεση.

Μάρτιος, ξεκινάει το πρόγραμμα στρατηγικών οικισμών με την επιχείρηση ΑΝΑΤΟΛΗ.

Ιούλιος, η διάσκεψη της Γενεύης συμφωνεί για την ουδετερότητα του Λάος.

1963: Ιανουάριος, μάχη του Απ Μπακ.

Μάϊος-Αύγουστος, διαδηλώσεις των βουδιστών καταστέλλονται βίαια από την κυβέρνηση.

Οι ΗΠΑ εξετάζουν το ενδεχόμενο πραξικοπήματος για να ανατρέψουν την κυβέρνηση του Ντιεμ. Ο Χένρι Κάμποτ Λοτς (1902-1985) αντικαθιστά τον πρεσβευτή Φρέντερικ Νόλτινγκ (1911-1989).

1 Νοεμβρίου, ανατροπή του Ντιεμ· ο Ντιεμ και ο αδελφός του Νου (1910-1963) σκοτώνονται. Ο Ντουόνγκ Βαν Μινχ (1916-2001) ηγέτης της στρατιωτικής χούντας.

22 Νοεμβρίου, δολοφονείται ο Πρόεδρος Τζον Κένεντι (1917-1963).

Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ αριθμεί πλέον των 16.000.

1964: Ιανουάριος, ο Νγκουγιέν Χανχ (1927-2013) ανατρέπει την κυβέρνηση του Μινχ.

Φεβρουάριος-Αύγουστος, ο Τζόνσον δίνει εντολή για εντατικοποίηση των παρενοχλήσεων κατά του Βορείου Βιετνάμ σύμφωνα με το σχέδιο Ο 34-Α, που περιλάμβανε επιδρομές μονάδων καταδρομέων της Σαϊγκόν κατά βορειοβιετναμικών νησιών.

Ιούνιος, ο στρατηγός Ουίλιαμ Ουεστμόρλαντ (1914-2005) αντικαθιστά τον Χάρκινς ως αρχηγός της Διοίκησης Στρατιωτικής Βοήθειας Βιετνάμ· ο στρατηγός Μάξουελ Τέιλορ αντικαθιστά τον Λοτς ως πρεσβευτής. Ο Γάλλος Πρόεδρος Σαρλ Ντε Γκωλ (1890-1970) κάνει έκκληση να μπει τέλος στην ξένη επέμβαση στο Βιετνάμ και προσφέρεται να μεσολαβήσει.

2 και 4 Αυγούστου, τα αμερικανικά αντιτορπιλικά Μάντοξ και Τέρνερ Τζόι αναφέρουν επίθεση από βορειοβιετναμικά περιπολικά σκάφη στον Κόλπο του Τονκίνου· ο Τζόνσον διατάζει αεροπορικές επιδρομές «αντιποίνων».

3 Αυγούστου, το Ανόι εγκρίνει τη σοβιετική έκκληση για επανασύγκληση της διάσκεψης της Γενεύης.

7 Αυγούστου, το Κογκρέσο περνάει το ψήφισμα για τον Κόλπο του Τονκίνου.

Σεπτέμβριος, οι Βορειοβιετναμέζοι ζητούν ξανά να γίνει η διάσκεψη της Γενεύης.

Οκτώβριος, η πρώτη μονάδα από Βορειοβιετναμέζους τακτικούς στρατιώτες στέλνεται στο Νότιο Βιετνάμ· τον Μάιο του 1965 αυτοί αριθμούν 6.500.

Δεκέμβριος, αρχίζει ο βομβαρδισμός του Μονοπατιού του Χο Τσι Μινχ στο Λάος.

Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ αριθμεί πλέον των 23.000.

1965: Φεβρουάριος, δυνάμεις των ΗΠΑ στο Πλείκου δέχονται επίθεση από το ΕΑΜ· ο Τζόνσον διατάζει την επιχείρηση ΒΡΟΝΤΕΡΟΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ· η Κίνα προειδοποιεί ότι θα μπει στον πόλεμο αν οι ΗΠΑ εισβάλλουν στο Βόρειο Βιετνάμ.

Μάρτιος, ο γραμματέας του ΟΗΕ Ου Θαντ (1909-1974) προτείνει διάσκεψη ειρήνης· οι πρώτοι μάχιμοι στρατιώτες των ΗΠΑ αποβιβάζονται στη Ντανάνγκ. Γίνεται στο πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν η πρώτη «δημόσια συζήτηση» κατά του πολέμου.

Απρίλιος, ο Τζόνσον ζητάει «συνομιλίες άνευ όρων» με το Βόρειο Βιετνάμ· το Ανόι αναγγέλλει ειρηνευτική πρόταση τεσσάρων σημείων.

Μάιος, η πρώτη διακοπή των βομβαρδισμών τελειώνει μετά από έξι ημέρες. Δημόσιες συζητήσεις κατά του πολέμου γίνονται σε πανεπιστήμια σε ολόκληρη τη χώρα (ΗΠΑ).

Ιούνιος, ο υποπύραρχος Νγκουγιέν Κάο Κι (1930-2011) επιλέγεται για να ηγηθεί της ένατης κυβέρνησης μετά την ανατροπή του Ντιεμ.

Ο Χένρι Κάμποτ Λοτζ επανέρχεται ως πρεσβευτής.

Οκτώβριος-Νοέμβριος, αντιπολεμικές διαδηλώσεις στην Ουάσινγκτον και σε άλλες αμερικανικές πόλεις.

Νοέμβριος, μάχη στην κοιλάδα Ία Ντρανγκ.

24 Δεκεμβρίου, ξεκινάει η δεύτερη διακοπή των βομβαρδισμών. Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ αυξάνεται στις 184.300.

1966: 31 Ιανουαρίου, σταματάει η διακοπή των βομβαρδισμών.

Φεβρουάριος, ο Ουίλιαμ Φουλμπράιτ (1905-1995), πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας, αρχίζει δημόσιες ακροάσεις για τον πόλεμο.

Μάρτιος-Μάιος, ο Κι χρησιμοποιεί τον στρατό του Νότιου Βιετνάμ για να καταστείλει βουδιστικές διαδηλώσεις στη Χουέ και τη Ντανάνγκ.

Ιούνιος, βομβαρδίζονται δεξαμενές πετρελαίου στο Ανόι και τη Χαϊφόνγκ.

Οι στρατιώτες των ΗΠΑ φτάνουν τους 362.000· οι στρατιώτες «τρίτων χωρών» τους 50.000· οι τακτικοί του ΣΔΒ τους 315.000 επιπλέον των 300.000 που ανήκουν σε τοπικές και δυνάμεις αυτοάμυνας. Οι Λαϊκές Απελευθερωτικές Δυνάμεις αριθμούν 114.000, περιλαμβανομένων περίπου 46.000 τακτικών στρατιωτών του Λαϊκού

Στρατού του (Βορείου) Βιετνάμ· 320.000 στρατιώτες ανήκαν σε τοπικές και δυνάμεις πολιτοφυλακής.

1967: Ιανουάριος, επιχείρηση ΣΙΝΤΑΡ ΦΟΛΣ.

Φεβρουάριος-Μάρτιος, ο Βρετανός Πρωθυπουργός Χάρολντ Ουίλσον (1916-1985) και ο Σοβιετικός Πρωθυπουργός Αλεξέι Κισίγκιν (1904-1980) προσπαθούν να μεσολαβήσουν.

Απρίλιος, μεγάλες φιλειρηνικές διαδηλώσεις σε πόλεις των ΗΠΑ.

Μάιος, ο Έλσγουορθ Μπάνκερ (1894-1984) αντικαθιστά ως πρεσβευτής τον Λοτζ.

Σεπτέμβριος, ο Νγκουγιέν Βαν Θιέου (1923-2001) και ο Νγκουγιέν Κάο Κι γίνονται πρόεδρος και αντιπρόεδρος αντιστοίχως. Ο πρόεδρος Τζόνσον προσφέρει διακοπή των βομβαρδισμών σε αντάλλαγμα για «συνομιλίες».

Οκτώβριος, αντιπολεμικό συλλαλητήριο στο Πεντάγωνο.

Νοέμβριος, ο Ουεστμόρλαντ δίνει στο Κογκρέσο μια αισιόδοξη αναφορά για τον πόλεμο.

Δεκέμβριος, το Ανόι προσφέρεται να συνομιλήσει μετά από διακοπή των βομβαρδισμών.

Οι στρατιώτες των ΗΠΑ αυξάνονται σε 485.000.

1968: Ιανουάριος, πολιορκία του Κε Σαν· επίθεση του Τετ.

Φεβρουάριος, ο Ουεστμόρλαντ ζητάει επιπλέον 206.000 Αμερικανούς στρατιώτες· ακροάσεις της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Γερουσίας για τον Κόλπο του Τονκίνου.

Μάρτιος, ο Γερουσιαστής Γιουτζίν Μακάρθι (1916-2005) κερδίζει τις προκριματικές εκλογές των Δημοκρατικών στο Νιου Χαμσάιρ· οι «Σοφοί» συμβουλεύουν τον Τζόνσον να μην αυξήσει άλλο τις δυνάμεις των ΗΠΑ· ο στρατηγός Κρέιτον Άμπραμς (1914-1974) αντικαθιστά τον Ουεστμόρλαντ. Ο Τζόνσον διατάζει μερική διακοπή των βομβαρδισμών στο Βόρειο Βιετνάμ και αναγγέλλει ότι δεν θα είναι υποψήφιος στις εκλογές.

Απρίλιος, δολοφονείται ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ (1929-1968).

Μάιος, ΗΠΑ και Βόρειο Βιετνάμ συμφωνούν να αρχίσουν προκαταρκτικές συνομιλίες στο Παρίσι.

Ιούνιος, δολοφονείται ο γερουσιαστής Ρόμπερτ Κένεντι (1925-1968) μετά τη νίκη του στις προκριματικές εκλογές των Δημοκρατικών στην Καλιφόρνια.

Αύγουστος, ο Χιούμπερτ Χάμφρεϊ (1911-1978) παίρνει το χρίσμα των Δημοκρατικών στο Σικάγο ενώ η αστυνομία δίνει μάχη με τους διαδηλωτές στους δρόμους γύρω από τον χώρο του συνεδρίου.

Οκτώβριος, ο Τζόνσον διατάζει πλήρη διακοπή των βομβαρδισμών στο Βόρειο Βιετνάμ· οι βομβαρδισμοί στο Λάος αυξάνονται.

Νοέμβριος, οι Ρίτσαρντ Νίξον (1913-1994) και Σπίρο Άγκνιου (1918-1996) εκλέγονται πρόεδρος και αντιπρόεδρος των ΗΠΑ αντιστοίχως.

Τα στρατεύματα των ΗΠΑ αριθμούν 535.000· οι τακτικές νοτιοβιετναμικές δυνάμεις 427.000, με 393.000 επιπλέον τοπικές δυνάμεις και πολιτοφυλακή. Οι συνδυασμένες δυνάμεις του Βορείου Βιετνάμ και του ΕΑΜ ανέρχονται σε περίπου 600.000 την εποχή της επίθεσης του Τετ.

1969: Ιανουάριος, αντιπρόσωποι της κυβέρνησης της Σαϊγκόν και του ΕΑΜ συμμετέχουν στις ειρηνευτικές συνομιλίες στο Παρίσι.

Φεβρουάριος, επιχείρηση ΦΑΡΑΓΓΙ ΝΤΙΟΥΙ στο Λάος.

Μάρτιος, επιχείρηση ΜΕΝΟΥ, αρχίζουν οι «μυστικοί βομβαρδισμοί» της Καμπότζης.

Ιούνιος, ο Νίξον αναγγέλλει την αποχώρηση 25.000 στρατιωτών ως πρώτο βήμα της διαδικασίας «βιετναμοποίησης» του πολέμου. Το ΕΑΜ αναγγέλλει τη δημιουργία Προσωρινής Επαναστατικής Κυβέρνησης (ΠΕΚ) του Νότιου Βιετνάμ.

Σεπτέμβριος, πεθαίνει ο Χο Τσι Μινχ.

Οκτώβριος-Νοέμβριος, μαζικές αντιπολεμικές διαδηλώσεις.

Νοέμβριος, αποκαλύπτεται η σφαγή στο Μι Λάι το 1968· ο Νίξον καλεί τη «σιωπηλή πλειοψηφία» να υποστηρίξει την πολιτική του.

Η δύναμη των στρατευμάτων των ΗΠΑ μειώνεται σε 475.200.

1970: Φεβρουάριος, Κίσιντζερ (1923-2023) και Λε Ντουκ Θο (1911-1990) αρχίζουν μυστικές ειρηνευτικές συνομιλίες στο Παρίσι.

Μάρτιος, ο πρίγκηπας Σιχανούκ (1922-2012) ανατρέπεται από τον Λον Νολ (1913-1985) στην Καμπότζη.

Απρίλιος, εισβολή των ΗΠΑ στην Καμπότζη.

Μάιος, διαδηλώσεις διαμαρτυρίας γίνονται σε ολόκληρη την επικράτεια των ΗΠΑ.

Δεκέμβριος, το Κογκρέσο απαγορεύει την αποστολή αμερικανικών μάχιμων δυνάμεων στην Καμπότζη και το Λάος.

Η δύναμη των ΗΠΑ πέφτει στις 334.600· ο ΣΔΒ αριθμεί συνολικά ένα εκατομμύριο.

1971: Ιανουάριος, έρευνα του Στρατιώτη του Χειμώνα στο Ντιτρόιτ του Μίσιγκαν.

Φεβρουάριος-Μάρτιος, επιχείρηση ΦΑΡΑΓΓΙ ΝΤΙΟΥΙ ΙΙ· οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την εισβολή του ΣΔΒ στο Λάος.

Μάρτιος, ο Ντάνιελ Έλσμπεργκ (1931-2023), στρατιωτικός αναλυτής, δίνει τα Έγγραφα του Πενταγώνου στους *Νιου Γιορκ Τάιμς*. Ο υπολοχαγός Ουίλιαμ Κάλει (1943-) κρίνεται ένοχος για τη σφαγή στο Μι Λάι.

Απρίλιος, επιχείρηση ΦΑΡΑΓΓΙ ΝΤΙΟΥΙ ΙΙΙ· βετεράνοι του Βιετνάμ διαδηλώνουν κατά του πολέμου στην Ουάσινγκτον.

Ιούνιος, οι *Νιου Γιορκ Τάιμς* αρχίζουν να δημοσιεύουν σε συνέχειες τα Έγγραφα του Πενταγώνου.

Ιούλιος, ο Νίξον αναγγέλλει ότι ο Κίσιντζερ θα επισκεφτεί τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας· το επιτελείο του Νίξον χρησιμοποιεί τους «υδραυλικούς» για να παρακολουθεί τον Ντάνιελ Έλσμπεργκ.

Οκτώβριος, ο Θιέου υποψήφιος χωρίς αντίπαλο για τις προεδρικές εκλογές στο Νότιο Βιετνάμ.

Δεκέμβριος, ο Νίξον αναγγέλλει το τέλος της διακοπής των βομβαρδισμών του Βορείου Βιετνάμ.

Οι στρατιωτικές δυνάμεις των ΗΠΑ στις 156.800.

1972: Φεβρουάριος, ο Νίξον επισκέπτεται την Κίνα.

Μάρτιος, το Ανόι εξαπολύει την Εαρινή Επίθεση.

Απρίλιος, οι βομβαρδισμοί του Βορείου Βιετνάμ από B-52.

Μάιος, οι κομμουνιστικές δυνάμεις καταλαμβάνουν την πόλη Κουάνγκ Τρι· ο Νίξον διατάζει τη ναρκοθέτηση του λιμανιού της Χαϊφόνγκ· εντατικοποίηση των βομβαρδισμών στο Βόρειο Βιετνάμ.

Ιούνιος, διάρρηξη στο Ουότεργκέιτ.

Σεπτέμβριος, ο ΣΔΒ ανακαταλαμβάνει την πόλη Κουάνγκ Τρι.

Οκτώβριος, οι Κίσιντζερ και Λε Ντουκ Θο φτάνουν σε συμφωνία στο Παρίσι.

Νοέμβριος, σαρωτική νίκη του Νίξον στις προεδρικές εκλογές.

Δεκέμβριος, ο Λε Ντουκ Θο απορρίπτει τις αλλαγές στη συμφωνία που ζητάει ο Θιέου· οι συνομιλίες καταρρέουν στις 13 Δεκεμβρίου.

18-30 Δεκεμβρίου, επιχείρηση ΑΜΥΝΤΙΚΟΣ ΠΑΙΚΤΗΣ II· τα B-52 βομβαρδίζουν Ανόι και Χαϊφόνγκ· ρίχνονται 36.000 τόνοι βομβών.

26 Δεκεμβρίου, ξαναρχίζουν οι συνομιλίες του Παρισιού πάνω στη βάση της στρατιωτικής συμφωνίας του Οκτωβρίου.

Το στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ στις 24.200.

1973: 27 Ιανουαρίου, αντιπρόσωποι του Νότιου Βιετνάμ, του Βόρειου Βιετνάμ, του ΕΑΜ, και των Ηνωμένων Πολιτειών υπογράφουν συμφωνία ειρήνης.

Φεβρουάριος-Μάρτιος, απελευθέρωση των Αμερικανών αιχμαλώτων πολέμου.

29 Μαρτίου, κλείνει η Διοίκηση Στρατιωτικής Βοήθειας Βιετνάμ· φεύγουν οι τελευταίοι Αμερικανοί στρατιώτες από το Νότιο Βιετνάμ.

Ιούνιος, ο Γκράχαμ Μάρτιν (1912-1990) αντικαθιστά ως πρεσβευτής τον Μπάνκερ· το Κογκρέσο απαγορεύει τους βομβαρδισμούς της Καμπότζης από τις 15 Αυγούστου. Ο Τζον Ντιν (1938-), πρώην νομικός σύμβουλος στον Λευκό Οίκο, καταθέτει στη Γερουσία για τη συγκάλυψη του Ουότεργκέιτ.

Οκτώβριος, ο αντιπρόεδρος Σπίρο Άγκνιου, ευρισκόμενος υπό ανάκριση για δωροδοκία, εκβιασμό και φοροδιαφυγή, παραιτείται.

Νοέμβριος, ο Νόμος Πολεμικών Εξουσιών περνάει παρά το προεδρικό βέτο· το Κογκρέσο απαγορεύει χρησιμοποίηση αμερικανικών κονδυλίων για στρατιωτική δράση των ΗΠΑ οπουδήποτε στην Ινδοκίνα.

1974: Απρίλιος, η Βουλή απορρίπτει το αίτημα της κυβέρνησης για αυξημένη στρατιωτική βοήθεια στο Νότιο Βιετνάμ.

Μάιος, η Δικαστική Επιτροπή της Βουλής αρχίζει ακροάσεις για διερεύνηση των κατηγοριών για παρανομίες.

Αύγουστος, παραιτείται ο Νίξον· ο Τζέραλντ Φορντ (1913-2006) ορκίζεται πρόεδρος.

Σεπτέμβριος, ο πρόεδρος Φορντ αμνηστεύει τον Ρίτσαρντ Νίξον.

Νοέμβριος, αποφυλακίζεται υπό όρους ο υπολοχαγός Κάλει.

1975: Ιανουάριος, οι ερυθροί Χμερ πολιορκούν την Πνομ Πενχ· οι κομμουνιστές καταλαμβάνουν την επαρχία Φουόκ Λονγκ.

10 Μαρτίου, πτώση της Μπαν Με Θουότ· ο ΣΔΒ υποχωρεί από τα Κεντρικά Υψίπεδα.

26 Μαρτίου, πτώση της Χουέ.

30 Μαρτίου, πτώση του Ντανάνγκ.

Απρίλιος, ο Λολ Νολ φεύγει από την Καμπότζη για τη Χαβάη· το Κογκρέσο απορρίπτει το αίτημα της κυβέρνησης Φορντ για επείγουσα στρατιωτική βοήθεια στη Σαϊγκόν· ξεκινάει η εκστρατεία Χο Τσι Μινχ για την κατάληψη της Σαϊγκόν· ο Θιέου φεύγει από τη Σαϊγκόν για την Ταιβάν.

28 Απριλίου, Ο Ντουόνγκ Βαν Μινχ γίνεται αρχηγός του κράτους.

29 Απριλίου, ο πρεσβευτής Μπάνκερ φεύγει από τη Σαϊγκόν για την Ουάσινγκτον.

30 Απριλίου, ο Ντουόνγκ Βαν Μινχ παραδίνεται. Το Βόρειο Βιετνάμ είναι ο νικητής του πολέμου. Πτώση της Σαϊγκόν, η οποία μετονομάζεται σε Χο Τσι Μινχ Σίτυ.

1976: 2 Ιουλίου, Βόρειο και Νότιο Βιετνάμ ενώνονται και σχηματίζουν την Σοσιαλιστική Δημοκρατία του Βιετνάμ με πρωτεύουσα το Ανόι.

Ο Τζίμι Κάρτερ εκλέγεται Πρόεδρος των ΗΠΑ.

1977: Μάρτιος, ο Λέοναρντ Γουντκοκ (1911-2001) επικεφαλής αντιπροσωπείας στο Ανόι για να συζητήσει την εξομάλυνση.

Απρίλιος, οι Ερυθροί Χμερ επιτίθενται σε παραμεθόρια χωριά του Βιετνάμ.

Μάιος, ξεκινούν συνομιλίες ΗΠΑ-Βιετνάμ για εξομάλυνση των σχέσεων στο Παρίσι.

Ιούνιος, το Κογκρέσο απαγορεύει κάθε βοήθεια, άμεση ή έμμεση προς οποιοδήποτε κράτος της Ινδοκίνας.

Δεκέμβριος, το Βιετνάμ επιτίθεται στην Καμπότζη· η Καμπότζη διακόπτει τις διπλωματικές σχέσεις.

1978: Μάρτιος, το Βιετνάμ επιβάλλει μεγάλους περιορισμούς στους Κινέζους.

Μάιος, ο σύμβουλος του Κάρτερ για θέματα εθνικής ασφάλειας Ζμπίγκνιου Μπρζεζίνσκι (1928-2017) επισκέπτεται την Κίνα· οι Κινέζοι καταγγέλλουν το Βιετνάμ για τη μεταχείριση των Κινέζων και σταματούν τη βοήθεια προς το Βιετνάμ.

Ιούνιος, το Βιετνάμ μπαίνει στην Κομεκόν.

Οκτώβριος, καταρρέουν οι συνομιλίες ΗΠΑ-Βιετνάμ για ομαλοποίηση των σχέσεων.

Νοέμβριος, το Βιετνάμ υπογράφει σύμφωνο φιλίας με την ΕΣΣΔ. Αρχίζει η έξοδος των Κινέζων.

Δεκέμβριος, ο Κάρτερ αναγγέλλει την ομαλοποίηση των σχέσεων με την Κίνα. Το Βιετνάμ εισβάλλει στην Καμπότζη στις 25 Δεκεμβρίου.

1979: Ιανουάριος, τα νικηφόρα βιετναμικά στρατεύματα εγκαθιστούν νέα κυβέρνηση στην Καμπότζη. Η Ταϊλάνδη και η Κίνα συμφωνούν να υποστηρίξουν τον ανταρτοπόλεμο των Χμερ.

Φεβρουάριος, η Κίνα εισβάλλει στο Βιετνάμ.

1981: Με τη συνδρομή των ΗΠΑ, η Κίνα υποστηρίζει του Ερυθρούς Χμερ στις συνεδριάσεις της Ένωσης Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας και εμποδίζει ψήφισμα που ζητάει αφοπλισμό των ερυθρών Χμερ παράλληλα με την αποχώρηση των Βιετναμέζων.

1982: Ο πρίγκηπας Σιχανούκ και ο Σον Σαν (1911-2000) συμμετέχουν μαζί με τον Πολ Ποτ (1925-1998) σε μια εξόριστη κυβέρνηση συνασπισμού στην οποία οι Ερυθροί Χμερ είναι η κυρίαρχη στρατιωτική δύναμη· οι ΗΠΑ εφοδιάζουν τον συνασπισμό με «μη φονική» βοήθεια. Αυξάνεται η κινεζική στρατιωτική βοήθεια προς τους Ερυθρούς Χμερ· οι Ερυθροί Χμερ συνεχίζουν να καταλαμβάνουν την έδρα της Καμπότζης στον ΟΗΕ.

Νοέμβριος, αποκαλυπτήρια του μνημείου των βετεράνων στην Ουάσινγκτον· αρχίζει η αποχώρηση των Βιετναμέζων από την Καμπότζη.

1985: Το Βιετνάμ ανακοινώνει ότι ο μόνος όρος για την πλήρη αποχώρηση από την Καμπότζη είναι ο αποκλεισμός των Ερυθρών Χμερ από την εξουσία.

1988: Άτυπες συναντήσεις στην Τζακάρτα περιλαμβάνουν την Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας, το Βιετνάμ, την Καμπότζη και όλα τα κόμματα της Καμπότζης.

1989: Ιούλιος, συναντήσεις Σιχανούκ και Χουν Σεν (1952-).

Αύγουστος, γίνεται στο Παρίσι Διεθνής Διάσκεψη για την Καμπότζη· η διάσκεψη καταρρέει λόγω του ζητήματος του αποκλεισμού των Ερυθρών Χμερ.

Σεπτέμβριος, οι Βιετναμέζοι αναγγέλλουν πλήρη, μονομερή αποχώρηση από την Καμπότζη· οι έντονες εχθροπραξίες οδηγούν στην επιστροφή ενός μικρού μάχιμου σώματος.

Νοέμβριος, η Αυστραλία προτείνει μια μεταβατική κυβέρνηση υπό την εποπτεία του ΟΗΕ στην Καμπότζη· το σχέδιο υποστηρίζεται από τους Χουν Σεν και Σιχανούκ.

1990: Ιανουάριος, οι τελευταίοι Βιετναμέζοι στρατιώτες αποχωρούν από την Καμπότζη· οι Ερυθροί Χμερ απορρίπτουν το αυστραλιανό σχέδιο.

Απρίλιος, αποστολή του ΟΗΕ στην Καμπότζη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bingle, M.P. (2023). The Forgotten Sexual and Gender-Based Violence of the Vietnam-American War: Is Justice too late for Vietnamese victims and Survivors?

Carr, E. H. (1984), *Τι είναι Ιστορία; μετ. Φρίντα Λάππα*. Αθήνα: Πλανήτης.

Chandler, D. (1994):

Semiotics for Beginners [κείμενο WWW] URL

<http://www.aber.ac.uk/~dgc/semiotic.html> [10/7/2024 ημερομηνία επίσκεψης)

Clarke, V., Braun, V. and Hayfield, N. (2015) Thematic Analysis. In: Smith, J.A., Ed., *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*, SAGE Publications, London, 222-248).

Clerk, T. (2001), *Les crits personnels*. Παρίσι: Hachette.

Cohen, L. & Lawrence, M. (2000), *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, μετ. Χρυσούλα Μητσοπούλου & Μάνια Φιλοπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Domino Theory (2022, Νοέμβριος, 9). Ανακτήθηκε από <https://www.history.com/topics/cold-war/domino-theory>

<file:///C:/Users/user/Desktop/The%20Forgotten%20Sexual%20and%20Gender-Based%20Violence%20of%20the%20Vietnam-Ame.pdf>

First Indochina War 1946-1954. Ανακτήθηκε από <https://www.britannica.com/event/First-Indochina-War>

Kissinger, H. (2021), Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ (1955-1975). ΜΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Αθήνα: Γκοβόστη.

Lejeune, P. (2005), Signes de vie. Le pacte autobiographique 2. Παρίσι: Seuil.

Lejeune, P. [1975] (1996), Le pacte autobiographique. Στο Le pacte autobiographique, 13-46. Παρίσι: Seuil [μετάφραση στα αγγλικά: Todorov, T., επιμ. ¹1982, 2011. French Literary Theory Today. A Reader, 192-222. Cambridge κ.α.: Cambridge University Press].

Marcus, L. (1994), Auto/biographical Discourses. Criticism, Theory, Practice, Μάντσεστερ & Νέα Υόρκη: Manchester University Press.

Page, T. & Pimlott, J. (Επιμ.). (1987), Nam-The Vietnam Experience 1965-75, μετ. Γ. Λιπιρίδης, Α. Ναθαναήλ, Α. Γονέος, Αθήνα: Αλκυών.

Ricoeur, P. (2013), Η ΜΝΗΜΗ, Η ΙΣΤΟΡΙΑ, Η ΛΗΘΗ, μετ. ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ, Αθήνα: ΙΝΔΙΚΤΟΣ

Riffaud, M. (1966), ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΡΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ, μετ. ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ-ΜΙΛΛΙΕΞ, Αθήνα: Θεμέλιο.

The Vietnam War: Children at War (2016, Φεβρουάριος, 24). Ανακτήθηκε από <https://blogs.bl.uk/asian-and-african/2016/02/the-vietnam-war-children-at-war.html>

Van Leeuwen, T. (2005) Introducing Social Semiotics. Routledge, London and New York, 27.

Young, M. B. (2008), ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ 1945-1990, μετ. Δημήτρης Παυλάκης, Αθήνα: Οδυσσέας.

Βιετνάμ: Ο Πορτοκαλί Παράγοντας σκοτώνει ακόμα (2018, Απρίλιος, 16). Ανακτήθηκε από <https://tvxs.gr/news/kosmos/bietnam-o-portokali-paragontas-skotonei-akoma/>

Καράβης, Σ.Π. (2015), Η ιταλική Κατοχή στην Ελλάδα (1941-1943). Η πολιτική επιβολής και καταστολής από την XI στρατιά (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε από <https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=42126&lang=el>

Κόκκινος, Γ. (1998α), Από την Ιστορία στις ιστορίες. Προσεγγίσεις στην ιστορία της ιστοριογραφίας, την επιστημολογία και τη διδακτική της ιστορίας. Αθήνα: Μεταίχμιο. Κόκκινος, Γ. (1998β), Διδακτικές προσεγγίσεις στο μάθημα της Ιστορίας. Αθήνα: Μεταίχμιο. Κόκκινος, Γ. (2001), «Η διδακτική προσέγγιση των ιστορικών εννοιών», Φιλολογική, 77, 43-52.

Λάζου, Β. (2010). Ο Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος από την οπτική μιας επαρχιακής πόλης: Πολιτική, Κοινωνία, Δικαιοσύνη στην πόλη της Λαμίας, 1946-1949 (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε από <https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=31537&lang=el>

Ματσαγγούρας, Η. Γ. (1998), Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας, τ. Β', Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη. Αθήνα: Gutenberg.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (1997), Η σχολική Ιστορία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (1975-1995): η μεταπολιτευτική εκδοχή του σισύφειου μύθου. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (1999), Εμπειρίες και απόψεις μαθητών και φοιτητών σχετικές με το μάθημα της Ιστορίας. Θεωρητικά ζητήματα και εμπειρική έρευνα. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (2002), «Στρατηγικές διδασκαλίας στο μάθημα της Ιστορίας: από τον αφηγηματικό μονόλογο στις βιωματικές προσεγγίσεις», Σύγχρονη Εκπαίδευση, 123, 48-54.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (2005), Αναζητώντας τα ίχνη της Ιστορίας: ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (2006), «Από τη διδακτική έρευνα στη διδακτική πράξη: προσπάθεια γεφύρωσης του χάσματος», Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο, 2, 19-29.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (2008), Διδακτική Μεθοδολογία και Ανάπτυξη της Κριτικής Σκέψης: Εισαγωγή και Αναλυτικός Βιβλιογραφικός Οδηγός. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Μαυροσκούφης, Δ. Κ. (2010), «Συγκρουσιακά θέματα και επίλυση προβλημάτων στο μάθημα της Ιστορίας». Στο: Κόκκινος, Γ., Μαυροσκούφης, Δ., Γατσωτής, Π. & Λεμονίδου, Έ., Τα συγκρουσιακά θέματα στη διδασκαλία της Ιστορίας. Αθήνα: Νοόγραμμα, 171-200.

Μητσικοπούλου, Β. (2001), «Γραμματισμός». Στο: Χρηστίδης, Α.- Φ. [επιμ.], Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για τη Γλώσσα. Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, προσβάσιμο στο: <http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/articles/lykou/3htm> [ανακτήθηκε: 30-3-2009].

Μπισκίνης, Ι. (2002), ΒΙΕΤΝΑΜ. Ο πόλεμος που δε γράφτηκε. Αθήνα: Ιωλκός.

Παπακυριακού, Δ. (2023), Λεωνίδα Παπουτσόπουλος «Τι κάνουμε εμείς εδώ;». Ο Έλληνας που πολέμησε στο Βιετνάμ και η μονάδα του συμμετείχε στη σφαγή αμάχων στο Μι Λάι. Ανακτήθηκε από <https://www.mixanitouxronou.gr/ti-kanoyme-emeis-edo-o-ellinas-poy-polemise-sto-vietnam-kai-i-monada-toy-symmeteiche-sti-sfagi-amachon-sto-mi-lai/>

Παπουτσόπουλος, Λ. (2023), ΠΑΝΑΡΙΤΙ-DUC ΡΗΘ. Από τα βουνά στους ρυζόβαλτους. Μια παλιά ιστορία για τον πόλεμο του Βιετνάμ. Αθήνα: Παπουτσόπουλος.

Σαραντίδης, Κ. (2008), Ένας Έλληνας Μακεδόνας στη Λεγεώνα των Ξένων. Γιατί στρατεύτηκε με τους Βιέτ μινχ. Αθήνα: Μαραθιά.

Στεφανοπούλου, Α. (1967), ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ ΒΙΕΤΝΑΜ. Αθήνα: Κ. Κακουλίδη.

Συζήτηση με τον σύντροφο Κώστα Σαραντίδη (Νγκουιέν Βαν Λαπ), τον Έλληνα Βιετμίνχ. (2019, Οκτώβριος, 26). Ανακτήθηκε από <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=10536432>

«Το κορίτσι των Ναπάλμ» έγινε 50 ετών – Η συγκλονιστική ιστορία μιας βραβευμένης φωτογραφίας (2022, Ιούνιος, 10). Ανακτήθηκε από <https://www.ertnews.gr/eidiseis/diethni/to-koritsi-ton-napalm-egine-50-eton-i-sygklonistiki-istoria-mias-vraveymenis-fotografias/>

Τσιριγωτάκης, Λ. (2023), Αναμνήσεις ζωής. Από τον Τζον Λένον στον Νέλσον Μαντέλα. Αθήνα: Α.Α. Λιβάνη.

Χρυσανθόπουλος, Μ. κ.ά. (2015). Αυτοβιογραφία μεταξύ Ιστορίας και Λογοτεχνίας στον 19^ο αιώνα. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελλήνων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Διαδικτυακοί σύνδεσμοι

<https://www.xylokastro-evrostini.gov.gr/el/city-as-a-tourist/demotika-diamerismata/337-panariti>

<http://www.stefanopouloufoundation.gr/>

<https://worldpopulationreview.com/states>

<https://www.britannica.com/place/New-York-state>

<http://forthamiltonhousing.com/>

<http://fortjacksonhousing.com/>

<http://fortgordonhousing.com/>

<http://scofieldbarrackshousing.com/>

https://en.wikivoyage.org/wiki/Quy_Nhon#Q36081

<http://www.statoids.com/yvn.html>

www.gso.gov.vn/en/px-web/?pxid=E0201&theme=Population+and+Employment.

www.gso.gov.vn/en/px-web/?pxid=E0201&theme=Population+and+Employment

<https://www.imdb.com/title/tt0096969/>

